

ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

นาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ นาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชัย นาคสุขไพบูลย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

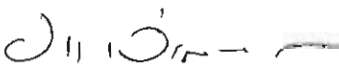
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ขอดนิล)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

 ประธาน
(ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ขอดนิล)

 กรรมการ
(ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 16 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย
แจ่มกระจ่าง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ที่ได้สละเวลาอันมีค่าช่วยแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่
เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบ ให้คำแนะนำแก้ไขแนวคำถาม
แบบไม่มีโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึก การให้ความหมายของข้อค้นพบ และการตีความข้อมูล
เพื่อความเป็นเหตุเป็นผล และความน่าเชื่อถือในการนำเสนอขั้นสุดท้าย

ขอขอบพระคุณ ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า และกรรมการ
สอบปากเปล่าทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด และอำเภอเมือง จังหวัด
ตราด ที่เกี่ยวข้องทุกแห่งที่ได้ให้การอนุเคราะห์และสนับสนุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณจรัสพร ม่วงทอง นาวาโท บุญเรือง ศรีกันทา นาวาตรี นิพนธ์ ชุมภูทอง
นาวาตรี เกษม เกลี้ยงประดิษฐ์ พันจ่าเอก ประวัติ ศิริสุขสวัสดิ์ พันจ่าเอก พิชัย เรืองฤทธิ์
พันจ่าเอก นรภัทร สกุลหอมชื่น จ่าเอกอัมรินทร์ ใจเย็น ตลอดจนข้าราชการกองอสังหาริมทรัพย์
ฐานทัพเรือสัตหีบ ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ บรรพบุรุษสกุลนาคสุขไพบูลย์ ซึ่งเป็นอดีตครูบาอาจารย์ที่เป็นแรงบันดาลใจ
ให้ผู้วิจัยศึกษาจนสำเร็จ

คุณค่าใดที่พึงบังเกิดจากประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่หน่วยงาน
ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดูแลที่ดินของรัฐ ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่อไป

นาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์

51811270: สาขาวิชา: การศึกษาและการพัฒนาสังคม; ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์/ การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

นามาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์: ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (STRATEGIES OF PUBLIC LAND MANAGEMENT AT KOH CHANG DISTRICT, TRAT PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: สมหมาย แจ่มกระจ่าง, Ph.D., ศรีวรรณ ขอดนิล, Ph.D. 200 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการ การใช้ที่ดินของรัฐและนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยเน้นพื้นที่ด้านทิศเหนือของเกาะ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาพถ่ายทางอากาศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ จำนวน 14 คน และจัดการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อปี พ.ศ. 2535 ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีการสร้างเส้นทางหลักเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางร้อยละแปดสิบของที่ราบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 และจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ

2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ได้แก่ คณะรัฐมนตรีต้องกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นวาระแห่งชาติ แก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด ต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุย เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ ควรดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นระวาง กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน ต้องเข้มงวดในการตรวจตราพื้นที่ การตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบโดยตรง และกรมที่ดินต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศในส่วนของกรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ให้กองทัพเรือพิจารณาที่ดินที่หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ส่งคืนกรมธนารักษ์ และให้กรมธนารักษ์ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่า

51811270: MAJOR: EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT; Ph.D.

(EDUCATION

AND SOCIAL DEVELOPMENT)

KEYWORD: STRATEGIES/ PUBLIC LAND MANAGEMENT AT KOH CHANG

DISTRICT, TRAT PROVINCE

KIATCHAI NAKSUKPAIBOON: STRATEGIES OF PUBLIC LAND
MANAGEMENT AT KOH CHANG DISTRICT, TRAT PROVINCE) ADVISORY
COMMITTEE: SOMMAI JAMKRAJANG, Ph.D., SRIWAN YODNIL, Ph.D. 200 P. 2015.

The purposes of this research were to study the development of public land utilization and propose the strategies of public land management at Koh Chang District, Trat Province by emphasizing on the area of the northern side of the island. It was a qualitative study, collected data from related research documents, aerial photographs and in-depth interviews. Those who provided data in interviewing were 14 experts and academics; on the other hand, in arranging a group discussion, those who provided information were such as government officers, local leaders, and sub-district and village headmen; whereas, the researcher acting as moderator.

The research finding were as follows.

1. The development of public land utilization and encroachment problems at Koh Chang District, Trat Province. Since in 1992 the utilization of the public land has increased vastly, the community was expanded. There was a main permanent route which was made longer. The forest areas were destroyed about 80 percent of the flat area; therefore, this was the cause of the encroachment of public land. Hence, the government set up the Prime Minister Regulations regarding the encroachment of public land A.C. 1992. This was made as a state policy by setting up the committee to solve the encroachment problems on public land by having an authority to follow up and take care other government agencies to proceed with measures required, including solving problems and preventing the encroachment of the public land.

2. Strategic solutions to the encroachment problems of public land were as following. The cabinet had to set up the solution of encroachment problems of public land as an important national session, and the cabinet should also solve the regulations and laws of each government agency related to be correspondent. Moreover, the committee solved the encroachment problems

of public land of Trat province. It was required to have a discussion stage linked with related network, and the reading and interpreting of aerial photograph of the committee to solve encroachment problems of public land should be taken into the community area or land. Land Department, the Treasury Department, the Navy, and the National Park Service had to conduct the field survey thoroughly, and they would rigorously determine the boundaries of geological maps or other relevant evidences.

3. Strategies to prevent public land encroachment. The Land department, the Treasury Department, and the Navy had to act with loyalty and good faith. In this case, the Land Department should establish an agency to be responsible for land data centers across the country. In part of the Treasury Department and the Navy, they should take into consideration the need to use public land and consider the request to use of space to be suitable for required purposes. The Navy should consider returning public land to the Treasury Department if such land would be no longer needed or utilized, and then the Treasury Department should determine the land use of the tenants to be according to the purposes of the lease requested.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้าง.....	11
แนวคิดการย้ายถิ่นฐาน.....	13
ผลกระทบจากการบุกรุกที่ดิน.....	14
การจัดการที่ดินของรัฐ.....	16
การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ.....	18
การป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์.....	28
กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี.....	34
ทฤษฎีความขัดแย้ง.....	58
ทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์.....	60
แนวคิด ความสำคัญ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์.....	64
แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2561.....	67
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	81
ผู้ให้ข้อมูล.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด.....	87
การศึกษาด้านยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด.....	101
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบันและการ บริหารจัดการที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด.....	111
แนวทางแก้ไขและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณเกาะช้าง.....	113
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	122
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก.....	133
ภาคผนวก ข.....	141
ภาคผนวก ค.....	146
ภาคผนวก ง.....	150
ภาคผนวก จ.....	155
ภาคผนวก ฉ.....	160
ภาคผนวก ช.....	162

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ซ.....	182
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	200

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 พื้นที่แปลงราษฎรถือครองตามมติ ครม. 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541.....	26
3 ภาพแผนที่เกาะช้างด้านทิศเหนือที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์และออกหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง จำนวน 5 แปลง.....	91
4 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.430.....	92
5 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.431.....	93
6 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.432.....	94
7 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.433.....	95
8 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.434.....	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เกิดมาต้องมีปัจจัยสี่จึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ คือ มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และ ยารักษาโรค ซึ่งการมีที่อยู่อาศัยก็จะต้องมีที่ดิน เพราะที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการใช้เป็นพื้นฐานของการปลูกสร้างต่าง ๆ เช่น บ้าน อาคาร และยังใช้เป็นแหล่งในการสร้างผลผลิตต่าง ๆ ที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น นับว่าเป็นแหล่งในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้หรืออาชีพทางเกษตรกรรมเป็นพื้นฐาน นอกจากนั้นที่ดินยังสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนที่ไม่ได้มีอาชีพเกษตรกรรมด้วย เช่น ให้ประโยชน์กับบุคคลที่จะใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เป็นต้น

เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเจริญเติบโตหรือขยายตัวมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีความต้องการที่ดินเพื่อทำประโยชน์มากขึ้น เมื่อความต้องการด้านที่ดินมีอยู่อย่างไม่จำกัด จึงมีประชาชนบางกลุ่มพยายามบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งการบุกรุกที่ดินนี้ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงกับประเทศ หรือกับพื้นที่นั้น ๆ ได้ รัฐได้สนองความต้องการของราษฎรในเรื่องที่อยู่อาศัย โดยการจัดสรรที่ดินของรัฐซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือป่าเสื่อมโทรมให้ราษฎรได้เข้าอยู่อาศัยทำกิน ตามอำนาจของกฎหมายและความเหมาะสม แต่ความต้องการที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำกินของราษฎรไม่มีขีดจำกัด ประกอบกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าของรัฐก็มีจำนวนลดน้อยลง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับราษฎร และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคมทำให้เกิดปัญหาไร้อินทรีย์สารที่ดินทำกินมีการบุกรุกที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของทางราชการ โดยเฉพาะที่สาธารณประโยชน์ ทั้งรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และโดยจงใจ (วานิชย์ อินทรักษ์, 2542, หน้า 1)

สาเหตุของปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเกิดจากความไม่ชัดเจนของที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่สาธารณประโยชน์ กล่าวคือ จากสภาพพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในอดีต และการตรวจสอบข้อเท็จจริงกระทำได้ยาก เพราะสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่สามารถนำชี้แนวเขตเพื่อการรังวัด และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้ นอกจากนี้ยังเกิดจากการสำรวจและการจัดทำทะเบียนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และทางราชการได้จัดทำไว้นานแล้ว รวมทั้งสภาพพื้นที่และแนวเขตมีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ขาดการดูแลรักษา ทำให้ข้อมูลที่มีอยู่กับสภาพความเป็นจริงคลาดเคลื่อน ทำให้เกิดปัญหา เช่น การออกเอกสารสิทธิที่ดินให้กับราษฎรทับที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ปัญหาในเรื่ององค์กรของรัฐที่มีอำนาจดูแลที่สาธารณประโยชน์ของแผ่นดินมีมากมายหลายองค์กร ทำให้งานซ้ำซ้อนกัน เช่น หน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในเรื่ององค์กรที่มีอำนาจดูแลจัดการสาธารณสมบัติของแผ่นดินซ้ำซ้อนกันนี้ หลายกรณีเป็นเรื่องที่กฎหมายใหม่กำหนดองค์กรใหม่ขึ้นมาดูแลรักษาและจัดการสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่มีองค์กรอื่นดูแลอยู่แล้ว เรื่องนี้ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากว่าองค์กรใดจะมีอำนาจอย่างแท้จริงในการดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้กระทำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ขาดความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ นอกจากนั้น อาจเกิดจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่อาจทำให้การคุ้มครองป้องกันที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้ผลสัมฤทธิ์หรือเกิดประสิทธิภาพได้

ปัญหาการผูกขาดอำนาจในการจัดการสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การใช้ และการแสวงหาประโยชน์จากที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน มักยึดติดกับแนวความคิดว่าที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นไม่ได้ จึงทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากที่ดินเท่าที่ควร และในกรณีที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์แล้วก็ไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นอีก เป็นเหตุให้มีการบุกรุกเข้าครอบครองเป็นเจ้าของจนไม่สามารถกลับเข้าไปใช้ประโยชน์ของประชาชนร่วมกันได้

ในเขตพื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด พบปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเช่นเดียวกัน และนับวันจะเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะช้างมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าไม้และมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ จึงมีประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานและใช้พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย และเพื่อการเกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2530 ธุรกิจการท่องเที่ยวได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น การใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวจึงกระจายตัวไปตามเกาะต่าง ๆ รวมถึงเกาะช้าง และใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เพื่อให้บริการที่พักประเภทโรงแรม บังกะโล และรีสอร์ท ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ แก่นักท่องเที่ยว

ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ของเขตอุทยานแห่งชาติและเขตป่าไม้ โดยราษฎรที่อาศัยอยู่บนเกาะ โดยเฉพาะบริเวณเกาะช้าง มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีการซื้อขายที่ดินเปลี่ยนมือค่อนข้างสูงด้วยการปล่อยให้ประชาชนบุกรุกที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐท่ามาหากินมาเป็นเวลานาน โดยไม่ได้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ การเรียกร้องเอกสารสิทธิในที่ดินที่ประชาชนเข้าไปอยู่อาศัยทำกิน แต่การขอมิสิทธิครอบครองที่ดินของรัฐก็มีกฎหมายบังคับอยู่เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นำที่ดินของรัฐไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้จัดไว้ หรือสงวนหวงห้ามไว้ หากไม่มีการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินของรัฐแล้วที่ดินเหล่านี้ก็จะถูกนำมาใช้

เพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งหมด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในที่ดินของรัฐที่เป็นที่รกร้างว่างเปล่าและที่ดินสาธารณประโยชน์ โดยมอบหมายให้กรมการปกครองรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันตามกฎหมาย การเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ โดยหลักการแล้วจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้นจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2537, หน้า 3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทางรัฐเองได้พยายามเข้าไปแก้ไขปัญหาและหาทางป้องกันปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐในหลายวิธีการ เช่น ประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน เป็นต้น การแก้ปัญหาข้างต้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการแก้ไขปัญหาที่มาจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว การบุกรุกที่ดินของประชาชนได้ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ซึ่งข้อมูลรายละเอียดของผลกระทบนั้นมักจะได้จากการศึกษาเฉพาะพื้นที่นั้น ไม่สามารถนำมาใช้อธิบายผลกระทบในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขา ป่าไม้ เขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง เขตที่ดินที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์เป็นท่าเทียบเรือสำหรับส่งกำลังบำรุงด้านน้ำจืดให้แก่เรือรบของกองทัพเรือที่ไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ และเพื่อจัดตั้งเป็นสถานีรายงานข่าวสารทางยุทธการและฐานส่งกำลังบำรุงทางด้านอ่าวไทยฝั่งตะวันออก จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของรัฐ พื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราด ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐให้เหมาะสมขึ้น เป็นการรองรับและแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐที่เป็นมาแต่เดิมให้ลดน้อยลงหรือหมดไป สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น มีการยอมรับและเกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย และเพื่อหาแนวทางระวังป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา การบุกรุกเพิ่มเติมในอนาคต ซึ่งการศึกษาทั้งหมดนี้จะเป็นข้อมูลประกอบที่จะส่งผลต่อการนำเสนอแนวทางที่สามารถลดปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้นในภูมิภาคลงได้ และเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายของรัฐในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการเรื่องที่ดินของรัฐ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบของภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธอันดี และเกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างส่วนราชการและประชาชนในพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่เกาะช้างอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

คำถามการวิจัย

1. พัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดเป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้าง และแนวทางในการระงับป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มเติม ผู้วิจัยวางกรอบแนวคิดในการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่จะต้องดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาเบื้องต้นในภูมิภาคและนำไปสู่เป้าหมายใหญ่หรือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาส่วนรวมในระดับประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ตามหลักทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมติฐานที่ว่าพฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก Marx (1958) อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิตที่เกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจของการผลิต ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยีกับความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตและคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อ โครงสร้างส่วนบนของสังคม ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม และตามทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Simons, 2006) ที่ได้กล่าวถึงอสังหาริมทรัพย์ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย สิทธิในการควบคุม สิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ถือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นได้รับทราบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ยอมรับในสิทธิที่ดินพึงมี ยึดถือปฏิบัติตาม เป็นการลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะปัญหาด้านการบุกรุกที่ดินบริเวณข้างเคียง และเพื่อให้เกิดแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากระเบียบ

กฎหมาย คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐ เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาที่สำคัญเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง เกิดความเป็นธรรมและมีความพึงพอใจทุกฝ่าย เพื่อลดความขัดแย้งซึ่งมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ และนำสู่แนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยใช้หลักเกณฑ์พื้นฐานตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) และยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินของกองทัพเรือ (คณะกรรมการที่ดินกองทัพเรือ, 2556) ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้งสองมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดความทัดเทียมกันในสังคมเพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้างที่ผ่านมา การระวังป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มเติม ศึกษาจากสภาพที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จากการประกาศใช้ นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ เรื่องการบริหารจัดการที่ดินว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่ โดยศึกษาพัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด และเป็นไปในทิศทางใด แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาประเด็นสำคัญสำหรับดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นแนวทางการแก้ไข และป้องกันปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐของประชาชนในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบายสามารถนำข้อมูลที่ได้ออกไปเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อพัฒนาการดำเนินการด้านความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนการจัดการระบบ การบริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. เมื่อดำเนินการจัดการบนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นธรรม มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาาร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชน ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้ง ลงได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ดำเนินการศึกษาในพื้นที่เกาะช้างด้านทิศเหนือ ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง และตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) กำหนดลักษณะเฉพาะ ที่สำคัญของผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการจากคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น รวมจำนวน 14 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านทั้งสองตำบลของเกาะช้าง ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง จำนวน 4 หมู่บ้าน และตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวมทั้งราษฎรผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ รวมจำนวน 13 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นที่ หมายถึง สภาพทั่วไปในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่ประชาชนบุกรุกที่ดิน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

ที่ดินของรัฐ หมายถึง ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท เช่น ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ เป็นต้น และหมายรวมไปถึงที่ดินรกร้างว่างเปล่า ห้วย หนอง คลอง บึง และแม่น้ำ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการปฏิบัติซึ่งวางเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์จำเพาะ เป็นศัพท์ที่มีกำเนิดในทางทหาร และยุทธศาสตร์ได้ขยายออกนอกสาขาการทหารไปยังธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเกม และสาขาอื่น หมายถึง การวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการทบทวนกระบวนการเวียนไปมาตลอดเวลา เพื่อให้องค์กรโดยรวมสามารถดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ หมายถึง การจัดวางพื้นฐานระบบการบริหารจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและแก้ปัญหาการถือครองที่ดินที่ต้นตอของปัญหา และเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระยะยาว เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นธรรม

ที่ราชพัสดุ (ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518) หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

1. ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน
2. อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและองค์การปกครองท้องถิ่น ไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

การบุกรุก หมายถึง การเข้าไปยึดถือ ครอบครองที่ดินบริเวณที่รัฐได้ประกาศเป็นที่หวงห้าม หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่น ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดูแลรักษา คุ้มครอง ป้องกันที่ดินนั้น ๆ

การบุกรุกที่ดินของรัฐ หมายถึง การเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐไปใช้ประโยชน์เฉพาะเพื่อตนเองหรือเพื่อกลุ่มของตนเท่านั้น ซึ่งที่ดินของรัฐ หมายถึง ที่สาธารณะ เช่น หนองน้ำ สาธารณะ ป่าไม้ถาวร ป่าสงวนแห่งชาติ ห้วย หนอง คลอง บึง เหมือนสาธารณะ ทางหลวง แผ่นดิน ทางหลวงชนบท ที่ราชพัสดุ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง กรมที่ดิน กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ และเจ้าหน้าที่กองทัพเรือ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของรัฐในพื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกของประชาชน หมายถึง วิธีการ หรือ มาตรการที่กำหนดขึ้นจากความเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประชาชนในการที่จะช่วยยับยั้ง การเข้าไปครอบครองหรือใช้พื้นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

กปร. หมายถึง คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี ที่รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และมีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2547 (ที่แก้ไข)

กปร. จังหวัด หมายถึง คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐทุกจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ ปลัดจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ให้เป็นไปตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545

ก.บ.ท.5 หมายถึง การเสียดำเนินการที่ พ.ศ. 2508 กำหนดว่า ผู้ถือครองที่ดินในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปี ต้องเสียดำเนินการที่จากราคาปานกลางของที่ดิน ไม่ใช่เอกสารที่แสดง กรรมสิทธิ์ เป็นเอกสารที่แสดงว่ามีผู้มาแจ้งต่อทางราชการว่าคนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน แปลงหนึ่ง และมาเสียดำเนินการที่ให้ โดยไม่ได้รับรองหรือยืนยันว่าคนที่มาเสียดำเนินการนั้นเป็น เจ้าของหรือครอบครองที่ดินจริง

ส.ค.1 หมายถึง หลักฐานการแจ้งการครอบครอง ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิ์ครอบครอง ในที่ดิน เพราะไม่ใช่เอกสารที่ทางราชการออกให้เพื่อรับรองว่าเป็นผู้มีสิทธิ์ครอบครองที่ดินนั้น โดยชอบด้วยกฎหมาย คงเป็นเพียงแบบพิมพ์ของทางราชการเกี่ยวกับการแจ้งการครอบครองที่ดิน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น ทั้งการแจ้งการครอบครองดังกล่าวนั้นก็ไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้ง ขึ้นใหม่แต่อย่างใด กล่าวคือ ผู้ที่ไม่มีสิทธิในที่ดินแม้จะเข้าไปแจ้งการครอบครองจนได้ ส.ค.1 และ ต่อมาได้หนังสือรับรองการทำประโยชน์ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นแต่อย่างใด เช่น กรณีเอาที่ดินของบุคคลอื่นมาแจ้งครอบครองหรือเอาที่สาธารณประโยชน์ที่หวงห้ามมาแจ้ง การครอบครองก็ไม่เกิดสิทธิในที่ดินที่แจ้งนั้น เว้นแต่ผู้แจ้งจะได้สิทธิครอบครองอยู่แล้วโดยชอบ ด้วยกฎหมาย

น.ส.3 หมายถึง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้กับผู้ครอบครองที่ดินออกตาม กฎกระทรวงเกษตรราชการ ออกตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2479 หรือออกตามข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการออกแบบนี้แล้ว

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ เป็นเพียงคำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว มิใช่หลักฐานที่แสดงว่าผู้มีชื่อในหนังสือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น ในทางทะเบียนเช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน ทั้งนี้ การมีชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง

น.ส.3 ก หมายถึง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้กับผู้ครอบครองที่ดินที่ตั้งอยู่ที่ท้องที่ที่ตั้งอยู่ในท้องที่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ

โฉนดที่ดิน หมายถึง หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่ราชการออกให้แก่ผู้มีสิทธิเพื่อรับรองว่าเป็นเจ้าของในที่ดินนั้นออกตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2497

นสล. หมายถึง หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้เพื่อแสดงแนวเขตที่ตั้ง จำนวนเนื้อที่ และการใช้ประโยชน์ มิใช่หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เป็นอำนาจของอธิบดีกรมที่ดินตามมาตรา 8 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งอธิบดีได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ในการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 853/2535 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงมี 2 ประเภท ได้แก่

1. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ที่สาธารณประโยชน์) เช่น หนองน้ำ บึง ทุ่งเลี้ยงสัตว์ ป่าช้า ยกเว้น ที่สาธารณประโยชน์ซึ่งมีสภาพและขอบเขตตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำลำคลอง ทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ ที่ชายคลอง ตำราง โดยจะออกในนามกระทรวงมหาดไทย

2. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เช่น ที่ดินที่ใช้ในราชการ ที่ดินสงวนหวงห้าม ที่ดินที่รัฐจัดซื้อ ที่ดินที่มีผู้อุทิศให้รัฐ ที่ดินที่ถูกเวนคืนมาเป็นของรัฐ (อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทาน) เป็นต้น โดยจะออกในนามกระทรวงการคลัง

สิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หมายถึง กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย ดังนั้นสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

กรรมสิทธิ์ หมายถึง คำว่า “กรรมสิทธิ์” ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้คำนิยามไว้ แต่ก็ถือกันว่ากรรมสิทธิ์นั้นเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่ง กล่าวคือ เป็นสิทธิที่มีเหนือตัวทรัพย์สินที่กฎหมายคุ้มครองและรับรองให้นักกฎหมายส่วนใหญ่จะกล่าวว่า กรรมสิทธิ์ หมายถึง สิทธิในการแสดงความเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นสิทธิที่สมบูรณ์ที่สุด จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจแห่งความเป็นเจ้าของที่เจ้าของสามารถใช้สอย จำหน่าย ได้คอกผล ติดตามและเอาคืนจากผู้ที่ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ ตลอดจน

ขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ก็ไม่อาจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ตามอำเภอใจจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น แต่ต้องใช้สิทธินั้นภายใต้บังคับของกฎหมายด้วย ที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ หมายถึง ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อันได้แก่ โฉนด แผนที่โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” หรือโฉนดที่ดิน หรือเป็นที่บ้าน ที่สวน ตามกฎหมายเปิดเสร็จ

สิทธิครอบครอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367 หมายถึง สิทธิในการยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือหรือครอบครองเพื่อประโยชน์แห่งตน การที่จะวินิจฉัยว่าสิทธิครอบครองจะเกิดขึ้นได้อย่างไรนั้นต้องวินิจฉัยตามเหตุการณ์ข้อเท็จจริงในกิริยายึดถืออันเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาจะยึดถือเอาไว้เพื่อตนประกอบกับสภาพของทรัพย์สินที่ยึดถือตามพฤติการณ์ในคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป สิทธิเรียกเอกสารการครอบครองคืนจากผู้ที่มาแย่งการครอบครองโดยมิชอบได้ภายในหนึ่งปีนับแต่เวลาถูกแย่งการครอบครองตามมาตรา 1375 แต่อย่างไรก็ตามสิทธิครอบครองตามความหมายในประมวลกฎหมายที่ดิน ตามคำนิยามคำว่าสิทธิในที่ดินนั้นต้องหมายความถึงสิทธิในการครอบครองที่ดินในลักษณะที่เป็นเจ้าของที่ดินด้วยไม่ใช่ในลักษณะที่เป็นเพียงผู้เช่า ที่ดินที่มีสิทธิครอบครอง หมายถึง ที่ดินที่ไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ แต่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินอย่างอื่น เช่น ที่ดินที่มีเพียงใบเหยียบย่ำ ตราจองที่เป็นใบอนุญาต ใบจองหลักฐานการแจ้งการครอบครอง (ส.ค.1) หนังสือแสดงการทำประโยชน์ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ และยังรวมถึงที่ดินที่ราษฎรได้เข้าไปครอบครองโดยพลการซึ่งไม่มีหนังสือที่เป็นเอกสารสิทธิสำหรับที่ดินเลย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้าง
2. แนวคิดการย้ายถิ่นฐาน
3. ผลกระทบจากการบุกรุกที่ดิน
4. การจัดการที่ดินของรัฐ
5. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
6. การป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์
7. แนวคิดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์
8. กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี
9. ทฤษฎีความขัดแย้ง
10. ทฤษฎีสองสังหาริมทรัพย์
11. แนวคิด ความสำคัญ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
12. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2561
13. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
14. ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ
15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้าง

ท้องที่อำเภอเกาะช้างเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอเกาะช้าง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน ปีเดียวกัน และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเกาะช้าง โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) อำเภอเกาะช้างมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ประมาณ 40 เกาะ มีพื้นที่ที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำรวมทั้งหมด 650 ตารางกิโลเมตร เฉพาะเกาะช้างมีพื้นที่ 200 ตารางกิโลเมตร (125,000 ไร่) เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2

รองจากเกาะภูเก็ต อยู่ห่างจากอำเภอแหลมงอบประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดตราดประมาณ 25 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 340 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยและอำเภอแหลมงอบ

ทิศใต้ ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยและอำเภอเกาะกูด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยและอำเภอเมือง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอเกาะช้างแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 2 ตำบล 9 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลเกาะช้าง มี 4 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ 1 บ้านคลองนนทรี
- หมู่ที่ 2 บ้านด่านใหม่
- หมู่ที่ 3 บ้านคลองสน
- หมู่ที่ 4 บ้านคลองพร้าว

2. ตำบลเกาะช้างใต้ มี 5 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ 1 บ้านบางเบ้า
- หมู่ที่ 2 บ้านสลักเพชร
- หมู่ที่ 3 บ้านแจ็กเบ้
- หมู่ที่ 4 บ้านสลักคอก
- หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเกาะช้างประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะช้างทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ทั้งตำบล

การท่องเที่ยว

เกาะช้าง เดิมเป็นเกาะที่ไม่มีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย หากมีความสำคัญในฐานะที่เป็นท่าจอดเรือหลบลมมรสุม เป็นแหล่งเสบียงอาหารและน้ำจืด โดยเฉพาะบริเวณอ่าวสลักเพชร หรืออ่าวสลัด เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่โจรสลัด ชาวจีนไหหลำ และญวน ปัจจุบันบนเกาะช้างมีประชาชนอาศัยอยู่ 8 หมู่บ้าน เกาะช้างเป็นเกาะที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากเกาะภูเก็ต มีเนื้อที่ 429 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขาสูงมีผาหินสลับซับซ้อนยอดเขาที่สูงที่สุดได้แก่ เขาสลักเพชร มีความสูง 744 เมตร สภาพป่าโดยทั่วไปอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบเขา

เป็นต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธาร ทำให้มีน้ำตกหลายแห่งบนเกาะ ชายหาด และปะการังที่สวยงาม อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ

การเดินทาง

จากกรุงเทพฯ ไปตราด ทางรถยนต์

1. ถนนบางนา-บางปะกง และถนนสุขุมวิท ผ่านชลบุรี-ระยอง-จันทบุรี-ตราด ระยะทางประมาณ 390 กิโลเมตร หรืออาจใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 จากพัทยาผ่านระยอง อำเภอกกลงรวมระยะทาง 355 กิโลเมตร

2. ถนนกรุงเทพฯ-ชลบุรี ที่เชื่อมต่อมาจากถนนพระราม 9 ขับตรงมาจนพบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 (บ้านบึง-กลง) ถึงอำเภอกกลง และต่อด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ผ่านอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ข้ามสะพานเวฬุ ผ่านอำเภอเขาสมิง ตรงเข้าตัวเมืองจังหวัดตราด รวมระยะทางประมาณ 315 กิโลเมตร ถ้าไม่ต้องการเข้าสู่ตัวจังหวัดตราด ก็สามารถที่จะตรงไปยังท่าเรือเฟอร์รี่ได้ โดยเลี้ยวขวามาทางแหลมงอบไปเกาะช้างได้เลย

ทางเครื่องบิน บริษัท บางกอกแอร์เวย์ จำกัด มีเที่ยวบินระหว่างกรุงเทพฯ-ตราด-กรุงเทพฯ (อยู่ในเขตอำเภอเขาสมิง) ทุกวัน

จากฝั่งจังหวัดตราดไปเกาะช้าง

เรือเฟอร์รี่

1. ท่าเรือ Center point
2. ท่าเรืออนุสรณ์สถานยุทธนาวีเกาะช้าง (เรือไม้)
3. ท่าเรือเกาะช้างเฟอร์รี่ (อ่าวธรรมชาติ)

แนวคิดการย้ายถิ่นฐาน

การย้ายถิ่น คือ การย้ายที่อยู่จากที่แห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง โดยย้ายออกไปเกินเวลาที่กำหนด การย้ายย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากรด้วยเช่นกัน คือ ถิ่นที่มีประชากรย้ายออกไป จำนวนประชากรลดลง และถิ่นที่มีประชากรย้ายเข้ามา จำนวนประชากรจะมากขึ้น (ประชาสุทธีวรา, 2544)

ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นออก

1. การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ต้องอพยพไปสู่แหล่งที่มีทรัพยากรมากกว่า
2. ปัญหาทางด้านรายได้และอาชีพ ทำให้ต้องย้ายไปหาถิ่นที่ทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงอาชีพทำให้ต้องย้ายถิ่นออกไป
3. เกิดภัยธรรมชาติที่ทำให้บ้านเรือน เรือกสวนไร่นา และทรัพย์สินอื่น ๆ เสียหาย จึงต้องอพยพไปหาที่อยู่ใหม่

4. ปัญหาการขาดความปลอดภัยและความเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องไปอยู่ในแหล่งที่ให้ความปลอดภัย และมีความเป็นธรรมมากกว่า

5. ปัญหาการขาดแคลนสถานที่ศึกษา ทำให้ต้องย้ายไปหาแหล่งที่มีสถานการศึกษาที่สูงกว่าและดีกว่า

ปัจจัยในการดึงดูดให้คนย้ายถิ่นเข้า

1. โอกาสของการมีงานทำสูงกว่า และมีอาชีพให้เลือกมากกว่าซึ่งมักจะอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ จึงทำให้มีคนชนบทอพยพเข้าเมืองกันมากขึ้น

2. โอกาสที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเองและครอบครัว

3. โอกาสในด้านการศึกษาและฝึกฝนอาชีพ

4. มีความดึงดูดใจในสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย

5. โดยการย้ายตามคู่สมรส บุตร บิดา มารดา เพื่อนฝูง

ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร โดยเฉพาะการย้ายถิ่น กล่าวคือ ท้องถิ่นใดมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีช่องทางในการทำมาหากินดีกว่าที่อยู่เดิมก็จะเป็นเหตุจูงใจให้คนในท้องถิ่นอื่นเข้ามาอยู่อาศัย ประชากรในท้องถิ่นโดยอยู่อาศัยกันหนาแน่นก็จะเกิดปัญหาการแย่งงาน แย่งที่ทำกิน ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ก็จะเป็นสาเหตุให้ประชาชนอพยพจากท้องถิ่นนั้น ไปอยู่ท้องถิ่นอื่น ปัญหาอาชีพเกษตรกร คือไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เกษตรกรต้องประสบภาวะหนี้สิน มีฐานะยากจน ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ปัญหาการว่างงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก็จะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เช่น การบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์อาศัยอยู่ตามริมคลองต่าง ๆ ได้สะพาน และที่ดินของรัฐ

ผลกระทบจากการบุกรุกที่ดิน

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้สรุปผลกระทบทั่ว ๆ ไปที่เกิดขึ้น เนื่องจากการเข้าไปบุกรุกใช้ประโยชน์ที่ดิน เมื่อ พ.ศ. 2543 ไว้ดังนี้ ตั้งแต่ประเทศไทยมีการเร่งรัดพัฒนาประเทศเพื่อก่อให้เกิดความเจริญในด้านต่าง ๆ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมานั้น ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาโดยขาดการจัดการดูแลอย่างเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติแทบทุกประเภทอยู่ในสถานะเสื่อมโทรม รวมทั้งมีปัญหาในด้านการจัดการและเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรระหว่างกลุ่มผู้ใช้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความขัดแย้งในการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อเข้าไปใช้ประโยชน์ของประชาชน อันนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการบุกรุกที่ดิน มีดังต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ นโยบายที่ดิน นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตร นโยบายการพัฒนาชนบท และนโยบายอื่น ๆ ซึ่งแม้จะไม่ใช่ว่าสาเหตุโดยตรงของการบุกรุกที่ดินของรัฐ แต่บางส่วนของนโยบายที่ขาดความชัดเจน และกระบวนการที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ไม่ประสานสอดคล้องและต่อเนื่องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดิน ระหว่างหน่วยงานของรัฐเอง ระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

2. ความต้องการที่ดินในเชิงพาณิชย์ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ได้เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเพิ่มความเสมอภาคของรายได้ การยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท ทำให้มีการเพิ่มความต้องการที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมทั้งธุรกิจการค้าที่ดิน เพื่อสร้างสถานที่พักผ่อนและสนามกอล์ฟ ซึ่งทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น ผลจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจูงใจให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มมากขึ้น

3. ความต้องการไม้เพื่อใช้สอย และเพื่ออุตสาหกรรมไม้ เนื่องจากไม่มีการให้สัมปทานป่าไม้ในประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จึงไม่มีไม้ท่อนและไม้แปรรูปในประเทศตอบสนองต่ออุตสาหกรรมไม้เพียงพอ ทำให้ราคาของไม้สูงขึ้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้ประชาชนมีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อเข้าไปตัดไม้อย่างผิดกฎหมาย

4. การเพิ่มขึ้นของประชากร มีการประมาณกันว่า ประชากร 12 ล้านคน ได้ครอบครองและอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอย่างผิดกฎหมาย โดยประชาชนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ดำรงชีวิตอยู่โดยการพึ่งพาเกษตรกรรมและผลผลิตจากป่า ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงการใช้ทรัพยากรป่าไม้และที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงทำให้มีการลักลอบบุกรุกทำลายป่าและเผาป่าเพื่อครอบครองที่ดินสำหรับการตั้งถิ่นฐาน และเพื่อการทำเกษตรกรรม รวมทั้งลักลอบตัดไม้ เก็บหาของป่าและล่าสัตว์ป่าเพื่อการยังชีพและเพื่อเพิ่มรายได้

จะเห็นได้ว่า การบุกรุกที่ดินได้มีผลทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเริ่มตั้งแต่ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะเกิดผลกระทบด้านอื่นต่อเนื่องไปอีกมากมาย ซึ่ง United Nation on Environment and Development (1992) ได้กล่าวว่า การบุกรุกที่ดินส่วนใหญ่ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะเกิดผลกระทบที่ตามมาอย่างต่อเนื่อง คือ

1. ผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่พืช สัตว์ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าที่จะถูกทำลาย หรือมีจำนวนลดน้อยลง

2. ผลต่อการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ

2.1 พื้นดินมีความชุ่มชื้นน้อยลง เนื่องจากจะได้รับแสงจากดวงอาทิตย์โดยตรง ทำให้พื้นดินแห้ง และแข็ง น้ำในดินมีการระเหยอย่างรวดเร็ว เก็บกักไว้ได้น้อย ซึ่งมีโอกาสที่จะเป็นทะเลทรายในโอกาสต่อไป

2.2 อุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้น และช่วงอุณหภูมิระหว่างกลางวันและกลางคืน มีความแตกต่างกันมาก

2.3 เกิดการเปลี่ยนแปลงของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และไนโตรเจน อันเนื่องมาจาก ไม่มีพืชที่จะทำการสังเคราะห์แสง ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก

2.4 การพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินของรัฐ

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551 กระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำนักจัดการที่ดินของรัฐ โดยกำหนดให้กรมที่ดิน ดูแลรักษา และการดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นไปโดยสอดคล้องในหลักเกณฑ์และแนวทางเดียวกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของราชการ ดังนี้

1. การดูแลรักษา คุ้มครองป้องกันแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยเรียบร้อย ดังนี้

1.1 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์อย่าให้มีการบุกรุกและอย่าออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้แก่บุคคลใด (ให้ถือปฏิบัติตามเดิม เพราะไม่ขัดกับประมวลกฎหมายที่ดิน)

1.2 กรณีที่มีบุคคลบุกรุก หรือเบียดบัง กีดกัน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการตาม มาตรา 37(7) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 และส่งเรื่องหรือสำเนาสอบสวนให้อธิบดีกรมที่ดิน หรือทนายเมือง ผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ดำเนินการ

1.3 กรณีที่มีการรังวัดที่ดินทั่วไป ให้นายอำเภอหรือผู้แทนเป็นผู้ไประวางชี้แนวเขต แทนกรมที่ดิน เว้นแต่ในเขตเทศบาลให้นายกเทศมนตรีหรือผู้แทนระวางแนวเขต กรณีมีปัญหาให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจพิจารณาให้ส่งกรมที่ดิน

1.4 ให้จังหวัดและอำเภอ จัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ คือจดทะเบียนที่ดิน หวงห้าม และหนองสาธารณะ และให้ตรวจสอบแก้ไขทะเบียนให้ถูกต้องส่งกรมที่ดิน 1 ชุด

2. การมอบหมายให้จังหวัด เทศบาล หรือสุขาภิบาล แล้วแต่กรณี มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนี้

2.1 กรณีมีผู้บุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ อธิบดีกรมที่ดิน จังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล ผู้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี มีอำนาจฟ้องขับไล่ผู้บุกรุกได้โดยตรง (เฉพาะที่ดินสาธารณประโยชน์ ประเภทที่รกร้างว่างเปล่า)

2.2 การดำเนินคดี ให้ส่งอัยการจังหวัดดำเนินการแทน ส่วนเงินค่าธรรมเนียมให้ ทดรองราชการก่อนแล้วขอเบิกไปกรมที่ดิน

2.3 ให้จังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล แจ้งเรื่องราวให้กรมที่ดินทราบ พร้อมยอดเงิน ที่จะของบประมาณสำหรับคดีนั้น ๆ

2.4 มอบหมายให้จังหวัด เทศบาล หรือสุขาภิบาล มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่ลบส้างอำนาจหน้าที่ดูแล รักษาของนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด

2.5 การดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ประจำตำบล และประจำหมู่บ้าน ยังอยู่ใน หน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

2.6 ไม่สมควรอนุญาตให้บุคคลกระทำการใด ๆ เว้นแต่กิจการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือสาธารณประโยชน์ เช่น ที่พักผู้โดยสาร ท่อน้ำสาธารณะ

2.7 จัดทำทะเบียนและหลักเขตเป็นหลักฐาน มอบให้ผู้ดูแลรักษาแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นหลักฐาน

3. การสำรวจหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ให้กระทำได้ดังนี้

3.1 สำรวจตรวจสอบเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ ให้จังหวัดมอบเทศบาลหรือ สุขาภิบาลที่ที่ดินตั้งอยู่ ดำเนินการตรวจสอบที่ตั้ง หลักฐาน อาณาเขต เนื้อที่ ผู้บุกรุก ดำเนินคดี และ ส่งทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ให้กรมที่ดิน

3.2 ทำหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ให้จังหวัด เทศบาล หรือสุขาภิบาล สำรวจ ทำประมาณการค่าใช้จ่ายส่งกระทรวงมหาดไทย ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีผู้บุกรุก หรือพิพาท ให้ดำเนินการจัดทำก่อนสำหรับที่ดินสาธารณประโยชน์โดยสภาพ ไม่ต้องทำหนังสือสำคัญสำหรับ ที่ดิน

3.3 การดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์ กำชับให้ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาไม่ให้ผู้ใดบุกรุก มอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาเป็นหลักฐาน เจ้าหน้าที่ จะได้เอาใจใส่ตรวจตราอยู่เสมอ ผิดถูกประการใดจะต้องรับผิดชอบ

3.4 กรณีเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ราษฎรเช่าหรืออาศัยในที่ดิน สาธารณประโยชน์ เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ดำเนินการยกเลิกสัญญาและกำหนดระยะเวลาให้รื้อถอนสิ่ง ปลูกสร้างออกไปจากที่ดิน ถ้าขัดขึ้นให้ฟ้องขับไล่ (ถ้าไม่ใช่ที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ ประโยชน์ร่วมกันก็ให้สำรวจ ทำบัญชีเพื่อดำเนินการจัดหาผลประโยชน์)

การแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2536 เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรับผิดชอบที่ดินของรัฐ ได้แก่ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ เป็นต้น อยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน บางครั้งเมื่อมีปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ ส่วนราชการดังกล่าวไม่อาจแก้ไขปัญหมาให้ยุติลงได้โดยลำพัง ประกอบกับปัจจุบันที่ดินของรัฐได้ถูกบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง นับวันจะสร้างปัญหาซับซ้อนและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น อาจก่อให้เกิดความหายนะแก่ชาติ เกิดมหันตภัยต่อส่วนรวมได้ถ้ามิได้รับการแก้ไข รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยดังนี้

1. อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2536 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 “ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ทุกประเภทที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุและที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท

1.2 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ” หรือ “กบร.” โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

1.3 ให้ กบร. มีอำนาจหน้าที่กำกับติดตามดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการในการแก้ไขปัญหและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบและกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญไว้แล้ว คือ

1.3.1 มาตรการในการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ

1.3.1.1 เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจและจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของรัฐแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐาน โดยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.3.1.2 ให้จังหวัดที่มีปัญหการบุกรุกหรือการครอบครองที่ดินของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่ กบร. กำหนด ดำเนินการตรวจสอบการครอบครองที่ดินของบุคคลที่ครอบครองที่ดินของรัฐ หากผลปรากฏว่าผู้ครอบครองไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นเกษตรกรที่ยากจน หรือผู้ยากจน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดที่ดิน ให้ทำกินหรือให้อยู่อาศัย ตามที่ กบร. กำหนด

1.3.1.3 ให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ทุจริต หรือประพฤตินอกขอบเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ หรือจงใจละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐอย่างเคร่งครัดและเฉียบขาด

1.3.1.4 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา หรือคดีแพ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา หรือในการป้องกันบุกรุกที่ดินของรัฐ หรือในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของรัฐอันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ และเป็นกรณีที่ยังการรัฐเป็นทนายความแก้ต่างว่าคดีให้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องตกเป็นจำเลยต่อศาล ก็ให้ได้รับความคุ้มครอง โดยมีต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายเมื่อแพ้คดี และในกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหากเจ้าหน้าที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องออกหรือพ้นจากราชการตามกฎหมายเสียก่อน ก็ให้มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศาลตามหมายเรียกของศาลได้ในอัตราเท่าที่เคยมีสิทธิเบิกในตำแหน่งครั้งสุดท้ายก่อนออกหรือก่อนพ้นจากราชการตามกฎหมายจนกว่าคดีจะถึงที่สุด และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ โดยสุจริตดังกล่าว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาให้ความเป็นธรรมตามระเบียบราชการ หรือตามมติคณะรัฐมนตรี โดยเคร่งครัด โดยขอให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบให้สอดคล้องด้วย

1.3.1.5 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องคดีเป็นจำเลยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 1.3.1.4 ผู้บังคับบัญชาจะอ้างเป็นเหตุเพื่องดหรือรอการพิจารณาบำเหน็จความชอบประจำปีไม่ได้ และให้พิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีในกรณีปกติ หรือกรณีพิเศษแล้วแต่กรณี

1.3.2 มาตรการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

1.3.2.1 จัดการวางแผนการใช้ที่ดินของรัฐให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

1.3.2.2 ให้ความรู้ด้านวิชาการการใช้ที่ดินของรัฐ โดยจัดให้มีการอบรมผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หรือกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ข้าราชการ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ให้มีความสำนึกในคุณค่า และหวงแหนที่ดินของรัฐ

1.3.2.3 จัดให้มีแผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ที่ดินของรัฐ

1.3.2.4 ให้จัดทำแผนที่แสดงภาพและประเภทที่ดินของรัฐตั้งแสดงไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต สำนักงานเทศบาล สภาตำบล และส่วนราชการที่รับผิดชอบดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

1.3.2.5 สำหรับที่ดินของรัฐประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ และประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้มีการเร่งรัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยให้อธิบดีกรมที่ดินมอบอำนาจหน้าที่การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ตามความเหมาะสม หากมีผู้คัดค้านการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบ

ที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ก็ให้ดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องด้วย

1.4 นอกจากมาตรการที่กำหนดไว้ในข้อ 1.3 ให้ กพร. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.4.1 รวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินของบุคคลใด ๆ ในที่ดินของรัฐ

1.4.2 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ ส่งเอกสารหลักฐาน และหรือส่งผู้แทนมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของ กพร. หรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่ กพร. แต่งตั้ง

1.4.3 เสนอแนะนโยบายหรือแผนงานในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐของเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรต่อคณะรัฐมนตรี

1.4.4 ประสานงานในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุผล ตามข้อ 1.3.1 และข้อ 1.3.2 อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.4.5 เสนอแนะการปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามมาตราดังกล่าว ซึ่งมีผลงานดีเด่น และพิจารณาให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติโดยมิชอบ ตามความเหมาะสม และเห็นสมควรแก่กรณี

1.4.6 พิจารณาให้ความสนับสนุนแก่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ในด้านงบประมาณ และในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจการตามมาตรการให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความรวดเร็ว

1.4.7 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือ กพร. ปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

1.5 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ เรียกโดยชื่อย่อว่า “สปร.” ขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่ประสานนโยบายและการปฏิบัติระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กพร. มอบหมาย

2. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 กำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนี้

2.1 รัฐควรเร่งรัดให้มีการดำเนินการออกเอกสารสิทธิแก่ราษฎรในกรณีดังต่อไปนี้

2.1.1 กรณีที่เป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐที่สงวนหวงห้ามไว้ตามกฎหมาย และหากพิสูจน์ได้ว่าได้อยู่มาก่อนการสงวนหวงห้ามเป็นที่ดินของรัฐ หรือเป็นหมู่บ้านเก่าที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้อยู่มาแต่ดั้งเดิมหรือครอบครองต่อเนื่องมาจากผู้ครอบครองแต่เดิมมาก่อน

การสงวนหวงห้ามเป็นที่ดินของรัฐ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการตรวจสอบและจัดทำทะเบียนบัญชี หรือทำแผนงานและโครงการออกเอกสารสิทธิของผู้ครอบครองเหล่านี้ไว้เป็นหลักฐาน

2.1.2 ราษฎรที่อยู่ในบริเวณแนวเขตที่ดินของรัฐที่ยังมีแนวเขตไม่ชัดเจน ให้เร่งรัดดำเนินการสำรวจแนวเขตให้แน่นอน

2.2 เมื่อรัฐได้สำรวจและจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนแล้ว ถ้าปรากฏว่าราษฎรเหล่านี้ครอบครองทำกินอยู่นอกเขตที่ดินของรัฐ ก็ควรพิจารณาดำเนินการออกเอกสารสิทธิให้แก่ราษฎรตามระเบียบขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

2.3 รัฐไม่ควรออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ

2.4 ที่ดินของรัฐ (ยกเว้นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 และชั้น 2 พื้นที่หวงห้ามไว้ใช้ประโยชน์ในราชการ และที่ดินที่ยังไม่หมดสภาพการเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน) ที่ผู้บุกรุกครอบครองและรัฐไม่มีความจำเป็นต้องสงวนไว้อีกต่อไป ให้ดำเนินการตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินและเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามหลักการปฏิรูปที่ดินให้ได้ผลอย่างแท้จริง สมควรให้ ส.ป.ก. ปรับปรุงแนวการปฏิบัติ ดังนี้

2.4.1 ในเขตประกาศปฏิรูปที่ดิน หากมีผู้บุกรุกถือครองที่ดินและเจ้าของที่ดิน คัดค้านการปฏิรูปที่ดินหรือไม่ให้ความร่วมมือในการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้ ส.ป.ก. ดำเนินการขอความร่วมมือจากฝ่ายปกครอง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้ต่อต้าน โดยเคร่งครัดพร้อมทั้งรายงาน กบร. เพื่อประสานงานแก้ไขปัญหาในพื้นที่และทุกราย

2.4.2 การนำที่ดินของรัฐมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้ ส.ป.ก. พิจารณาดำเนินการจัดเก็บค่าเช่าหรือค่าชดเชยเข้ากองทุนปฏิรูปที่ดิน ตามหลักการและวิธีการในส่วนที่เกี่ยวกับค่าเช่าตามพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เพื่อจะได้นำเงินไปใช้ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาพื้นที่ หรือนำไปใช้จัดหาที่ทำกินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินได้เช่า หรือเช่าซื้อต่อไป ทั้งนี้ ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับค่าเช่าตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524

2.4.3 ควรกำหนดเนื้อที่สูงสุด สำหรับสมาชิกแต่ละรายเท่าที่จำเป็นต่อการทำกินแต่ละประเภทตามความเหมาะสม และความอุดมสมบูรณ์ในแต่ละพื้นที่ของเขตปฏิรูปที่ดิน สำหรับพื้นที่ส่วนที่เกินความจำเป็นของสมาชิกแต่ละราย ควรกำหนดเงื่อนไขให้ปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นต่อไป

2.5 ที่สาธารณประโยชน์ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่เสื่อมโทรม ที่มีผู้บุกรุกครอบครองทำประโยชน์ แต่ไม่ได้กำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.5.1 ให้เช่าหรืออนุญาตให้เช่าทำประโยชน์โดยเสียดำเนินการ หรือได้รับ เอกสารพิเศษที่มีหลักเกณฑ์เดียวกันกับเอกสาร ส.ป.ก. ตามจำนวนเนื้อที่ได้ทำการบุกเบิกครอบครอง ทำประโยชน์อยู่เดิมแล้วแต่กรณี แต่ต้องไม่สูงเกินกว่าที่ส่วนราชการที่รับผิดชอบพิจารณาเห็นสมควร ทั้งนี้โดยให้กำหนดค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามหลักการและวิธีการเกี่ยวกับค่าเช่า ตามพระราชบัญญัติ ปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 กรณีการเช่าในส่วนที่เกินกว่าเนื้อที่ที่ส่วนราชการ ผู้รับผิดชอบ เห็นสมควรให้คิดค่าเช่าหรือค่าตอบแทนในอัตราก้าวหน้า โดยคำนึงถึงอัตราการเช่าตามพระราชบัญญัติ การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ด้วย

2.5.2 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้เก็บค่าเช่าหรือค่าตอบแทนไว้ โดยแบ่งหนึ่งในสามเป็นกองทุนพัฒนาชนบทและจังหวัด และอีกสองในสามเป็นกองทุนพิทักษ์ ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ๆ

2.5.3 กำหนดเงื่อนไขให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ในพื้นที่ส่วนที่เกินความจำเป็นต่อ การทำกินของเกษตรกรแต่ละราย ตามความอุดมสมบูรณ์และความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่กรณีที่มี ความจำเป็นในแง่การอนุรักษ์หรือการป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ก็ควรกำหนดเงื่อนไขห้ามใช้ พื้นที่ทำนา หรือทำพืช หรือกำหนดมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป

2.6 ให้จัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการผลิตกล้าไม้ผล ไม้ยืนต้น อย่างเพียงพอที่จะบริการแก่เกษตรกรในภาคต้นทูน ในทุกพื้นที่ และให้จัดสรรงบประมาณสำหรับ โครงการจัดทำแนวเขตพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐให้ชัดเจน และถาวรในทุกโครงการของทุกส่วน ราชการ

2.7 ในกรณีที่มีการดำเนินคดีแก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้ส่วน ราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการบังคับคดีโดยทันที พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงต้นสังกัด และ กพร. ทราบด้วย ห้ามมิให้ละเลย ปล่อยทิ้งเป็นเวลานาน ทั้งนี้ควรมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการของหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องติดตามการบังคับคดี ต่อไปจนเสร็จสิ้นคดี

2.8 ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีและหรือให้แก้ไขกฎหมายที่ไม่สอดคล้อง หรือขัดแย้ง กับนโยบายหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐข้างต้น

3. กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหา ประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2545 (ฉบับปรับปรุง) หมวด 3 การจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ ข้อ 25 ที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสงวนไว้ แต่ยังไม่ได้ ใช้ประโยชน์ในทางราชการ จะนำมาจัดหาประโยชน์โดยการจัดให้เช่าหรือโดยวิธีการจัดทำสัญญา ต่างตอบแทนอื่นนอกเหนือจากการจัดให้เช่าก็ได้แต่ต้องเป็นการจัดหาประโยชน์เป็นการชั่วคราว

การจัดการประโยชน์โดยการจัดให้เช่าตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นการจัดให้เช่าตามข้อ 23 (1) การให้เช่าที่ดินที่ผู้เช่าใช้เป็นที่อยู่อาศัย (2) การให้เช่าที่ดินที่ผู้เช่าใช้ประกอบเกษตรกรรม (3) การให้เช่าที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่น หรือ (4) การให้เช่าอาคารซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ และจะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว

การจัดการประโยชน์ในที่ราชพัสดุที่ถูกบูรณาการอาจดำเนินการจัดให้เช่าในระยะยาวตามข้อ 23 (1) การให้เช่าที่ดินที่ผู้เช่าใช้เป็นที่อยู่อาศัย (2) การให้เช่าที่ดินที่ผู้เช่าใช้ประกอบเกษตรกรรม (3) การให้เช่าที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่น หรือ (4) การให้เช่าอาคารซึ่งเป็นที่ราชพัสดุได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งก่อน

การจัดการประโยชน์โดยวิธีจัดทำสัญญาต่างตอบแทนอื่นนอกเหนือจากการจัดให้เช่าตามวรรคหนึ่ง จะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจาก กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง

4. คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 กำหนดนโยบายในการพิจารณาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้ ดังนี้

4.1 หลักการ

4.1.1 ถ้าราษฎรครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนทางราชการประกาศเป็นเขตป่าไม้ และการประกาศเขตป่าไม้ดังกล่าวทับที่ดินของราษฎรครอบครองอยู่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเพิกถอนที่ดินส่วนนั้นออกจากเขตป่าไม้ และกรมที่ดินดำเนินการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้ ถ้าประกาศเขตป่าไม้ไว้แล้วราษฎรบุกรุกในภายหลัง ราษฎรผู้บุกรุกจะได้สิทธิโดยผ่านกระบวนการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

4.1.2 ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่ขัดหรือแย้งกับมตินี้

4.2 วิธีการ

4.2.1 ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตป่าไม้ถาวร (ยกเว้นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี) ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยออกเอกสาร ส.ป.ก. 4 - 01 ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

4.2.2 เมื่อราษฎรได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4 - 01 ตามวิธีการปฏิรูปที่ดินแล้วเห็นว่าตนเองมีสิทธิครอบครองมาก่อนการกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร ก็ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์สิทธิของตนต่อคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น

4.2.3 คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ป่าไม้จังหวัด นายอำเภอท้องที่ และกรรมการอื่นที่รัฐมนตรี เห็นสมควรไม่เกิน 3 นาย โดยมีปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

4.3 การพิจารณาหลักฐานของราษฎรในการพิสูจน์สิทธิให้พิจารณาจากหลักฐานที่เป็นเอกสารของทางราชการ หากหลักฐานไม่ชัดเจนให้ใช้รูปถ่ายทางอากาศ โครงการ วี เอ พี 61 เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิ

4.4 ในกรณีที่กรรมการมีมติว่า ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนการกำหนดเป็นเขต ป่าสงวนแห่งชาติหรือเขตป่าไม้ถาวร ให้ ส.ป.ก. ส่งบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งเอกสาร ส.ป.ก. 4 - 01 ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินแก่ผู้ร้องต่อไป

4.5 ที่ดินเขตชุมชนที่เป็นหมู่บ้านถาวร ชุมชนพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ ศาสนสถานสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4 - 01 ให้และส่งเอกสารนั้นให้ กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนเขตเทศบาลและสุขาภิบาลถือว่ายกเว้น จากเขตปฏิรูปที่ดิน

4.6 กรมป่าไม้ กรมที่ดิน และ ส.ป.ก. อาจจะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการให้ราษฎร ปลุกป่าหรือไม้ยืนต้นความเหมาะสม ในที่ดินที่ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4 - 01 ก่อน ส่งเอกสารดังกล่าวให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

4.7 ให้มีคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรีนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้ง ประกอบด้วย

4.7.1 ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตท้องที่

4.7.2 ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยประจำเขตท้องที่

4.7.3 ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำเขตท้องที่ ตามมติ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ในข้อ 3.2 และข้อ 3.3 ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ

4.7.3.1 นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ตามข้อ 2.3 ได้กำหนดว่า “ที่ดินของรัฐ (ยกเว้นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 และชั้น 2 พื้นที่สงวนหวงห้ามไว้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ และที่ดินที่ยังไม่หมดสภาพการเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน) ที่มีผู้บุกรุกครอบครอง และรัฐไม่มีความจำเป็นจะต้องสงวนไว้อีกต่อไป ให้ดำเนินการตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน”

4.7.3.2 นโยบายในการพิจารณาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้ ตามข้อ 3.1 (1) ได้กำหนดหลักการว่า “ถ้าราษฎรครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนทางราชการประกาศเป็น

เขตป่าไม้ และการประกาศเขตป่าไม้ดังกล่าวทับที่ดินที่ราษฎรครอบครองอยู่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเพิกถอนที่ดินส่วนนั้นออกจากเขตป่าไม้ และกรมที่ดินดำเนินการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้ ถ้าประกาศเขตป่าไม้แล้ว ราษฎรบุกรุกทีหลัง ราษฎรผู้บุกรุกจะได้สิทธิโดยผ่านกระบวนการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น” ซึ่งตามนโยบายทั้ง 2 เรื่องข้างต้น มีหลักการที่สอดคล้องกันในการแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ (ยกเว้นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 พื้นที่สงวนหวงห้ามไว้ใช้ประโยชน์ในราชการ และที่ดินที่ยังไม่หมดสภาพการเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน) และในการแก้ไขปัญหาผู้ที่เข้าไปบุกรุกภายหลังประกาศเป็นเขตป่าไม้ คือให้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

5. ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 ให้ความเห็นชอบกับมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ได้กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ

5.1 ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ จำแนกพื้นที่เป็น 3 ประเภท คือ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

5.2 ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าและอื่น ๆ

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการสำรวจแนวเขตอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด และสำรวจแปลงที่ดินราษฎรถือครองตามมติ ครม. 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 จำนวน 1,221 แปลง (ภาพที่ 2)

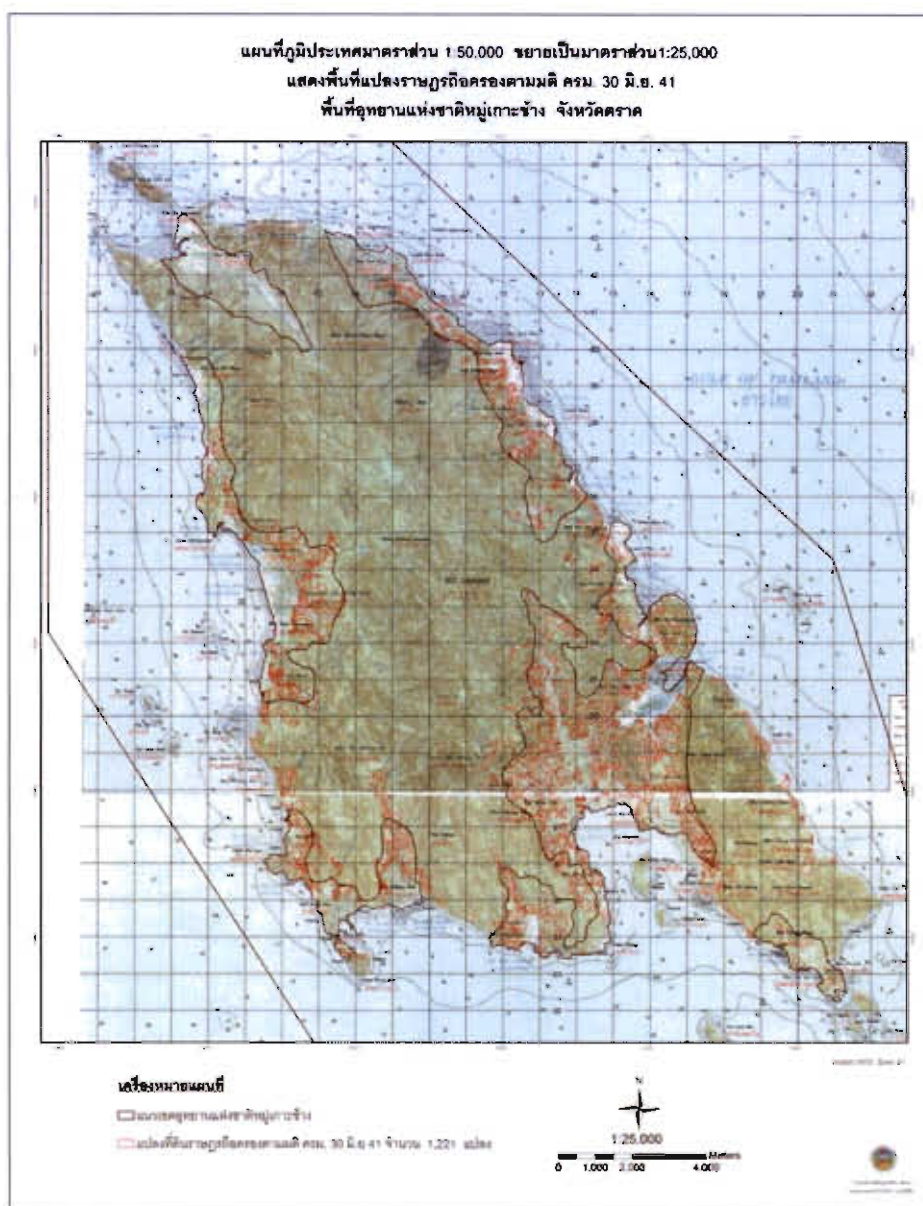
ผลการสำรวจมีพื้นที่แปลงที่ราษฎรถือครองจำนวน 252 แปลง 292 รายที่อยู่ในเขตและพื้นที่คาบเกี่ยวเขตอุทยานหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ดังนี้

1. แปลงที่ดินที่ราษฎรถือครองอยู่ในเขตอุทยาน จำนวน 157 แปลง 182 ราย

(ภาคผนวก ก)

2. แปลงที่ดินที่ราษฎรถือครองมีพื้นที่คาบเกี่ยวเขตอุทยาน จำนวน 95 แปลง 110 ราย

(ภาคผนวก ข)

ภาพที่ 2 พื้นที่แปลงราษฎรถือครองตามมติ ครม. 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการสำรวจแนวเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด และสำรวจแปลงที่ดินราษฎรถือครอง จำนวน 1,221 แปลง

การป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์

มติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ครั้งที่ 4/ 2528 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2528 กำหนดแนวทางป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันการที่สาธารณะประโยชน์มีอยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันการที่ดินสาธารณะประโยชน์ 3 หน่วยงาน คือ กรมที่ดิน กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรมที่ดิน และกรมการปกครองต่างก็ได้ออกระเบียบและหนังสือเวียนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานระหว่าง 2 หน่วยงาน ซึ่งเมื่อนำกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่มาจัดหมวดหมู่ว่ากิจกรรมใดเป็นของหน่วยงานใดแล้ว สามารถสรุปหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานได้ ดังนี้

1. กระทรวงมหาดไทย ควบคุม กำกับ ดูแลให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ ดำเนินการเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และนโยบายของรัฐบาลโดยเคร่งครัด วางนโยบาย ทางปฏิบัติ และออกกฎหมายเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ เน้นผู้อนุญาตอนุญาตเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ตามที่มีกฎหมาย ระเบียบกำหนดไว้

2. กรมการปกครอง ควบคุม กำกับ ดูแล ให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ และที่สาธารณะประโยชน์ประจำตำบล และหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายและนโยบายของกระทรวงมหาดไทยโดยเคร่งครัด และพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ดังกล่าวทั้งหมด

3. กรมที่ดิน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำเปลี่ยนแปลงและรักษาทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท .6/4/ ว 197 ลงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2510 เรื่อง การดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันการที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันการที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2544 รังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ตามมาตรา 8 ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดำเนินการในเรื่องการขอใช้ ขอดอนสภาพ ขอขึ้นทะเบียน การจัดหาผลประโยชน์การขอสัมปทาน และการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามมาตรา 8 มาตรา 8 ทวิ มาตรา 9 มาตรา 12 มาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ ดำเนินการในเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. 2543

ในส่วนของจังหวัด มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล ให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ และที่สาธารณประโยชน์ประจำตำบล และหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และนโยบายของกระทรวงมหาดไทยโดยเคร่งครัด และพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ที่เกิดขึ้นในท้องที่จังหวัด ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่เกิดจากที่ดินสาธารณประโยชน์/ ให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ขอความร่วมมือข้าราชการ
2. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่เกิดจากการบุกรุก ให้นายอำเภอประชาสัมพันธ์ ชี้แจงให้ประชาชนเห็นความสำคัญที่ดินสาธารณประโยชน์ นายอำเภอออกคำสั่งให้ผู้บุกรุกออกจากที่ดินสาธารณประโยชน์
3. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาระเบียบคำสั่ง กฎหมาย นายอำเภอต้องเอาใจใส่ดูแลรักษา กำชับกำนันปฏิบัติหน้าที่ดูแล มอบให้สภาตำบลช่วยเหลืออำเภอต้องให้ความสำคัญกับปัญหาข้อพิพาท ให้จังหวัดช่วยเหลือ หรือให้กระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการ
4. ให้จังหวัด อำเภอ รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจวตละ 3 เดือน (แบบ ทส.1 ทส.2 ทส.3 และ ทส.4)

แนวคิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์

ความหมายที่สาธารณประโยชน์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468)

“สาธารณสมบัติของแผ่นดิน” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 บัญญัติว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดิน” นั้น หมายถึงทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้ประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

“ที่ดินของรัฐ” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 หมายถึง “ที่ป่าไม้ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ และที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท รวมถึงที่ดินที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ของราชการส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจด้วย”

ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 หมายถึง “บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้บุคคลเข้าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507”

ความหมายของที่สาธารณประโยชน์ในแง่ของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 บัญญัติไว้ว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน”

จากมาตรา 1304 ดังกล่าวจะเห็นว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินส่วนหนึ่งของแผ่นดิน แต่ใช้ว่าทรัพย์สินของแผ่นดินจะเป็นสาธารณสมบัติไปเสียทั้งหมดทุกอย่าง เพราะทรัพย์สินใดจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา 1304 หรือไม่ จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ หรือลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน คือ จะต้องเป็นทรัพย์สินของรัฐ ซึ่งทรัพย์สินของแผ่นดินอาจเป็นสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้
2. ต้องใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน คือ ต้องใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ การใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ กฎหมายมิได้บัญญัติว่าใครเป็นผู้ใช้ อาจเป็นรัฐใช้เอง หรือประชาชนเป็นผู้ใช้ก็ได้ และการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อาจจะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ได้ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ เช่น ที่สาธารณะประจำตำบลใดตำบลหนึ่ง ก็เป็นประโยชน์แก่ราษฎรในตำบลนั้นเป็นส่วนใหญ่ต้องสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ต่างกับการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ เพราะการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ต้องอยู่ในภาวะที่มีการใช้ในขณะนั้น ส่วนการสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันนั้น เป็นแต่การเก็บสงวนไว้ ยังไม่มีการใช้ เพราะหากมีการใช้ก็จะเข้ากรณีแรกโดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติกรณีหลังไว้อีก จึงเป็นการสงวนที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับไว้ใช้ภายนอกไม่ว่าจะเป็นการสงวนไว้เพื่อให้ประชาชนใช้ร่วมกันตามมาตรา 1304 (2) หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในราชการตามมาตรา 1304 (3) ก็ตาม

ประเภทของสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1034 ได้ยกตัวอย่างแยกสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้ 3 ประเภท คือ

1. ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน
2. ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ
3. ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

เนื่องจากสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีความหมายครอบคลุมถึงที่ดินและทรัพย์สินของรัฐอย่างกว้างขวาง มีบทกฎหมายให้ความคุ้มครองแยกแยะอำนาจหน้าที่ให้ส่วน

ราชการต่าง ๆ รับผิดชอบ รวมทั้งมีคำสั่งและระเบียบปฏิบัติในการคุ้มครองป้องกันและดูแลรักษาไว้ แต่ละประเภทอย่างหลากหลาย เช่น ป่าสงวน ป่าอนุรักษ์ วนอุทยาน ที่ดินเพื่อการเหมืองแร่ ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม แม่น้ำ ทะเล ในน่านน้ำไทย ถนน ตรอก ซอย ทางหลวง คู คลอง ร่องน้ำ ลำธาร เป็นต้น

ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินมีอยู่ 2 ชนิด คือ

1. ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินธรรมดา ซึ่งที่ดินดังกล่าวรัฐถือไว้อย่างเอกชน เช่น ที่ราชพัสดุ ที่มีได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์
2. ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ หรือที่ดินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ดังเช่นที่ระบุไว้ในมาตรา 1304 (1), (2) และ (3)

ที่มาของที่สาธารณประโยชน์

ที่สาธารณประโยชน์เกิดขึ้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. เกิดขึ้น โดยการที่ทางราชการประกาศหวงห้าม ก่อนมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้าม ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2478 ใช้บังคับ (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2479) การสงวนหวงห้ามกระทำ ได้หลายแบบ ดังนี้

1.1 ประกาศของสมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการมณฑล ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 770/ 2516 ซึ่งวินิจฉัยว่า “ที่ดินเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ตามธรรมดารัฐย่อมจัดไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ วิธีการที่จะหวงห้ามนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามยุคสมัย พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า พ.ศ. 2478 บัญญัติให้ที่ดินแปลงใดต้องการสงวนหวงห้ามให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนหน้านั้น หากได้มีกำหนดไว้เป็นอย่างใดไม่ สมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการมณฑล จึงออกประกาศหวงห้าม ที่ดินรกร้างว่างเปล่า มิให้ผู้ใดเข้าไปโค่นสร้างเหยียบย่ำจับจอง หรือถือกรรมสิทธิ์โดยพลการ”

1.2 ประกาศของนายอำเภอ ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 453/ 2512 วินิจฉัยว่า “ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ซึ่งนายอำเภอประกาศสงวนเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2478 สำหรับให้ดำเนินการเป็นทัศนสถานนิคมของกรมราชทัณฑ์นั้น มีผลทำให้ที่ดินแปลงนั้นเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่รกร้างว่างเปล่า พ.ศ. 2478 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2479”

1.3 เจ้าหน้าที่ปกครองอื่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. เกิดขึ้น โดยผลของกฎหมาย

2.1 มีพระบรมราชโองการหวงห้าม ก่อนมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดิน รกร้างว่างเปล่า พ.ศ. 2478 ใช้บังคับ นอกจากการสงวนหวงห้ามจะกระทำ ตาม 1.3.1 แล้ว อาจกระทำ ได้โดยมีประกาศพระบรมราชโองการสงวนหวงห้าม

2.2 มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้าม หลังจากพระราชบัญญัติว่าด้วย การหวงห้ามที่ดิน รกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินใช้บังคับแล้ว ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2479 ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2497 การสงวนหวงห้ามต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วยการ ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหวงห้าม โดยมีแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และประกาศลงใน ราชกิจจานุเบกษา

2.3 การสงวนหวงห้ามตามประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อมีประมวลกฎหมายที่ดิน ปี พ.ศ. 2497 (1 ธันวาคม พ.ศ. 2497) ใช้บังคับ มาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติไว้ว่า “ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลใดให้ถือว่าเป็นของรัฐ” จากบทบัญญัติดังกล่าว ที่ดิน ของรัฐที่ยังมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ถือว่าเป็นของรัฐทั้งสิ้น เอกชนจะเข้าไปจับจอง หรือ แม้แต่ทางราชการจะหวงห้ามก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดิน การสงวนหวงห้ามที่ดินของ รัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้กระทำ โดยคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ตามนัยมาตรา 20(4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

3. เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ คือ ตามสภาพของสาธารณสมบัติซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ ร่วมกัน เช่น แม่น้ำ ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ซึ่งเกิดขึ้นหรือเป็นมาทั้งก่อนและภายหลัง การออกโฉนดที่ดิน เช่น ทางที่ใช้สอยร่วมกันหรือตลิ่งพังกลายเป็นทางน้ำ

4. เกิดขึ้น โดยใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันประเภทนี้ จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการใช้ประโยชน์ของราษฎร จริง ๆ ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 100/ 2515 ได้วินิจฉัยว่า “ที่ดินซึ่งประชาชนในหมู่บ้านใช้ร่วมกันสำหรับ เลี้ยงสัตว์พาหนะ โค กระบือ และเป็นป่าช้ามานาน 80 ปี เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภท ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของพื้นดิน และการใช้ประโยชน์ ร่วมกันของประชาชนโดยมิต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้ หรือขึ้นทะเบียน หรือมีเอกสาร ของทางราชการกำหนดให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน”

5. เกิดขึ้น โดยการเวนคืน สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่เกิดขึ้น โดยการเวนคืนถือว่าการเกิดขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายต่างกับการสงวนหวงห้าม เพราะการสงวนหวงห้าม เป็นการกระทำต่อที่ดินของรัฐ แต่การเวนคืนได้กระทำต่อเอกชน ซึ่งจะกระทำได้เพียงใดต้องเป็นไป ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น การเวนคืนเพื่อการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

6. เกิดขึ้นโดยมิผู้อุทิศ คือ กรณีที่เจ้าของที่ดินที่ประสงค์จะให้ที่ดินของตนเป็นที่สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เช่น ใช้เป็นทางสัญจรไปมารวมกัน หรือใช้ประโยชน์อื่นใดเจ้าของที่ดินก็อาจทำได้โดยการอุทิศ ซึ่งกระทำ ได้ 2 วิธี คือ

6.1 อุทิศโดยตรง อุทิศด้วยวาจา ทำเป็นหนังสือหรือนำหลักฐานที่ดินไปจดทะเบียนประเภทโอนเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

6.2 อุทิศโดยปริยาย โดยไม่แสดงเจตนาออกมา คือ ปล่อยให้ประชาชนพลเมืองทั่วไปใช้สัญจรไปมาโดยมิได้สงวนสิทธิ์ดังนี้ถือว่าเป็นการอุทิศโดยปริยาย

7. เกิดขึ้น หรือ ได้มาโดยทางนิติกรรม การได้มากรณีนี้ คือ การซื้อขายหรือแลกเปลี่ยน

7.1 ได้มาโดยการซื้อจากเอกชน เช่น รัฐมีที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณะสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่แล้ว แต่ปรากฏว่ามีที่ดินของราษฎรคันอยู่ ทำให้แบ่งที่สาธารณะออกเป็น 2 ส่วน ไม่สะดวกต่อการใช้ประโยชน์ กรณีนี้รัฐอาจตกลงขอซื้อที่ดินจากราษฎรเพื่อรวมเป็นแปลงเดียวกันก็ได้

7.2 ได้มาโดยการแลกเปลี่ยนที่ดินของเอกชนกับที่สาธารณประโยชน์ วิธีการแลกเปลี่ยนมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8

การสิ้นสภาพของที่ดินสาธารณประโยชน์

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอาจสิ้นสุดหรือหมดสภาพลงได้ 2 ทาง คือ

1. โดยธรรมชาติ การสิ้นสภาพโดยธรรมชาตินั้นส่วนใหญ่จะเป็นการสิ้นสภาพด้วยการเปลี่ยนสภาพจากที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทหนึ่งไปเป็นอีกประเภทหนึ่ง เช่น เปลี่ยนจากการเป็นที่รกร้างว่างเปล่าไปเป็นที่ดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือจากที่ดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันไปเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า แต่บางครั้งสิ้นสภาพแล้วกลายเป็นที่ดินของเอกชนก็มี ทั้งนี้เพราะมีกฎหมายกำหนดไว้ เช่น ทุ่งอกริมตลิ่ง ตกเป็นของเจ้าของที่ดินที่ติดกับทุ่งอกริมตลิ่ง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1308)

2. โดยผลของกฎหมาย ได้แก่ การถอนสภาพของที่ดินสาธารณประโยชน์ตามกฎหมาย เช่น ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 หรือพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ตามปกติเมื่อมีการถอนสภาพ ที่ดินนั้นจะกลับเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า แต่อาจจะมีการ โอนไปยังเอกชนได้ ตามขั้นตอนและวิธีการของกฎหมาย อำนวยหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน กฎหมายได้กำหนดผู้มีอำนาจหน้าที่ ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันไว้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122 บัญญัติว่า “ที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับให้ราษฎรนำสัตว์ไปเลี้ยงร่วมกัน เป็นต้น ตลอดจนถนนหนทาง และที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลาง ให้ราษฎรใช้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษาอย่าให้ผู้ใดกีดกันเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว” (หน้าที่ของกรรมการอำเภอ ปัจจุบันเป็นหน้าที่ของนายอำเภอ)

2. พระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535 มาตรา 117 “ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้างใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำ ของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าวเว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากกรมเจ้าท่า” (อำนาจหน้าที่เป็นของกรมเจ้าท่า)

3. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 กำหนดทางหลวงไว้ 6 ประเภท คือ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล ทางหลวงสุขาภิบาล และทางหลวงสัมปทาน กับกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม มีอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการทางหลวง ให้มีหน้าที่ควบคุมดูแลรักษาทางหลวง กรณีที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการทางหลวงไว้ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นผู้อำนวยการทางหลวง คือ

- 3.1 อธิบดีกรมทางหลวง สำหรับทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงสัมปทาน
- 3.2 ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับทางหลวงชนบท
- 3.3 นายกเทศมนตรี สำหรับทางหลวงเทศบาล
- 3.4 ประธานกรรมการสุขาภิบาล สำหรับทางหลวงสุขาภิบาล (ปัจจุบันเป็นทางหลวงเทศบาล)

ปัจจัยที่ทำให้มีการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์

ปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าเหตุที่มีการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์เพิ่มมากขึ้นนั้น สืบเนื่องจากปัจจัยดังนี้

1. ปัญหาทางเศรษฐกิจถดถอย และความยากจน ขาดแคลนที่อยู่อาศัยราษฎรไม่มีที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นของตนเองอย่างพอเพียง
2. ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาปล่อยปละละเลยเมื่อพบว่ามีผู้บุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์แล้วไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย

3. ที่สาธารณประโยชน์ตั้งอยู่ในแหล่งทำเลที่เหมาะสม สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยและใช้เป็นที่ทำมาหากิน เมื่อผู้นุกรุกได้รับประโยชน์ ทำให้พรรคพวกพี่น้อง หรือผู้อื่น ปฏิบัติตาม และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

4. ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา ไม่รู้แนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ที่แน่นอน เนื่องจากมีการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ไว้นานและแนวเขตที่ดินไม่ชัดเจน

5. ราษฎรอาจจะครอบครองทำประโยชน์อยู่ในที่ดินบางส่วนอยู่ก่อนและมีสิทธิครอบครองตามกฎหมาย แต่ทางราชการได้ทำการประกาศขึ้นทะเบียนที่ดินผืนใหญ่ให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ครอบคลุมที่ดินของราษฎรที่ครอบครองอยู่ก่อนแล้ว

กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี

ระเบียบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. “ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ป่าสงวนแห่งชาติที่สงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ และที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท

2. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ” หรือ “กบร.” โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

3. ให้ กบร. มีอำนาจหน้าที่กำกับติดตามดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการในการแก้ไขปัญหามาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญไว้แล้ว

4. มาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

4.1 เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษา หรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของรัฐแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐาน โดยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

4.2 ให้จังหวัดที่มีปัญหาการบุกรุกหรือการครอบครองที่ดินของรัฐ แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่ กบร. กำหนด ดำเนินการตรวจสอบการครอบครองที่ดินของบุคคลผู้เข้าครอบครองที่ดินของรัฐ หากผลปรากฏว่า ผู้ครอบครองไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นเกษตรกรที่ยากจน หรือผู้ยากจน ก็ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดที่ดินให้ทำกิน หรือให้อยู่อาศัยตามที่ กบร. กำหนด

4.3 ให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ทุจริตหรือประพฤตินิยมชอบเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ หรือจงใจละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐอย่างเคร่งครัด และ เจียบขาด

4.4 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา หรือคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ปัญหา หรือในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ หรือในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของรัฐอันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐและเป็นกรณีที่ยกการรับเป็นทนายความแก่ต่างคดีให้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลก็ให้ได้รับความคุ้มครองโดยมิต้องรับผิดชอบ ต่อค่าเสียหายเมื่อแพ้คดี และในกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุด หากเจ้าหน้าที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องออกหรือพ้นจากราชการตามกฎหมายเสียก่อน ก็ให้มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศาลตามหมายเรียกของศาลได้ ในอัตราเท่ากับที่เคยมีสิทธิเบิกในตำแหน่งครั้งสุดท้ายจนกว่าคดีจะถึงที่สุดและในกรณีเจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของรัฐโดยสุจริตดังกล่าว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาให้ความเป็นธรรมตามระเบียบราชการ หรือตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้สอดคล้องกันด้วย

4.5 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องคดีเป็นจำเลยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 4.4 ผู้บังคับบัญชาจะอ้างเป็นเหตุฟ้องหรือรอการพิจารณาบำเหน็จความชอบประจำปีไม่ได้ และให้พิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีในกรณีปกติ หรือกรณีพิเศษแล้วแต่กรณี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 เป็นการใช้อำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดย ตามระเบียบนี้

“ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท เช่น ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่หวงห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ เป็นต้น ทั้งนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ” มีชื่อเรียกโดยย่อว่า “กปร.” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และมีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่รับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยที่จำนวนคณะกรรมการได้มีการแก้ไขใหม่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 โดย คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอนโยบายและแผนงานในการแก้ปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี

2. กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 3. กำกับ ติดตาม คูแกล และตรวจสอบให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงานมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 4. รวบรวมข้อมูล เอกสาร หลักฐาน และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินใดๆ ในที่ดินของรัฐ
 5. เรียกให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูลเอกสารหลักฐานและข้อเท็จจริง หรือขอให้ส่งผู้แทนมาชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงาน ที่คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐแต่งตั้ง
 6. ให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐในการขอตั้งงบประมาณ และในเรื่องอื่นๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความรวดเร็ว
 7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
 8. ให้หน่วยงานของรัฐหรือจังหวัดดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐตามที่กำหนด
 9. ดำเนินการหรือปฏิบัติงานอื่นใดที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
- โดยมีสำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐมอบหมาย
- การพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐ** (คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ, 2548, หน้า 1-23)

นโยบายของรัฐ

เนื่องจากที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุกเข้าครอบครองนั้นมีจำนวนมากเป็นที่ดินหลายประเภท ทั้งที่ราชพัสดุ ที่ป่าไม้ ที่สาธารณประโยชน์ ที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมายอื่น และที่รกร้างว่างเปล่า การบุกรุกแตกต่างกันทั้งจำนวนเนื้อที่ บางแปลงอาจถูกรุกล้ำเพียงเล็กน้อย บางแปลงอาจถูกบุกรุกนับพันไร่ จำนวนผู้บุกรุกบวลงแปลงอาจน้อย บางแปลงอาจมากจนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ นอกจากนี้การบุกรุกนั้นมีทั้งผู้จงใจบุกรุกทั้งที่ทราบว่าเป็นที่ดินของรัฐ และมีผู้บุกรุกโดยไม่ได้ตั้งใจ เช่น บางพื้นที่

เกิดจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งแนวเขตคลาดเคลื่อน เป็นต้น การแก้ไขปัญหาก็เป็นเรื่องยากเพราะสาเหตุของการบุกรุก และสภาพการบุกรุกที่แตกต่างกัน แต่รัฐจำเป็นต้องวางหลักเกณฑ์ในการแก้ไขให้ เป็นไปในหลักการและแนวทางเดียวกันเพื่อมิให้เกิดความสับสนเหลื่อมล้ำหรือเลือกปฏิบัติ การแก้ไข ต้องไม่ทำให้ผู้ยากจนหรือสุจริตต้องเดือดร้อน และต้องระวังไม่ให้มีช่องทางให้บุคคลบางประเภท ฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จึงเป็นการยากในการแก้ไขปัญหาอย่างยิ่ง

1. นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหา ปราบฏตามมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ของหน่วยงาน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาที่ดินที่ใช้ใน ขณะนี้ คือ

1.1 รัฐจะไม่ออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ การแก้ไขปัญหาต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และนโยบายของรัฐที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 การแก้ไขปัญหา รัฐต้องให้ความเป็นธรรมแก่ราษฎรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน ไม่เลือกปฏิบัติเป็นรายบุคคล รายพื้นที่ หรือรายอาชีพ การอำนวยความสะดวก ใด ๆ ให้คำนึงถึงผู้อื่นที่อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันไม่ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าผู้กระทำผิดกฎหมาย เมื่อรวมกลุ่มเรียกร้องอย่างเข้มแข็งแล้วจะได้สิทธิประโยชน์เหนือกฎหมาย

1.3 ใช้ประชาชนทั่วไปเป็นแนวร่วม ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้ตื่นตัว ร่วมดูแลป้องกันที่ดิน

1.4 พัฒนาอาชีพสร้างเสริมรายได้ให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อมิให้เป็น สาเหตุหนึ่งในการเข้าบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยอ้างว่ายากจนไม่มีที่ทำกิน หรืออ้างว่าประกอบอาชีพ ไม่มีรายได้เพียงพอ

1.5 พัฒนาศักยภาพรัฐทั้งด้านวิชาการและด้านจิตใจให้มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อตรงเต็มกำลังความสามารถ ปราศจากอคติหรือความโลภ มีทัศนคติที่ถูกต้อง ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นการป้องกันปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐที่มีสาเหตุอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ ของรัฐเอง

2. วิธีการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

2.1 เมื่อพบเห็นการบุกรุกต้องรีบจัดการให้ออกไปโดยเร็ว ก่อนจะมีการขยายพื้นที่ หรือจำนวนผู้บุกรุกจนยากต่อการแก้ไข ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกรณีที่ดินสาธารณะ คือ องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ กรณีที่ป่าไม้ คือ ป่าไม้จังหวัด กรณีที่ราชพัสดุ คือ ธนารักษ์พื้นที่ หรือ กระทรวงการคลังในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

2.2 เมื่อดำเนินการแจ้งให้ทราบแล้ว หากผู้บุกรุกไม่เชื่อฟังต้องแจ้งตักเตือนและ บอกกล่าวว่าจะอาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

2.3 หากผู้บุกรุกมีจำนวนมาก ให้เรียกประชุมชี้แจงให้ผู้บุกรุกทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตน และให้ยอมรับสิทธิของทางราชการ

2.4 ถ้ามีการโต้แย้งสิทธิอ้างว่าอยู่มาก่อนการสงวนหวงห้าม หรืออ้างว่ามีสิทธิตามกฎหมาย ต้องทำการพิสูจน์สิทธิการครอบครอง หรือพิสูจน์สิทธิตามมติคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ หากตกลงกันไม่ได้ให้ใช้สิทธิทางศาล

2.5 ผู้จงใจฝ่าฝืนกฎหมายไม่ยอมรับสิทธิของทางราชการ ให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดถึงขั้นบังคับคดี และป้องกันไม่ให้เข้าบุกรุกซ้ำอีก

2.6 หากไม่แน่ใจว่าที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่นั้น เป็นของรัฐหรือไม่ ให้ตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หลักฐานทางแผนที่ หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขอตรวจสอบหลักฐานการได้สิทธิของผู้ครอบครองนั้น หากอ้างว่าอยู่มานานแล้ว ให้มีการพิสูจน์สิทธิการครอบครองตามมติคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสอบสวนสิทธิในที่ดินจะต้องดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องมีเอกสารหลักฐานของทางราชการมาสนับสนุนก่อนมากกว่าการใช้พยานบุคคลเพียงอย่างเดียว ซึ่งพยานบุคคลควรเป็นส่วนประกอบที่ควรรับฟังเท่านั้น

2.7 จัดระเบียบชุมชนในพื้นที่ผ่อนผันให้เช่า หรืออยู่อาศัยทำกิน พื้นฟูสภาพแวดล้อม พัฒนาส่งเสริมอาชีพและรายได้ ควบคุมพื้นที่ไม่ให้ขยายการบุกรุกเพิ่มขึ้น เมื่อทางราชการมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ และ/หรือบริการอื่น ๆ ผู้บุกรุกที่จงใจไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ให้ได้รับความช่วยเหลือในลำดับท้าย

3. การนำนโยบายของรัฐมาปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ที่ดินของรัฐมีหลายประเภท แต่ละประเภทอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของส่วนราชการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ที่สาธารณประโยชน์ อยู่ในความดูแลของนายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2547 ที่ป่าไม้ อยู่ในการดูแลของกรมป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่ราชพัสดุ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ และอยู่ในการดูแลรักษาของ กรมธนารักษ์ ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2519) เป็นต้น แต่การกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐอาจเกิดปัญหาทับซ้อนกับแนวเขตที่ดินของหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง เป็นประเด็นให้ถกเถียงกันว่าที่ดินของรัฐส่วนที่ทับซ้อนนั้นจะอยู่ในการดูแลรักษาของส่วนราชการใด ตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐทับซ้อนกับการถือครองที่ดินของราษฎร หรือกรณีราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐ จะเกิดมีปัญหากฎหมายว่าใครควรมีสิทธิที่ดีกว่าระหว่างรัฐกับราษฎร อันเป็นประเด็นนำไปสู่การร้องเรียนขอความเป็นธรรมเป็นการเฉพาะราย หรือเป็น

กลุ่มมวลชน ตลอดจนการใช้สิทธิทางศาล ประกอบกับปัจจุบันรัฐมีพลเมืองเพิ่มขึ้น แต่ที่ดินมีจำกัด ทำให้ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อใช้เป็นที่ดินทำกินและอยู่อาศัยกันมากขึ้นจึงเกิดมีปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ที่ดินของรัฐที่ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเหลือน้อยลง และราษฎรที่ถือครองที่ดินของรัฐโดยอ้างว่ามีสิทธิดีกว่ารัฐส่วนมากเป็นเกษตรกรยากจนมีรายได้น้อย ไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้ รัฐจึงกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในทางบริหาร เพื่อให้ความเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง โดยการตรวจสอบการครอบครองที่ดินของราษฎรผู้เข้าครอบครองที่ดินของรัฐ หรือการพิสูจน์สิทธิซึ่งเป็นวิธีการประนีประนอมประสานประโยชน์ระหว่างกัน หากผลการพิสูจน์สิทธิปรากฏว่าราษฎรมีสิทธิที่ดีกว่ารัฐก็จะออกเอกสารสิทธิให้ต่อไป แต่หากรัฐมีสิทธิในที่ดินดีกว่าราษฎร รัฐก็จะจัดที่ดินในส่วนที่รัฐยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้ราษฎรผู้บุกรุกเช่าอยู่อาศัยและทำกินต่อไป

จากเหตุปัจจัยที่กล่าวมาแล้วรัฐจึงได้มีการกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐทั่วประเทศโดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรและแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535

โดยผลของการปฏิรูประบบราชการ ได้มีการโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ของส่วนแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ (สปร.) สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจของกระทรวงฯ จึงมีการปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 300/ 2545 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ให้พิจารณาปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือจัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นใหม่ โดยยึดหลักการมีผู้รับผิดชอบภารกิจอย่างชัดเจนแล้ว เห็นสมควรร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 ขึ้นใหม่ โดยยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 และได้เสนอคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2545 พิจารณาแล้วเห็นชอบตามที่เสนอ และนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในร่างระเบียบเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ทั้งนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 120 ตอนพิเศษ 2 ง ลงวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2546 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป

ในการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ครั้งที่ 3/2546 เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2546 มีมติให้แต่งตั้งอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจของหน่วยงานดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจึงยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 โดยปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐใหม่ และได้เสนอคณะกรรมการในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2546 พิจารณาแล้วเห็นชอบในหลักการร่างระเบียบดังกล่าว ทั้งนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 18 ง ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป

ที่ราชพัสดุ

ที่ราชพัสดุ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินของไทยจากการปกครองในระบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา มาเป็นการจัดตั้งกระทรวงต่างๆ ตามแบบในประเทศยุโรป ซึ่งในกาลครั้งนี้ ทรงตราพระราชบัญญัตินำที่ราชการกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ร.ศ. 109 ขึ้น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ของกระทรวงการคลัง และกรมต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในขณะนั้น โดยมีเสนาบดีเป็นผู้รับผิดชอบและมีการ โปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติ กรมราชพัสดุ ร.ศ. 109 ขึ้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ร.ศ. 109 กำหนดหน้าที่ราชการของกรมราชพัสดุ ซึ่งเป็นส่วนราชการหนึ่งในกรมพระคลังมหาสมบัติให้มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินที่มี หรือสงวนไว้ใช้ในราชการ ซื่อสิ่งของต่าง ๆ ไว้ใช้ในราชการหรือให้ขายสิ่งของให้กรมต่าง ๆ โดยกรมนั้น ๆ จะตกลงกับกรมพระคลังมหาสมบัติ โดยอาจเบิกเป็นเงินหรือของ หรือทำหน้าที่ขายทรัพย์สินที่ราชการเลิกใช้แล้ว

โดยความของพระราชบัญญัตินำที่ราชการในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ร.ศ. 109 และพระราชบัญญัติกรมราชพัสดุ ร.ศ. 109 นั้น มิได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ที่ราชพัสดุ” และมีได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการปกครองดูแลที่ราชพัสดุไว้ เพียงแต่กำหนดให้กรมราชพัสดุมีหน้าที่ในการจัดการดูแลที่ดินและอาคาร ส่วนราชการต่าง ๆ จึงยังถือครองที่ดินและอาคาร รวมทั้งการดำเนินการจัดหาประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวอยู่ต่อไป มิได้ส่งมอบให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เพราะเห็นว่าพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับมีผลใช้บังคับเฉพาะทรัพย์สินที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติอยู่แล้วเท่านั้น ดังนั้นที่ดินราชพัสดุจึงยังคงกระจายอยู่ในความดูแลของกระทรวงและกรมต่าง ๆ รองเสนาบดีของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เห็นว่าสมควรที่จะรวบรวมที่ราชพัสดุ

ไว้ที่กระทรวงพระคลังมหาสมบัติเพียงแห่งเดียว จึงได้มีหนังสือที่ 205/ 23400 ลงวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2464 กราบบังคมทูลรัชการที่ 6 ว่า ที่ดินราชพัสดุซึ่งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้ปกครองอยู่นั้น กระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้ดำเนินการขอรับโฉนด และหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินเพื่อขึ้นทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน ตามประกาศพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินแล้ว ที่ดินแปลงใดที่ใช้ในราชการ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในราชการก็ได้นำขึ้นทะเบียนไว้ต่างหาก ส่วนที่ดินแปลงใดที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ก็ได้ดำเนินการจำหน่าย หรือนำไปทำประโยชน์เป็นรายได้เข้างบประมาณแผ่นดิน นอกจากนี้ยังได้ทำประโยชน์โดยให้บางกรม บางแผนก ยืมเป็นสถานที่ทำการอยู่เสมอเป็นการทูลพระราชทรัพย์ขึ้นอีกส่วนหนึ่ง แต่ที่ดินราชพัสดุยังมีกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก สมควรจะรวบรวมบรรดาที่ดินของหลวงอันยังกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกกระทรวงนั้นมาขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุไว้ที่กระทรวงพระคลังมหาสมบัติเสียทางเดียว เมื่อกระทรวงและกรมต่าง ๆ ต้องการที่หลวงเพื่อประโยชน์ราชการแผนกใด อย่างใ้ไรก็ขี้มไปเพื่อประโยชน์ราชการนั้น เพื่อที่จะจัดการปกครองที่หลวงอันเป็นที่ราชพัสดุให้เป็นหลักฐานสืบไปจากคำกราบบังคมทูลของรองเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รัชกาลที่ 6 จึงทรงมีพระบรมราชโองการที่ 65/ 507 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2465 ให้รวบรวมบรรดาที่ดินของหลวงในกระทรวงต่าง ๆ มาขึ้นทะเบียนราชพัสดุไว้ทางกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเพียงแห่งเดียว ดังนั้น พระบรมราชโองการของ รัชกาลที่ 6 ที่ 65/ 507 จึงมีผลบังคับเป็นกฎหมาย โดยกระทรวงการคลังได้ถือเป็นหลักในการปกครองที่ราชพัสดุตลอดมาก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518

สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ตราด เป็นส่วนราชการสังกัดกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ มีหน่วยงานย่อยที่เป็นหน่วยบริหารจัดการที่ดิน กล่าวคือ ในกรุงเทพฯ มีส่วนสำนักบริหารที่ราชพัสดุกรุงเทพมหานคร และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ (มี 75 พื้นที่) เป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับการปกครองดูแล การบำรุงรักษา และการพัฒนาศักยภาพที่ราชพัสดุ ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ที่ราชพัสดุ รวมทั้งการจัดการประโยชน์และทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับที่ราชพัสดุ ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับเงินคงคลังและเงินตราที่เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ธนารักษ์พื้นที่ตราด ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราดด้วย โดยเป็นไปตามคำสั่งคณะกรรมาการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่ 4-78/ 2546 ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2546 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในข้อ 8(7) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ราชพัสดุ

1. ร่างระเบียบการปกครองจัดประโยชน์ที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2477 โดยร่างระเบียบนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ภาค ดังนี้

ภาค 1 ว่าด้วยทะเบียนและหนังสือสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 หมวด คือ

หมวด 1 ลักษณะของที่ดินที่ต้องขึ้นทะเบียน

หมวด 2 หนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของรัฐ

หมวด 3 การรักษากรรมสิทธิ์ที่ของรัฐบาล

หมวด 4 การจำหน่ายทะเบียน

หมวด 5 การรักษาสิ่งสำคัญคู่กรรมสิทธิ์

ภาค 2 ว่าด้วยการจัดประโยชน์ แบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ

หมวด 1 อำนาจในการจัดให้เช่าส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

หมวด 2 แบบบัญชีจัดให้เช่า

หมวด 3 เบ็ดเตล็ด

ภาค 3 เบ็ดเตล็ด

แต่อย่างไรก็ตามร่างระเบียบการปกครองและการจัดประโยชน์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2477 นั้นไม่ปรากฏว่ามีการอ้างอิงในการใช้ปฏิบัติราชการแต่อย่างใด เนื่องจากไม่มีการบังคับใช้

2. ระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุ พ.ศ. 2485 เป็นระเบียบที่กระทรวงการคลังใช้สำหรับเป็นหลักในการปกครองดูแลที่ราชพัสดุ ตามพระบรมราชโองการรัชกาลที่ 6 ที่ 65/ 507 ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ระเบียบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 หมวด คือ หมวด 1 การทะเบียน และหมวด 2 การจัดประโยชน์ โดยมีบทยกเว้นมิให้นำมาใช้บังคับในที่ดินในความปกครองของกระทรวงกลาโหม (นอกจากการขึ้นทะเบียน) และในกรณีที่ได้มาด้วยเงินโรงเรียน นอกจากนั้น ระเบียบการปกครองจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2485 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า ที่ราชพัสดุเป็นครั้งแรก ในข้อ 3 กล่าวคือ

2.1 ที่ดินซึ่งรัฐบาลปกครองใช้ราชการอยู่ หรือสงวนไว้ใช้ราชการภายนอก และรัฐบาลได้เข้าปกครองจัดประโยชน์แล้ว นอกจากที่ดินในความปกครองของกรมรถไฟหลวงในการปกครองของกรมโยธาเทศบาล และทรัพย์สินของจังหวัดตามมติคณะรัฐมนตรี

2.2 ที่สาธารณประโยชน์เล็กใช้ เช่น คู คลอง ถนน ทางหลวงต่าง ๆ ซึ่งมีไว้เพื่อการสาธารณประโยชน์แล้วเห็นได้ว่า แม้จะได้มีพระบรมราชโองการ ที่ 65/ 507 และกระทรวงการคลังได้วางหลักเกณฑ์และวิธีการในการปกครองดูแลรักษาที่ราชพัสดุไว้แล้วก็ตาม แต่กระทรวงต่าง ๆ ก็ไม่ปฏิบัติตามทำให้มีข้อโต้แย้งกับกระทรวงการคลังเสมอมาจึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้กระทรวงการคลังต้องเสนอพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 เพื่อบังคับใช้

3. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518

3.1 พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2518 ซึ่งกระทรวงการคลังได้ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

3.2 มาตรา 4 ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด ยกเว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดินดังต่อไปนี้

3.2.1 ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

3.2.2 อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

3.2.3 มาตรา 11 บรรดาที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง กรม ได้มาโดยกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือโดยการแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์กับเอกชน หรือโดยประการอื่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของกระทรวงการคลัง”

4. การได้มาซึ่งที่ราชพัสดุ

- 4.1 ประกาศสงวนไว้ใช้ราชการ
- 4.2 ตกเป็นของรัฐเนื่องจากค้างชำระภาษีอากร
- 4.3 รัฐจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ
- 4.4 โบราณสถานกำแพงเมืองคูเมือง
- 4.5 โดยคำพิพากษาของศาล
- 4.6 ที่ดินเหลือเศษจากการเวนคืนที่รัฐต้องจ่ายเงินชดเชย
- 4.7 โดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปกครอง
- 4.8 เอกชนบริจาคให้ทางราชการ
- 4.9 โดยเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินรกร้างว่างเปล่า
- 4.10 โดยเหตุอื่น ๆ

5. การแบ่งประเภทของที่ราชพัสดุ

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ได้บัญญัติความหมายของ “ที่ราชพัสดุ” ว่าหมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด โดยมีได้แบ่งแยกประเภทของที่ราชพัสดุไว้โดยชัดเจน แต่มาตรา 8 ได้บัญญัติวิธีการ โอนที่ราชพัสดุโดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

ที่ราชพัสดุที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ ให้กระทำ โดยพระราชบัญญัติ ส่วนที่ราชพัสดุอื่นให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการแบ่งที่ ราชพัสดุออกเป็น 2 ประเภท คือ ที่ราชพัสดุที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ ของแผ่นดิน โดยเฉพาะดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 11 และที่ราชพัสดุที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 1304 และมาตรา 1307 โดยบัญญัติถึงประเภทของสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้ในมาตรา 1304 และบัญญัติการคุ้มครองทรัพย์สินของแผ่นดินไว้ในมาตรา 1307 โดยห้ามยึดทรัพย์สินของ แผ่นดิน แม้ทรัพย์สินนั้นจะไม่ใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

6. ข้อยกเว้นการเป็นที่ราชพัสดุ

ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ ที่ราชพัสดุไว้ คือ อสังหาริมทรัพย์ของแผ่นดินทุกชนิด และบัญญัติยกเว้นอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เป็นที่ราชพัสดุ ไว้ด้วย คือ

6.1 ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของ แผ่นดิน โดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งได้แก่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (1)

6.2 อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ซึ่งได้แก่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 (2)

6.3 อสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งหมายถึงรัฐวิสาหกิจตาม พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติวิธีการ งบประมาณ พ.ศ. 2502

6.4 อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง ราชการ ส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

6.5 ที่ดินที่ได้มาโดยการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นอกจากข้อยกเว้นการเป็นที่ราชพัสดุตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 แล้ว ปัจจุบันยังมีการตรากฎหมายขึ้นหลายฉบับเพื่อยกเว้นกฎหมายที่ราชพัสดุ เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย ศิลปาคร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เป็นต้น

7. การถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุ

ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มาตรา 5 กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุ และให้กระทรวงการคลังเข้าถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุที่ กระทรวง ทบวง กรม ได้มาโดยการเวนคืน การแลกเปลี่ยน หรือโดยประการอื่นใด การถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุของกระทรวงการคลังจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชนหรือไม่นั้น เรื่องนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า “กรรมสิทธิ์” ตามมาตรา 5 นี้ น่าจะมีความหมายไม่ตรงกับคำว่า “กรรมสิทธิ์” ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะการมีกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นต้องมีโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง หรือตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” แต่ที่ดินที่เป็นที่ราชพัสดุนั้นมีทั้งที่ดินที่ไม่มีโฉนดหรือตราจองด้วย ซึ่งจะมีกรรมสิทธิ์มิได้ จะมีเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้น ฉะนั้น คำว่า “กรรมสิทธิ์” ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุจึงไม่น่าจะหมายถึงการเป็นเจ้าของ โดยมีกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่น่าจะมีความหมายเพียงว่า ให้ยึดถือเพื่อการปกครองดูแล รักษา เท่านั้น ซึ่งการให้กระทรวงการคลังมีหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองดูแลรักษาที่ราชพัสดุนี้ ปรากฏชัดในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ดังนั้น กรรมสิทธิ์ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 จึงไม่ทำให้กระทรวงการคลังได้กรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุนั้น และการดำเนินการต่าง ๆ ของกระทรวงการคลังในที่ราชพัสดุต้องมีคณะกรรมการ ที่ราชพัสดุซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ วิธีการในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ ดังนั้น คำว่าให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุนั้น จึงหมายถึงการถือในลักษณะถือทรัพย์สินแทนรัฐเท่านั้น

8. ทะเบียนที่ราชพัสดุ

ทะเบียนที่ราชพัสดุ คือ เอกสารที่ทางราชการ โดย กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จัดทำขึ้นสำหรับใช้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ เพื่อประโยชน์ในการปกครองดูแล บำรุงรักษา

9. หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เป็นหนังสือแสดงขอบเขตของที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทั้งที่เป็นสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ (ที่ราชพัสดุ) เป็นการออกโดยอธิบดีกรมที่ดิน โดยหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่จะออกได้นั้น จะมีการปิดประกาศเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้คัดค้านตามกำหนดเวลา หากไม่มีผู้คัดค้านอธิบดีกรมที่ดินจะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ แต่หากมีผู้คัดค้านจะกันที่ดินเฉพาะส่วนที่มีการคัดค้านเพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 45 (พ.ศ. 2537)

คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 7/2536 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินกองทัพอากาศ
 สั่ง ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2536 พล.ร.อ.วิเศษฐ การุณยวนิช ผู้บัญชาการทหารเรือ

1. ให้ยกเลิกคำสั่ง และนโยบายที่เกี่ยวกับที่ดิน ทร. ดังต่อไปนี้

1.1 คำสั่ง ทร. ที่ 188/2522 ลง 11 มิถุนายน พ.ศ. 22 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
 วางแผนปรับปรุงพัฒนาพื้นที่บริเวณป้อมพระจุลจอมเกล้า แก้ไข โดยคำสั่ง ทร. ที่ 149/2524
 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2524

1.2 นโยบายที่ดิน ทร. ตามบันทึก คณะกรรมการที่ดิน ทร. ที่ 6/32 ลงวันที่ 22
 กันยายน พ.ศ. 2532

2. ให้หน่วยต่าง ๆ รับผิดชอบในการปกครองดูแล และใช้ประโยชน์ที่ดินของ ทร. ตาม
 หมวด ก. กรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการละเอียด ตามหมวด ก. ให้ กบ.ทร.
 จัดทำบัญชีต่อท้าย หมวด ก. ขึ้นใหม่แล้วเสนอ กบ.ทร. แจกจ่ายให้หน่วยเกี่ยวข้องทราบ

3. ให้หน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินปฏิบัติตามระเบียบ ทร. ว่าด้วย
 การกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
 การแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 และมีหน้าที่เพิ่มเติมดังนี้

3.1 ให้หน่วยปกครองที่ดินจัดทำหลักฐานทะเบียนประวัติที่ดิน ทร. ที่อยู่ใน
 ความรับผิดชอบทั้งหมด โดยกำหนดขอบเขตและจัดทำผังพื้นที่ของหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินอย่าง
 ละเอียดให้แล้วเสร็จและรายงานให้ ทร. ทราบภายในเมษายน พ.ศ. 2536 ทั้งนี้ให้หน่วยปกครอง
 ที่ดินเดิม (ก่อนหน้าคำสั่งนี้) ลงทะเบียนประวัติที่ดินให้หน่วยปกครองที่ดินใหม่ในโอกาสแรก

3.2 ให้หน่วยปกครองที่ดินเร่งรัดการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินปกครองอยู่ให้
 ถูกต้องและชัดเจน เช่น สร้างรั้ว มุดดิน ปลูกต้นไม้ ขุดคลอง และให้ปักป้ายเพื่อแสดงถึงความเป็น
 เจ้าของให้ปรากฏชัดเจน และใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์ทราบต่าง ๆ สำหรับที่ดินที่ยังไม่ขึ้น
 ทะเบียนหรือยังไม่มีหนังสือสำคัญแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐาน ให้รีบดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จ
 ในโอกาสแรก

3.3 ให้หน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน จัดเจ้าหน้าที่ตรวจตรา ดูแล
 และซ่อมแซมแนวเขตดังกล่าว หากปรากฏว่ามีการบุกรุกที่ดินให้หน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้
 ประโยชน์ที่ดินดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ ทร. ว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับ
 ที่ดิน พ.ศ. 2527 ข้อ 9. และข้อ 10. และให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ปัญหา
 การบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535

3.4 ให้หน่วยปกครองที่ดินพิจารณา กำหนดหน้าที่ และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินให้
 หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินดำเนินการเพิ่มเติมจากระเบียบ ทร. ว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติ

เกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527 ได้ตามความเหมาะสม โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ทร. ว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527 และคำสั่งนี้ พร้อมกับสำเนาให้ กบ.ทร. ทราบ

3.5 ให้นำหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินรายงานผลการตรวจตราดูแลที่ดินให้หน่วยปกครองที่ดินทราบ ภายในวันที่ 15 ของเดือนธันวาคม มีนาคม มิถุนายน และกันยายน และให้หน่วยปกครองที่ดินสรุปรายงานผล โดยใช้แบบรายงานตามผนวก ข. ที่แนบท้ายคำสั่งนี้ ส่งให้ กบ.ทร. ภายในวันที่ 5 ของมกราคม เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม สำหรับ อศ. ให้รายงานผลการตรวจตราดูแลที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งกระโจมไฟที่อยู่ห่างไกล การคมนาคมไปมาไม่สะดวก ปีละ 1 ครั้ง (ภายในวันที่ 5 ของมกราคม) ตามอนุมัติ ทร. ท้ายบันทึก กบ.ทร. ต่อที่ 7243/ 30 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2531

4. แนวทางในการปฏิบัติหรือเจรจาในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของ ทร. เกิดขึ้นมีดังนี้

4.1 ให้หน่วยปกครองที่ดินร่วมกับหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่งตั้งผู้แทนไปเจรจาทหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับที่ดินที่ตนปกครองหรือที่ใช้ประโยชน์ในนาม ทร. กับผู้เกี่ยวข้องในโอกาสแรกที่ทราบปัญหา โดยให้ถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก แล้วรายงานให้ ทร. ทราบ

4.2 กรณีที่จะต้องเจรจากับราษฎรเกี่ยวกับการขังเงินชดเชย ค่ารื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้าง และค่าพืชผลต่าง ๆ ให้หน่วยปกครองที่ดินเรื่องขออนุมัติแนวทางในการเจรจาจาก ทร. ก่อน แล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการจากหน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน ไปเจรจากับราษฎรตามแนวทางที่ ทร. อนุมัติไว้ เมื่อผลการเจรจาเป็นประการใด ให้ขออนุมัติ ทร. เพื่อทำความตกลงกับราษฎรอีกครั้งหนึ่ง

5. หากส่วนราชการใดเห็นว่าที่ดินแปลงใดสมควรที่ ทร. จะขอใช้ประโยชน์ได้เพื่อใช้ในกิจการความจำเป็นของหน่วย หรือตามนโยบายของ ทร. ให้ดำเนินการตามลักษณะของที่ดินดังนี้

5.1 ที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม ให้ส่วนราชการที่ประสงค์จะขอใช้ที่ดินของ นชต.ภท. หรือ นชต.บก.ทหารสูงสุด ประสานในชั้นต้นกับหน่วยปกครองที่ดินนั้นว่าจะขัดข้องหรือไม่ ถ้าไม่ขัดข้องให้รวบรวมข้อมูลรายละเอียดที่ดิน ตามระเบียบ บก. ทหารสูงสุด ว่าด้วยการจัดหาและปกครองดูแลรักษาที่ดินในราชการทหาร พ.ศ.2525 เสนอ ทร.

5.2 ที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ส่วนราชการที่ประสงค์จะขอใช้ที่ดินที่อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดใด ติดต่อประสานในชั้นต้นกับทางจังหวัดนั้น ว่าที่ดินที่จะขอใช้เป็นที่ดินประเภทใดทางจังหวัดขัดข้องหรือไม่ แล้วรวบรวมข้อมูลรายละเอียดที่ดิน ตามระเบียบ บก.ทหารสูงสุด ว่าด้วยการจัดหาและปกครองดูแลรักษาที่ดินในราชการทหาร พ.ศ. 2525 และจัดทำผังหลักการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมทั้งแผนปฏิบัติงาน โครงการเสนอ ทร.

5.3 ที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคล นิติบุคคล หรือรัฐวิสาหกิจ ให้ส่วนราชการที่ประสงค์จะขอใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ติดต่อประสานทำความเข้าใจกับเจ้าของที่ดินในชั้นต้น แล้วเสนอ ทร. เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ระเบียบกองทัพเรือ ว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527

ประกาศ ณ วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2527 พลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวิรัช ผู้บัญชาการทหารเรือ

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน ที่กองทัพเรือ ปกครองดูแลและใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวง (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 และระเบียบกองบัญชาการทหารสูงสุด ว่าด้วยการจัดหาและปกครองดูแลรักษาที่ดินในราชการทหาร พ.ศ. 2524 ตลอดจนหลักปฏิบัติที่กองทัพเรือได้อนุมัติไว้แล้วดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทัพเรือ ว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ในระเบียบนี้

“ที่ดินกองทัพเรือปกครอง” หมายความว่า ที่ราชพัสดุที่กระทรวงการคลัง อนุญาตให้กองทัพเรือเข้าปกครองดูแลและใช้ประโยชน์

“ที่ดินกองทัพเรือใช้ประโยชน์” หมายความว่า ที่ดินที่กองทัพเรือได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์โดยการให้ใช้หรือให้เช่า

“หน่วยปกครองที่ดิน” หมายความว่า หน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ หรือหน่วยรองของหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปกครองดูแลรักษาที่ดินในนามกองทัพเรือ

“หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน” หมายความว่า หน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ หรือหน่วยรองที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์โดยมิได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยปกครองที่ดิน

ข้อ 4. ให้หน่วยปกครองที่ดินสำรวจและดำเนินการให้ได้มาซึ่งเอกสารสิทธิที่ดินที่อยู่ในความปกครองทุกแปลง โดยเสนอกองทัพเรือขอรับมอบอำนาจให้ผู้แทนหน่วยเป็นผู้แทนในนามกระทรวงการคลัง ไปดำเนินการต่อสำนักงานที่ดินซึ่งที่ดินนั้น ๆ ตั้งอยู่

ข้อ 5. ให้หน่วยปกครองที่ดินส่งเอกสารสิทธิที่ดินฉบับตัวจริงให้กองทัพเรือเพื่อรวบรวมส่งกรมการเงินกลาโหม กระทรวงกลาโหม เก็บรักษาต่อไป

ข้อ 6. การขึ้นทะเบียนและการทำหลักฐานทะเบียนประวัติที่ราชพัสดุ ให้หน่วยปกครองที่ดินดำเนินการดังนี้

6.1 สำรวจที่ราชพัสดุในความปกครอง หากยังมีให้มีการขอขึ้นทะเบียนและทำหลักฐานทะเบียนประวัติ ให้ทำการขอขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ โดยใช้แบบรายการส่ง-รับ ที่ราชพัสดุ

ขึ้นทะเบียน (แบบ ทบ.9) เฉพาะที่ราชพัสดุที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้เสนอกองทัพอากาศเพื่อ
ดำเนินการต่อไป สำหรับในส่วนภูมิภาคให้นำขอขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุจังหวัดโดยตรง แล้วรายงาน
ให้กองทัพอากาศด้วย

6.2 สำหรับสิ่งปลูกสร้างให้นำขอขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุต่อเมื่อสิ่งปลูกสร้างนั้น
จะรื้อถอน

6.3 จัดทำหลักฐานทะเบียนประวัติที่ดินโดยใช้แบบรายการ ส่ง-รับ ที่ราชพัสดุ
ขึ้นทะเบียน (แบบ ทบ.9) พร้อมแผนที่แสดงขอบเขตที่ถูกต้องและสำเนาหนังสือสำหรับที่ดินไว้
อย่างน้อยแปลงละ 2 ชุด โดยเก็บไว้ที่หน่วยปกครองที่ดิน 1 ชุด และที่กรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
1 ชุด

ข้อ 7. ให้หน่วยปกครองที่ดินแต่งตั้งผู้แทนไประวางชี้แนวเขตและลงนามรับรองเขตที่ดิน
ร่วมกับผู้แทนกรมธนารักษ์ หรือราชพัสดุจังหวัด แล้วแต่กรณี ตามที่สำนักงานที่ดินร้องขอ

ข้อ 8. ในกรณีที่ประสงค์จะขอทำการรังวัดสอบเขตตามประมวลกฎหมายที่ดินให้หน่วย
ปกครองที่ดินเสนอกองทัพอากาศเพื่อขอให้กรมธนารักษ์ หรือราชพัสดุจังหวัดแล้วแต่กรณีดำเนินการ
ต่อไป

ข้อ 9. หน่วยปกครองที่ดินมีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาที่ดินดังต่อไปนี้

9.1 ที่ดินกองทัพอากาศ

9.1.1 ปกครอง ดูแล และบำรุงรักษาที่ดินเสมอวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของ
ตนเอง

9.1.2 ทำการปักหลักเขตที่ดินไว้ให้มั่นคง แข็งแรงและเห็นเด่นชัด โดยให้ถือปฏิบัติ
ตามข้อบังคับทหาร ที่ $\frac{12}{12840}$ ว่าด้วยการปกครองและวิธีการจัดการอสังหาริมทรัพย์ในราชการ
2480 ทหาร ซึ่งแก้ไขโดยข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการปกครองและวิธีการจัดการอสังหาริมทรัพย์
ในราชการทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2513

9.1.3 ในกรณีที่เห็นสมควรจะมีป้ายแสดงพื้นที่ในความปกครองให้กระทำได้ตาม
ความเหมาะสม และใช้ข้อความว่า “ที่ดินกองทัพอากาศ”

9.1.4 ตรวจตราดูแลที่ดินอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หากพบว่ามีกรนุกรุกหรือ
การกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ให้แต่งตั้งผู้แทนไปแจ้ง
ความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุภายในกำหนดเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่ทราบเรื่อง
ความผิดและตัวผู้กระทำความผิดแล้วรายงานให้กองทัพอากาศเพื่อดำเนินการคดีอาญา หากหน่วย
ปกครองที่ดินไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้รวบรวมหลักฐานเสนอก
องทัพอากาศเพื่อดำเนินการคดีทางแพ่งต่อไป

9.1.5 พิจารณาวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินตามขั้นตอนที่เหมาะสมแล้วเสนอ กองทัพอากาศพิจารณาให้ความเห็นชอบ สำหรับที่ดินที่ได้มาด้วยการเวนคืน ให้ดำเนินการใช้ประโยชน์ ตามวัตถุประสงค์ในการเวนคืนตามที่กฎหมายกำหนด

9.1.6 พิจารณาวางแผนการใช้ประโยชน์ในกิจการทหารเป็นอันดับแรก หากจะ นำไปใช้ประโยชน์ในกิจการอื่น เช่น การดำเนินการเพื่อการสวัสดิการหรือให้เช่า ให้เสนอกองทัพอากาศ พิจารณาให้ความเห็นชอบและขอทำความตกลงกับกรมธนารักษ์เป็นราย ๆ ไป

9.2 ที่ดินกองทัพอากาศใช้ประโยชน์

9.2.1 เก็บรักษาสำเนาเอกสารแสดงสิทธิการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินไว้เป็น หลักฐาน เช่น หนังสืออนุญาตให้ใช้ หรือหลักฐานการเช่าที่ดิน

9.2.2 ขึ้นทะเบียนสิ่งปลูกสร้าง โดยดำเนินการตามข้อ 6.2 และใช้แบบรายการ ส่ง-รับ ที่ราชพัสดุขึ้นทะเบียน (แบบ ทบ.9) พร้อมทั้งจัดหาประวัติที่ดิน การรื้อถอน สิ่งปลูกสร้าง และการขอใช้วัสดุที่ได้จากการรื้อถอนให้ดำเนินการ ตามข้อ 11 ขอระเบียบนี้ โดยอนุโลม เนื่องจาก เป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออาคารราชพัสดุ

9.2.3 การระวางชี้แนวเขตและลงนามรับรองเขตที่ดินให้แจ้งให้สำนักงานที่ดิน ทราบว่า กองทัพอากาศไม่มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว และขอให้ติดต่อกับส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยตรงต่อไป

9.2.4 ในกรณีที่ประสงค์จะขอทำการรังวัดสอบเขตตามประมวลกฎหมายที่ดินให้ เสนอกองทัพอากาศ เพื่อขอให้ส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน แล้วแต่กรณี ดำเนินการต่อไป

9.2.5 ปกครอง ดูแล และบำรุงรักษาที่ดิน โดยดำเนินการตามข้อ 4.1.1 โดยอนุโลม

9.2.6 ตรวจสอบดูแลที่ดินอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หากพบว่ามีกรบุกรุกหรือ การกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินแล้ว ให้รายงานให้กองทัพอากาศทราบเพื่อ แจ้งให้ส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิในที่ดินทราบต่อไป

9.2.7 พิจารณาวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินตามขั้นตอนที่เหมาะสมแล้วเสนอ กองทัพอากาศพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ข้อ 10. หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

10.1 สอดส่องดูแลและบำรุงรักษาที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เสมอวิญญูชน จะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

10.2 ตรวจสอบดูแลที่ดินอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หากตรวจพบว่ามีกรบุกรุกหรือ การกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ต้องรายงานให้หน่วย ปกครองที่ดินทราบทันที เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

10.3 พิจารณาวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินตามขั้นตอนที่เหมาะสมแล้ว เสนอผ่านหน่วยปกครองที่ดินเพื่อให้องค์กรหรือพิจารณาให้ความเห็นชอบ สำหรับที่ดินที่ได้รับมาด้วยการเวนคืน ให้ดำเนินการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการเวนคืนตามกฎหมายกำหนด

ข้อ 11. ในกรณีที่ประสงค์จะรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ราชพัสดุ ให้หน่วยปกครองที่ดินเสนอขออนุญาตรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างต่อองค์กรหรือ โดยชี้แจงรายละเอียด เหตุผล ประวัติ และลักษณะของอาคาร โดยดำเนินการดังนี้

11.1 สิ่งปลูกสร้างที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้เสนอขออนุญาตพร้อมกับขอขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ โดยใช้แบบรายการ ส่ง-รับ ที่ราชพัสดุขึ้นทะเบียน (แบบ ทบ.9) ในคราวเดียวกัน และเมื่อการรื้อถอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้แจ้งผลและขอจำหน่ายทะเบียนที่ราชพัสดุดังกล่าวด้วย

11.2 สิ่งปลูกสร้างที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคให้เสนอองค์กรหรือ และเมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการรื้อถอนแล้ว ให้ขอขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุต่อราชพัสดุจังหวัดโดยตรง โดยใช้แบบรายการ ส่ง-รับ ที่ราชพัสดุขึ้นทะเบียน (แบบ ทบ.9) และเมื่อรื้อถอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้แจ้งผลขอจำหน่ายทะเบียนที่ราชพัสดุต่อราชพัสดุจังหวัดด้วย แล้วรายงานผลให้องค์กรหรือทราบ

11.3 หากหน่วยปกครองที่ดินประสงค์จะขอวัสดุที่ได้จากการรื้อถอนไว้ใช้ราชการ ให้เสนอขออนุญาตในคราวเดียวกันกับการขออนุญาตรื้อถอน โดยชี้แจงเหตุผลว่าจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร หากไม่ประสงค์จะขอใช้วัสดุดังกล่าว ให้ดำเนินการนำออกประมูลขาย นำเงินส่งคืนคลังเป็นรายได้ของกรมธนารักษ์ต่อไป

ข้อ 12. ให้หน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินพิจารณาสั่งและตกลงกันในการแบ่งเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้แน่นอน แล้วเสนอองค์กรหรือ เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ข้อ 13. ให้เจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบนี้ คือ กำหนดการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินในราชการกองทัพเรือ ให้เป็นไปในแนวเดียวกันและสอดคล้องกับกฎกระทรวง พ.ศ. 2519 ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ระเบียบกองบัญชาการทหารสูงสุด ว่าด้วยการจัดหาและปกครองดูแลรักษาที่ดินในราชการทหาร พ.ศ. 2525 กับหลักปฏิบัติที่กองทัพเรือได้อนุมัติไว้แล้ว แต่กระจัดกระจายกันอยู่ จึงสมควรนำมารวมไว้ในระเบียบนี้

ระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2547 ประกาศ ณ วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 พลเรือเอก ชุมพล บึงจุสานนท์ ผู้บัญชาการทหารเรือ

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ. 2527 ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 9.14 แห่งระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ.2527 และใช้ความต่อไปนี้แทน

“9.1.4 ตรวจสอบดูแลที่ดินทุก 6 เดือน หากพบว่ามีกรบุกรุกหรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ให้ดำเนินการดังนี้

9.1.4.1 แต่งตั้งผู้แทนไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้บุกรุก

9.1.4.2 กรณีที่มีหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้แจ้งให้หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินทราบเพื่อให้แต่งตั้งผู้แทนไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้บุกรุก แล้วรายงานให้กองทัพเรือทราบ

9.1.4.3 ติดตามผลและเร่งรัดการดำเนินคดีที่หน่วยปกครองที่ดิน หรือหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินแจ้งความร้องทุกข์ไว้ แล้วรายงานผลให้กองทัพเรือทราบ”

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 9.2.6 แห่งระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ.2527 และใช้ความต่อไปนี้แทน

“9.2.6 ตรวจสอบดูแลที่ดินทุก 6 เดือน หากพบว่ามีกรบุกรุก หรือการกระทำใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ให้แจ้งให้หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินทราบ เพื่อให้แต่งตั้งผู้แทนไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้บุกรุกแล้วรายงานให้กองทัพเรือทราบ เพื่อแจ้งให้ส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิในที่ดินทราบต่อไป”

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 10.2 แห่งระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน พ.ศ.2527 และใช้ความต่อไปนี้แทน

“10.2 ตรวจสอบดูแลที่ดินอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หากตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยปกครองที่ดินว่ามีกรบุกรุกหรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ให้แต่งตั้งผู้แทนไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้บุกรุก แล้วรายงานให้หน่วยปกครองที่ดินทราบเพื่อดำเนินการต่อไป”

หลักการและเหตุผลในการออกระเบียบนี้ คือ เพื่อให้หน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดฐานบุกรุกที่ดินกองทัพอากาศหรือปกครองหรือที่ดินกองทัพอากาศเพื่อใช้ประโยชน์ได้

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2504 เป็นปีที่ 16 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วย อุทยานแห่งชาติ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้ง กับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

1. ที่ดิน หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วยหนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเลด้วย

2. อุทยานแห่งชาติ หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

3. ไม้ หมายความว่า รวมถึงพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของไม้

4. สัตว์ หมายความว่ารวมถึงสัตว์ทุกชนิด ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น

5. พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

6. อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

7. รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เพื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 6 เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติ เป็นที่น่าสนใจให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มี แผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ” ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง

มาตรา 7 การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่มีใช้เป็นการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติทั้งหมด ให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลง แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

มาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขตและป้าย หรือเครื่องหมายแสดงเขตอุทยานแห่งชาติไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ

หมวด 2

คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 9 ให้มีกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยผู้แทนกรมที่ดิน และกรรมการอื่นไม่เกิน 11 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา 10 กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 11 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามมาตรา 10 กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. คณะรัฐมนตรีให้ออก
4. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่คดีความผิดที่เป็นลหุโทษ

หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้ กรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อน อยู่ในตำแหน่งตามวาระเท่าที่ผู้ที่ตนแทน

มาตรา 12 การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้คณะกรรมการเลือก กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมากกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 13 การประชุมทุกคราว ต้องมีกรรมการประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา 14 คณะกรรมการจะตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

มาตรา 15 คณะกรรมการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้

1. การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และการขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ
2. การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ
3. เรื่องที่รัฐมนตรีปรึกษา

หมวด 3

การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 16 ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

1. ขีดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า
2. เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
3. นาสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์
4. ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย
5. เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้ลำน้ำ ลำห้วย บึง ท่วมท้นหรือเหือดแห้ง
6. ปิดหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก
7. เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั้ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว
8. เก็บหรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้
9. นำยานพาหนะเข้าออก หรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

10. นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

11. นำหรือปล่อยปลูสัตว์เข้าไป

12. นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

13. เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

14. ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ

15. นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไปเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้

16. บังปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

17. ส่งเสียงอื้อฉาวหรือการกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

18. ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

19. ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง

มาตรา 17 ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้เหล็กเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ๆ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย หรือไร้ประโยชน์

มาตรา 18 บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา 19 บทบัญญัติในมาตรา 16 และมาตรา 17 มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจรหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวกปลอดภัยหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา 20 การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 21 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 16 ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 22 ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้มีสิ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือมีสิ่งอื่นใดในอุทยานแห่งชาติ ผิดไปจากภาพเดิม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด

ทำลายหรือรื้อถอนสิ่งนั้น ๆ ออกไปให้พ้นอุทยานแห่งชาติ หรือทำให้สิ่งนั้น ๆ กลับคืนสู่สภาพเดิมแล้วแต่กรณี ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม หรือถ้าไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่ จะกระทำได้แล้วอย่างใดอย่างหนึ่งเสียเองก็ได้ตามสมควรแก่กรณี และผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการเสียเองนั้น

หมวด 4

เบ็ดเตล็ด

มาตรา 23 ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงินเนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการให้ความสะดวกต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ หรือให้บุคคลใดเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับบริการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการกิจการหรือพักอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติอธิบดีมีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าวได้ ทั้งนี้ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี เงินที่เก็บได้ตามวรรคก่อน เงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงอุทยานแห่งชาติ เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบตามมาตรา 28 และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

หมวด 5

บทกำหนดโทษ

มาตรา 24 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 25 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (6) (7) (9) (10) (11) มาตรา 17 หรือมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 26 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (2) (3) (4) หรือ (7) ถ้าปรากฏว่าสัตว์หรือทรัพย์สินที่เก็บหาหรือนำออกมีราคาเพียงเล็กน้อย หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา 27 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (8) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) หรือ (19) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา 28 บรรดาความผิดตามมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้

มาตรา 29 บรรดาอาวุธเครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 16 (1) ฐานแฉ้วดางหรือเผาป่า หรือมาตรา 16 (2) ฐานทำให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ หรือตามมาตรา 16 (3) ฐานทำให้เป็นอันตรายต่อสัตว์ หรือตามมาตรา 16 (4) ฐานทำให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย ให้รับเสียทั้งสิ้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)

เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก

Marx (1958) มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต (Mode of production) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจของการผลิต (Forces of production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยี กับความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต (Social relation of production) ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตและคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของ ปัจจัยการผลิตกับผู้รับแรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม (Substructure) และเมื่อโครงสร้างส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบน ของสังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม ลำดับขั้นของการพัฒนาของ Marx มีดังนี้

ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิม (Primitive Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของเผ่า (Tribal Ownership) ค่อมมาเผ่าต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมืองและรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน

ขั้นสังคมแบบโบราณ (Ancient communal) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐ (State ownership) สมาชิกในสังคมได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งได้แก่ เครื่องใช้ส่วนตัวและทาส ดังนั้น ทาส (Slavery) จึงเป็นกำลังสำคัญในระบบการผลิตทั้งหมด และต่อมาระบบการผลิตได้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของทาสและทาส

ขั้นสังคมแบบศักดินา (Feudalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของขุนนาง คือ ที่ดิน โดยมีทาสเป็นแรงงานในการผลิต

ขั้นสังคมแบบทุนนิยม (Capitalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน คือที่ดิน ทุน แรงงาน และเครื่องจักร โดยมีผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ผลิต

ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ (Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของทุกคน ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ไม่มีใครเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

ตามแนวความคิดของ Marx ลำดับขั้นของการนำไปสู่การปฏิวัติของชนชั้นล่างของสังคม เกิดจากกระบวนการดังต่อไปนี้

- มีความต้องการในการผลิต
- เกิดการแบ่งแยกแรงงาน
- มีการสะสมและพัฒนาทรัพย์สินส่วนบุคคล
- ความไม่เท่าเทียมทางสังคมมีมากขึ้น
- เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม
- เกิดตัวแทนทางการเมืองเพื่อทำการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละชนชั้น
- เกิดการปฏิวัติ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวความคิดของ Marx เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม โดยใช้แนวความคิดวิชาวิธี (Dialectical) ที่เริ่มจาก การกระทำ (Thesis) ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการกระทำ (Antithesis) และเกิดการกระทำแบบใหม่ (Synthesis) ตามมา

Coser (2003) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่าความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสถานะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้ เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน Coser มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่เขาจะพยายามทำ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้นๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้ Coser ยังเสนอว่า ความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นปรีภัย พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือ และสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่างๆ เป็นต้น

Dahrendorf (2009) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันที่ปฏิเสธแนวความคิดของ Marx ที่ว่าชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่าความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจาก

ความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิ อำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Guasi groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างมีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent interest) อยู่เบื้องหลัง ดังนั้น แต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเองไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจา เพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระดับของความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสาน ผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และเสนอความคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่นๆ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม Dahrendor มีความเห็นว่าความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

ความขัดแย้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) ทำให้ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะในด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน แผนพัฒนา ความทันสมัย การพัฒนาสังคม ผลกระทบต่อสังคม

ทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Real estate theory)

โรเบิร์ต เอ ไชมอนส์ กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ภายใต้ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงที่มีต่อมูลค่าทรัพย์สิน เนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ (The real estate bundle of rights) ประกอบด้วย สิทธิในการควบคุม สิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินบนพื้นดิน และส่วนประกอบต่าง ๆ ที่มีได้อยู่บนพื้นดิน การแยกองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ภายในกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญต่อการแยกหน่วยโครงสร้างของอสังหาริมทรัพย์ เมื่อท่านเป็นเจ้าของส่วนหนึ่งของอสังหาริมทรัพย์ (ที่ดินและอาคาร รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง) ท่านจะไม่ได้เป็นเพียงเจ้าของทรัพย์สินและสิ่งที่ดีพ่วงมากับทรัพย์สินเท่านั้นแต่ท่านจะเป็นเจ้าของสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวด้วย หนังสือคู่มืออสังหาริมทรัพย์ของ แรนดัล เบล ฉบับที่ 1 กล่าวว่า ค่าธรรมเนียมของอสังหาริมทรัพย์โดยทั่วไป ประกอบด้วย กลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด (การจำหน่าย การให้เช่า การมีกรรมสิทธิ์ การใช้งาน มรดก การกีดขวาง

การถือครอง และอื่น ๆ เป็นต้น) ดังนั้นหากท่านเป็นเจ้าของสิทธิดังกล่าวท่านจะมีค่าธรรมเนียมของการเป็นเจ้าของ โดยสิทธิดังกล่าว ได้แก่ สิทธิในการควบคุม สิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่าย อสังหาริมทรัพย์ ภายใต้หัวข้อเกี่ยวกับ ภาษี การแบ่งเขต และการมีอำนาจในการปกครองอื่นๆ นอกจากนี้ทรัพย์สิน ประกอบด้วย สิทธิบนพื้นดิน สิทธิในอากาศ และสิทธิใต้พื้นดิน การอธิบายอย่างคร่าว ๆ เกี่ยวกับสิทธิแต่ละข้อแสดงไว้ ดังนี้ (Randall et al., 1999)

1. สิทธิในการใช้งานทรัพย์สิน

สิทธิ หมายถึง การที่ผู้เป็นเจ้าของสามารถดำเนินการกิจกรรมบางอย่างกับทรัพย์สิน ภายใต้หัวข้อเกี่ยวกับข้อจำกัดทางกฎหมาย อาทิเช่น ร่างประมวลข้อบังคับอาคาร การแบ่งเขต สิทธิในการใช้ทรัพย์สินของผู้อื่น (ทางกฎหมาย) และข้อตกลงเงื่อนไขข้อสัญญา ผู้เป็นเจ้าของสามารถทำการตัดสินใจว่าจะใช้สิ่งใด หรือไม่ใช้สิ่งใด ไม่ว่าจะเพื่อการถือครองทรัพย์สิน หรือการบริการให้เช่าทรัพย์สิน เมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ และเมื่อต้องการทำการปรับปรุงหรือแก้ไข โดยทั่วไปแล้วบุคคลหนึ่งอาจใช้ทรัพย์สินของอีกบุคคลหนึ่งในรูปแบบใดก็ได้ที่ไม่สร้างความรบกวนกับบุคคลอื่น

2. สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

สิ่งนี้มีความหมายที่แตกต่างกันหากผู้เป็นเจ้าของถือครองบ้านหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (Investment Property) สำหรับผู้เป็นเจ้าของ การถือครอง หรือ การมีกรรมสิทธิ์ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากบริการที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นด้วยทรัพย์สิน สิ่งนี้ หมายถึง ความสามารถในการมีกรรมสิทธิ์ใน ที่ดิน อากาศ แสงสว่าง และน้ำ ซึ่งได้มาจากทรัพย์สิน สวนหย่อม และพืชพรรณชนิดต่าง ๆ รวมทั้งความอบอุ่นและความสะดวกสบายของอาคารและห้องพักของทรัพย์สิน พืชพรรณไม้ ฝ้าเพดาน อากาศสะอาดบริสุทธิ์และน้ำบาดาล และส่วนประกอบของทรัพย์สินอื่น ๆ ในลักษณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. สิทธิในการควบคุมทรัพย์สิน

การควบคุมทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้งานทรัพย์สินตามที่ต้องการ และตามเวลาที่ต้องการ ภายใต้หัวข้อเกี่ยวกับข้อจำกัดทางกฎหมาย นอกจากนี้สิทธิในการควบคุมทรัพย์สินยังหมายถึงความสามารถในการไม่ให้ใช้งานหรือการไม่ให้เข้ามาрукถ้า กรณีที่มีบุคคลเข้ามาใช้ทรัพย์สินของท่าน โดยมิได้รับอนุญาตซึ่งพวกเขาจะถือว่าเป็นผู้บุกรุก การสูญเสียการควบคุมนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินบน

4. สิทธิในการจำหน่ายทรัพย์สิน

สิ่งนี้คือสิทธิในการจำหน่ายหรือยกมรดกทรัพย์สินเมื่อท่านต้องการในราคาตลาดที่เป็นธรรม กรณีที่ท่านไม่สามารถจำหน่ายทรัพย์สินในเวลาที่ท่านเลือกได้ภายในสถานการณ์ทาง

การตลาดที่เป็นปกติจะถือว่าท่านสูญเสียสิทธิ์ดังกล่าวไปแล้ว สิ่งนี้หมายถึงท่านอาจไม่สามารถเข้าถึง ส่วนได้ส่วนเสียของทรัพย์สินของท่านและไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปยังการลงทุนอื่น ๆ ได้ หรือ มิฉะนั้นท่านอาจจำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ยืมและขยายสินเชื่อไปยังผู้ซื้อในอนาคตแทนการ ได้รับเงินสดจากทรัพย์สิน

5. สิทธิบนพื้นดิน

นอกจากนี้กลุ่มของสิทธิยังมีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ในแนวดิ่ง โดยสิทธิบนพื้นดินเป็นที่ เข้าใจกันอย่างกว้างขวางมากที่สุดและประกอบด้วยสิทธิในการใช้พื้นดินของทรัพย์สิน ภายใต้หัวข้อ ที่เกี่ยวกับ การแบ่งเขต ร่างประมวลข้อบังคับอาคาร สิทธิในการใช้ทรัพย์สินของผู้อื่น (ทางกฎหมาย) และข้อตกลงเงื่อนไขข้อสัญญา ส่วนใหญ่กลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์มักติดกันไว้กับพื้นผิว ของที่ดิน โดยตรง หากมีบุคคลบางคนสร้างการปนเปื้อนไว้บนที่ดินของท่าน โดยมีได้รับอนุญาต จะทำให้ท่านเสียการควบคุมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ส่วนนี้ไป

6. สิทธิในอากาศ

สิ่งเหล่านี้คือสิทธิเหนือที่ดินและการขยายอาคารหรือความสูงของอาคารตามข้อกำหนด อาคารตามกฎหมายกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าหากร่างประมวลข้อบังคับการแบ่งเขตพื้นที่อนุญาตให้ ท่านสร้างอาคารที่มีความสูงได้ 150 ฟุต และอาคารของท่านมีความสูงเพียง 50 ฟุต ท่านจะมีสิทธิ ที่ยังไม่ได้สร้างตามความสูงของการแบ่งเขตอาคารในปัจจุบันซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในอากาศ เหล่านี้ อ้างอิงจากพจนานุกรมกฎหมายของ เมอร์เรียม-เว็บสเตอร์ กล่าวว่า สิทธิในอากาศ คือ สิทธิ ในทรัพย์สินของพื้นที่เหนือพื้นผิวดินหรือสิ่งของ (เช่น อาคาร) ซึ่งอาจจำหน่ายหรือให้เช่าเพื่อ วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ซึ่งท่านอยู่อาศัย นอกจากนี้อาจหมายถึงการขยาย สิทธิเหนือการแบ่งเขตอาคารไปยังท้องฟ้า ในบางกรณีสิทธิในการพัฒนาที่มีได้ใช้ซึ่งอยู่ในรูปแบบ สิทธิในอากาศสามารถถ่ายโอนไปยังบุคคลอื่นเพื่อผลประโยชน์ทางการเงินได้ ในบางประเด็น ท่าน อาจมีทรัพย์สินร่วมกันในบรรยากาศเนื่องจากการเดินทางด้วยเครื่องบินเช่นเดียวกับการใช้ระบบ ความเทียม โดยมีได้คิดว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิในอากาศ นอกจากนี้เพื่อที่จะเพิ่มสิทธิในการใช้งาน และการมีกรรมสิทธิ์ ซึ่งตามหลักเหตุและผลผู้เป็นเจ้าของจะต้องมีสิทธิอย่างชัดเจนในอากาศใกล้เคียง กับหน้าต่างและประตูของอาคารเช่นเดียวกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบของตัวอาคารเพราะฉะนั้นหาก บริษัทสร้างมลพิษทางอากาศให้แก่ทรัพย์สินของท่านจะถือว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิในอากาศ หากมีสารปนเปื้อนมาถึงทรัพย์สินของท่าน โดยมีได้รับอนุญาตจะถือว่าเป็นรูปแบบการล่วงล้ำ ของสารพิษ

7. สิทธิใต้พื้นดิน

สิ่งนี้รวมถึงสิทธิใน น้ำ น้ำบาดาล และแร่ที่อยู่ภายใต้ที่ดินของท่าน โดยตามหลักการแล้วคืออสังหาริมทรัพย์ใต้พื้นดินจากพื้นผิวดินไปยังจุดศูนย์กลางของโลก ในพื้นที่เขตเมือง อสังหาริมทรัพย์ใต้พื้นผิวดินไม่มีประเด็นปัญหาด้านการทำเหมืองแร่หรือการปนเปื้อนของน้ำบาดาล เนื่องจากร่างประมวลข้อบังคับการแบ่งเขตพื้นที่ไม่อนุญาตให้มีการทำเหมืองแร่และน้ำบาดาลที่อยู่ภายใต้ทรัพย์สินนี้มักจะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อการค้ำประกันเนื่องจากโดยปกติแล้วเขตเทศบาลเมืองจะมีแหล่งน้ำดื่มให้ผ่านทางท่อส่งน้ำจากที่ใดสักแห่ง ในเขตชนบทบางพื้นที่ สิทธิในการทำเหมืองแร่จะมีคุณค่ามาก เช่น น้ำ น้ำมัน แก๊ส เกลือ แร่ โลหะ หรือ สิ่งอื่น ๆ หากมีบุคคลใดปล่อยให้วัสดุที่มีอันตรายออกจากทรัพย์สินของพวกเขาไปรุกรานน้ำใต้ดินหรืออากาศภายใต้ทรัพย์สินของท่านโดยมิได้รับอนุญาต จะถือว่าเป็นการล่วงล้ำของสารพิษ ภายในพื้นที่เขตเมืองสิ่งนี้อาจทำให้เกิดอันตรายจากไฟไหม้ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับผู้ให้ยืมและมีโอกาสน้อยมากที่ท่านจะสามารถจางานองด้วยอสังหาริมทรัพย์นี้ ในเขตพื้นที่ชนบทจะใช้ประเด็นปัญหาเดียวกันแต่จะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงของการปนเปื้อนในน้ำดื่มจากบ่อน้ำและเกิดความเสียดังกล่าวของผู้อยู่อาศัย

8. กรณีพิเศษสำหรับทรัพย์สินที่อยู่ใกล้เคียงหรือทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน

ทรัพย์สินของท่านอาจมีสิทธิในการ ใช้งานทรัพย์สินร่วมกันหรือแหล่งน้ำที่อยู่ติดกัน ท่านอาจจะใช้ทรัพย์สินของชุมชนร่วมกัน เช่น พื้นที่บริเวณติดชายหาด นอกจากนี้หากท่านมีพื้นที่น้ำของอาคารบนแม่น้ำ ทะเลสาบ หรือ มหาสมุทร ท่านอาจจะมีสิทธิความเป็นเจ้าของ ขึ้นอยู่กับระดับน้ำขึ้นหรือความสูงของเส้นน้ำลึก โดยท่านอาจมีสิทธิในการห้ามมิให้คนแปลกหน้าก้าวล้ำเข้ามายังทรัพย์สินของท่านได้ สถานที่ตั้งพิเศษของทรัพย์สินซึ่งได้ผลประโยชน์เป็นมูลค่าทางตลาดอาจถูกเชื่อมโยงสลับบัซซันกับผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะสามารถใช้แหล่งน้ำเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตกปลา หรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง กรณีแหล่งน้ำที่อยู่ติดกันเกิดมลพิษทางน้ำหรือสามารถใช้งานได้เพียงบางส่งซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการสูญเสียในมูลค่าของทรัพย์สินที่อยู่ติดกันในรูปแบบของการขาดทุน ยกตัวอย่างเช่น ทรัพย์สินที่อยู่ตามแนวแม่น้ำขนาดใหญ่จะมีมลพิษจากน้ำมันที่เกิดจากการแตกรั่วของท่อน้ำมัน ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทำการซื้อทรัพย์สินนี้เนื่องจากชื่นชอบการตกปลา การล่องเรือ การว่ายน้ำ และธรรมชาติ เมื่อสารปนเปื้อนไหลผ่านมายังทรัพย์สินของพวกเขา จะก่อให้เกิดน้ำมันตกค้างเข้มข้นบนพื้นที่บริเวณชายหาด และหญ้าในหนองน้ำของพวกเขา โดยทำให้สัตว์ตัวเล็ก ๆ และปลาตาย รวมทั้งดินบนที่ติดถูกปนเปื้อน อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่แล้วจะเกิดผลกระทบกับที่ดินซึ่งอยู่ใต้ระดับน้ำขึ้นและตามหลักการแล้วที่ดินนั้นเป็นเจ้าของโดยรัฐ ซึ่งรัฐจะมีโครงการทำความสะอาดประจำปีสำหรับแม่น้ำและทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกันซึ่งเกิดจากความบกพร่องตลาดจะรับรู้ถึงการรั่วไหลของสารพิษและจะมีการทำธุรกรรมเพียงเล็กน้อยบางส่วนเนื่องจากการ

ใช้แหล่งน้ำเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นคุณสมบัติของทรัพย์สิน ทรัพย์สินริมฝั่งแม่น้ำเหล่านี้ของผู้เป็นเจ้าของจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากมลพิษ ซึ่งอันที่จริงแล้วทรัพย์สินของพวกเขาไม่ได้ถูกปนเปื้อนโดยตรง

9. สิทธิพิเศษสำหรับการทำธุรกรรมในโฉนด

ในบางกรณีผู้ซื้อจะได้มาซึ่งทรัพย์สินภายใต้สัญญาที่ดินหรือสัญญาโฉนดที่ดินแทนการได้รับกรรมสิทธิ์ของความเป็นเจ้าของโดยทั่วไป โดยสัญญาโฉนดที่ดินจะอยู่ในรูปแบบของการเป็นเจ้าของสินเชื่อทางการเงินที่ปกติแล้วมักเกี่ยวข้องกับการกู้ยืมหรือตลาดที่อ่อนแอ ผู้ขาย/ ผู้ให้สินเชื่อกู้ยืม มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจนกว่าจะได้รับการจ่ายสินเชื่อกู้ ในระหว่างนั้น ผู้ซื้อ/ ผู้กู้ยืมเงิน มีสิทธิมากที่สุดในกลุ่มของสิทธิแต่ชื่อของผู้ถือครองกรรมสิทธิ์จะ ไม่ถูกถ่ายโอนและจะไม่มีดำเนินการจนกว่าจะมีการชำระเงิน

แนวคิด ความสำคัญ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

คำว่า “แผน” ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งที่กำหนดถือเป็นแนวดำเนิน เช่น วางแผน, แบบ, ตำรา เช่น แผนโบราณ แผนปัจจุบัน” ซึ่งแผนต่าง ๆ ที่องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้กำหนดไว้ นั้น แบ่งออกเป็น 1) แผนระยะสั้น เป็นแผนซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ 1-2 ปี เช่น แผนปฏิบัติงานประจำปี 2) แผนระยะปานกลาง มีระยะเวลาดำเนินการ 3-5 ปี เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3) แผนระยะยาว มีระยะเวลาดำเนินการ 5-10 ปี และ 4) แผนระยะยาวมาก มีระยะเวลาดำเนินการ 10-20 ปี

“แผนยุทธศาสตร์” (Strategy) วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ SWOT Analysis กล่าวคือ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม (อุปสรรค) ในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อประกอบการวางแผนการในการใช้วิธีการและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด

จักษวัชร ศิริวรรณ (2554) ได้สรุปแนวคิด ความสำคัญ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

แนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐก็คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public interest) ทั้งยังเป็น การสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอีกด้วย

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์

1. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

2. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานในภาครัฐตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์กร

3. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management: NPM) ที่ให้ความสำคัญการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกิจทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยในประเทศไทยเรียกว่า การปฏิรูประบบราชการ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐกิจยังต้องดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good governance) ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารรัฐกิจปัจจุบัน

4. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based budgeting)

5. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพินิจวิเคราะห์ วางแผน และนำเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิด อันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัยและไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

6. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ในแง่ของการมีส่วนร่วม (Participation) และการกระจายอำนาจ (Decentralization)

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate goal) แผนยุทธศาสตร์ที่คตินั้นจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กร อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้องค์กรสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรยังสามารถใช้แผน

ยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย สำหรับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal environment)
 - 1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)
2. การจัดวางทิศทางขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
 - 2.2 การกำหนดภารกิจ (Mission)
 - 2.3 การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate goal)
 - 2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)
 - 2.5 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กร (Organization's key performance

Indicators: KPIs)

- 2.6 การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy)

3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ประกอบด้วย

3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามขององค์กร หรือที่มักนิยมเรียกกันว่า การทำ SWOT Analysis อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) ขององค์กร

- 3.2 การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

3.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน

- 3.4 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน (Strategic plan's

KPIs)

- 3.5 กำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือแผนงานในการปฏิบัติ

3.6 การกำหนดเป้าหมาย (Targets) ของแต่ละกิจกรรม (Activities) พร้อมกับดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ (Action Plan's KPIs)

ความแตกต่างระหว่างการวางแผนยุทธศาสตร์กับการวางแผนทั่วไป

การวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนเพื่อนำองค์การไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต การวางแผนยุทธศาสตร์จึงเป็นความพยายามขับเคลื่อนองค์การในภาพรวม ความสำเร็จในทุกประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์การเดินทางไปถึงวิสัยทัศน์ โดยถูกต้องตรงตามภารกิจ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ขององค์การนั้น

ส่วนการวางแผนทั่วไปนั้น เป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาหรือการป้องกันปัญหา หรือเป็นการวางแผนเพื่อพัฒนาองค์การหรือกระบวนการปฏิบัติขององค์การให้มีประสิทธิภาพ และ/หรือ ประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะฉะนั้นการวางแผนทั่วไปจึงมีจุดมุ่งหมายที่แคบกว่าการวางแผนยุทธศาสตร์มาก

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2561

กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2561 จัดทำขึ้นจากการทบทวนและปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2555-2559 ซึ่งพิจารณาถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558 แนวโน้มการพัฒนาหรือความท้าทายที่จะเกิดขึ้นและศักยภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับจุดยืนทางยุทธศาสตร์ ของกระทรวงมหาดไทย และยุทธศาสตร์ประเทศ พ.ศ. 2556-2561 ที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นทั้งในมิติของกระทรวง/หน่วยงาน มิติของพื้นที่ และบูรณาการในเชิงกระบวนการทำงานร่วมกันในระหว่างมิติของกระทรวง/หน่วยงาน และมิติของพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางสำหรับส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในการดำเนินงานให้เกิดความเป็นเอกภาพและสอดคล้องกันภายใต้หลักการบริหารงานโดยยึดยุทธศาสตร์ สรุปสาระสำคัญตามประเด็นยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

1. การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากชุมชนที่เข้มแข็ง
2. การพัฒนาเมือง โครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการที่ดินเพื่อเชื่อมโยงโอกาสสู่ประชาคมอาเซียน
3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การสร้างเสริมความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายใน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมและการพัฒนากฎหมาย/ บังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรมในสังคม

5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพิบัติภัย (ภัยพิบัติ) โดยสร้างความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

6. การพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน: การวางแผนการถือครองที่ดิน การสงวนและพัฒนาที่ดิน และการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553) แนวนโยบายที่ดิน รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ต้องการให้เห็นถึงความสำคัญของภาครัฐต่อการบริหารจัดการที่ดิน เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างความเป็นธรรม นโยบายเกี่ยวกับการถือครองที่ดินปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ มติคณะรัฐมนตรี คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา และมติและแนวคิดของคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดิน ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ได้วางพื้นฐานการวางแผนการถือครองที่ดิน โดยเน้นการจำแนกประเภทที่ดินและการจัดที่ดินทำกินให้กับประชาชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ได้เน้นให้มีการปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) กำหนดให้เร่งดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเอง และป้องกันมิให้สูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้เน้นด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยการสนับสนุน โครงการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) ทั้งประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) กำหนดให้เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดิน กำหนดสิทธิในที่ดินของเอกชนเพื่อการเกษตร ไม่ให้เกิน 50 ไร่ และเร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กำหนดให้เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดิน โดยการปฏิรูปที่ดิน และสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) กำหนดให้เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดิน เร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศตามโครงการพัฒนาของกรมที่ดิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กำหนดให้ปรับระบบการจัดการด้านการปฏิรูปที่ดิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) กำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดิน ไปสู่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดให้เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ โดยเน้นการป้องกันปัญหาจากวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ได้แก่ การสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็ง สมดุล อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า การลงทุน การพัฒนาคุณภาพคน ทั้งความรู้คู่คุณธรรม สังคม มั่นคงเป็นธรรม มีพลังและเอื้ออาทร เน้นการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของพลังงานและอาหาร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

จะเห็นได้ว่า แผนฉบับที่ 10 นั้น เน้นการเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นนโยบายที่ดินในภาพรวมมีสี่เรื่อง คือ

1. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2525 เรื่อง นโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีสาระสำคัญในการปรับปรุงการจำแนกประเภทที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ถาวรและป่าสงวนแห่งชาติ การกำหนดไม่ให้หน่วยงานจัดที่ดินทำกินขยายพื้นที่ดำเนินการ ยกเว้นกรณีการปฏิรูปที่ดิน และการพัฒนาที่ดิน

2. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2530 เรื่อง นโยบายที่ดิน ที่กำหนดไว้สี่ด้าน คือ นโยบายที่ดินเพื่อเศรษฐกิจ นโยบายที่ดินเพื่อสังคม นโยบายที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และนโยบายที่ดินเพื่อความมั่นคง ตลอดจนนโยบายชาวเขาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทั้งสี่ด้าน

3. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เรื่อง นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ที่กำหนดนโยบายเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมและเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ที่ดิน ทั้งการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและการใช้ที่ดินเพื่อการพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรม ซึ่งได้มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ห้าปี

4. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2546 เรื่อง ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ ที่แบ่งเป็นเจ็ดแผนงาน คือ แผนงานปรับปรุงระบบภาษีที่ดินแผนงานปรับปรุงองค์กรบริหารจัดการที่ดิน แผนงานระบบข้อมูลที่ดิน แผนงานอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดิน แผนงานกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินแผนงานคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และแผนงานปรับปรุงสิทธิในที่ดิน นอกจากนี้ ยังมีมติคณะรัฐมนตรีเฉพาะเรื่องอีก

59 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการถือครองที่ดินในส่วนของนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2485 ในสมัยรัฐบาลคณะที่ 10 ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการถือครองที่ดินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2551 ในสมัยรัฐบาลคณะที่ 56 ได้แถลงต่อรัฐสภาว่าจะวางระบบการถือครองที่ดินและกำหนดแนวเขตการใช้ที่ดินให้ทั่วถึงและเป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีมติและแนวคิดของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสองคณะ ได้แก่ 1) มติของคณะกรรมการจัดการที่ดินแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2526 ที่ได้วางนโยบายการใช้ที่ดินโดยจำแนกพื้นที่ออกเป็นสี่ประเภทคือ ป่าไม้ พื้นที่การเกษตร พื้นที่เมืองและชุมชน และพื้นที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและที่ดินประเภทอื่น ๆ และ 2) แนวคิดของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน เมื่อ พ.ศ. 2528 ที่ได้วางนโยบายการใช้ที่ดินโดยแบ่งเป็นหกประเภท คือ ป่าไม้ ไม้กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง ชุมชนและอุตสาหกรรม และทรัพยากรธรรมชาติ การวางแผนการถือครองที่ดินที่กำหนดไว้ ดังที่กล่าวมามีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน แต่จากที่มีหลายนโยบายและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้นโยบายการบริหารจัดการที่ดินขาดความเป็นเอกภาพและก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่

จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สถาบันวิจัย ได้วิเคราะห์หาเครื่องมือเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ทั้งมาตรการด้านกฎหมาย เช่น การจำกัดขนาดการถือครองที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน และมาตรการด้านภาษี เช่น ภาษีที่ดินและทรัพย์สิน ภาษีมรดกอย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้ใช้มาตรการด้านกฎหมายมาเป็นเวลายาวนาน จากการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดินที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยการประเมินผลดีและผลเสียสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 พระราชบัญญัติภาษีที่ดิน พระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการที่ดิน พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารจัดการที่ดิน

2. มีความจำเป็นที่จะต้องติดตามการถือที่ดินของต่างชาติที่กำหนดไว้โดยกฎหมายสามฉบับ คือ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542 ในส่วนของนโยบายที่ดินในภาพรวมตามมติคณะรัฐมนตรีทั้งสี่เรื่องดังที่กล่าวไปแล้วนั้น

ในด้านการบริหารจัดการนั้น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและขีดความสามารถของการบริหารจัดการที่ดินในปัจจุบันพบว่า สถานภาพการบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมอยู่ระหว่างจุดอ่อนกับโอกาส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในอนาคตการบริหารจัดการที่ดินจะต้องเน้นที่การแก้ไขจุดอ่อนและแสวงหาโอกาสให้มากขึ้น โดยทบทวนจุดอ่อนว่ามีเรื่องใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในเรื่องการบริหารจัดการคือ ควรจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายที่ดินของชาติ ควบคุม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ เป็นไปตามนโยบาย พร้อมทั้งออกพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดิน แห่งชาติขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ นโยบายและแผนการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ

กองทัพเรือได้จัดทำยุทธศาสตร์การใช้ที่ดิน กองทัพเรือ (ฉบับร่าง) เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 สืบเนื่องมาจากกองทัพเรือมีที่ราชพัสดุที่ครอบครองใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 33 จังหวัด โดยส่วนใหญ่เป็นที่ราชพัสดุที่ได้จากการหวงห้าม การเวนคืน การซื้อ การบริจาค และการขอใช้จาก ส่วนราชการอื่น กับอีกส่วนหนึ่งเป็นที่ดินที่ขอใช้ประโยชน์จากส่วนราชการอื่นเป็นการชั่วคราว เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น และนอกจากนั้น ยังมีที่ดินที่เช่าจาก สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ด้วย รวมเนื้อที่ประมาณ 273, 709 ไร่ การปฏิบัติเกี่ยวกับ ที่ดินกองทัพเรือ ได้กำหนดให้หน่วยต่าง ๆ รับผิดชอบในการปกครองดูแลและใช้ประโยชน์ที่ดิน ของกองทัพเรือ ประกอบกับปัจจุบันจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากกว่าเดิมหลายเท่าตัว รวมทั้งหน่วยงานของรัฐก็มีการขยายตัว จึงก่อให้เกิดความต้องการในด้านที่อยู่อาศัยของราษฎรและ ความต้องการในเรื่องสถานที่ทำงานของส่วนราชการ ซึ่งมีทั้งกรณีที่ราษฎรเข้าไปบุกรุกในที่ดินของ รัฐ หรือในกรณีที่ส่วนราชการของรัฐได้ประกาศทับที่ดินของราษฎร ซึ่งเป็นปัญหาพิพาทมาตั้งแต่ ในอดีต ปัญหาเรื่องดังกล่าวนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับประเทศ กองทัพเรือมีที่ดินของรัฐอยู่ ในความครอบครองเป็นจำนวนมากในฐานะที่เป็นหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นจาก ปัญหาดังกล่าวไปได้ ที่ผ่านมารัฐมีนโยบายต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับที่ดินออกมาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีแนวโน้มว่าจะมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดิน เพื่อภารกิจในการป้องกันประเทศของกองทัพเรือ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดินในรูปแบบเดิมจึงไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ และเห็นว่า จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินที่เหมาะสมขึ้นรองรับ จึงได้กำหนดการจัดทำยุทธศาสตร์ การใช้ที่ดินกองทัพเรือ เพื่อแก้ปัญหาทั้งในส่วนของปัญหาที่เป็นมาแต่เดิมและเพื่อรองรับนโยบาย รัฐที่เปลี่ยนแปลงด้วย

การจัดยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ ดังกล่าว ขณะทำงานฯ ได้วิเคราะห์กฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจน การบุกรุกที่ดินของราษฎรในปัจจุบัน และได้จัดทำเป็นร่างยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินยุทธศาสตร์การป้องกันราษฎรบุกรุกที่ดิน และยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน เพื่อให้หน่วยต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์ที่ดินกองทัพเรือ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่กองทัพเรือ ได้สั่งการตามแนวทางดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดิน พบว่าราษฎรมีความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้นในขณะที่จำนวนที่ดินมีเท่าเดิม จึงส่งผลให้ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ ออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ พื้นที่ตั้งหน่วย พื้นที่ฝึกของหน่วย พื้นที่ใช้เป็นองค์ประกอบของกำลังรบ พื้นที่เพื่อการสวัสดิการ พื้นที่ที่มีราษฎรบุกรุก และพื้นที่ที่สามารถจัดให้เช่า รวมทั้งกำหนดกรอบการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยปกครองที่ดิน และหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินปฏิบัติ และเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณซึ่งทำให้การเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินกองทัพเรือไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (พ.ศ. 2556-2560) ระยะปานกลาง (พ.ศ. 2560-2570) และระยะยาว (พ.ศ. 2571 เป็นต้นไป) ซึ่งการกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะทำให้หน่วยสามารถเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยระยะยาวจะทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามวัตถุประสงค์เดิมที่กองทัพเรืออนุมัติไว้

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันราษฎรบุกรุกที่ดิน จากการตรวจสอบพบว่ากองทัพเรือเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของกองทัพเรือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยกำหนดเป็นมาตรการป้องกันการบุกรุกที่ดินกองทัพเรืออย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ การบุกรุกที่ดินของราษฎรจะพบว่ามีราษฎรบุกรุกที่ดินอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น จึงได้ปรับปรุงมาตรการป้องกันการบุกรุกที่ดินดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน จากการตรวจสอบพบว่ากองทัพเรือเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของกองทัพเรือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยกำหนดเป็นมาตรการ/แนวทางการดำเนินการเมื่อมีการบุกรุกที่ดินกองทัพเรือ จากการวิเคราะห์การดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินที่ผ่านมาพบว่า หน่วยปกครองและหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดินยังไม่เข้าใจขั้นตอนในกาดำเนินการเมื่อตรวจพบการบุกรุกที่ดิน จึงได้ปรับปรุงมาตรการ แนวทางการดำเนินการเพิ่มเติมสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเชิญ ธรรมสรารักษ์กุล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 สำหรับการแก้ปัญหาของสังคมไทยในระบอบเสรีนิยมสมัยใหม่ เกี่ยวกับเรื่องที่ทำกินของเกษตรกรและผู้ยากไร้และค้อยโอกาส เพื่อต้องการศึกษาถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองโดยโยงถึงหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ดินในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน การถือครองที่ดิน และสิทธิครอบครอง เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาที่มี รวมไปถึงการปฏิรูปที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของไทยที่กำลังเจริญเติบโต พบว่า ควรจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการประกอบด้วย รัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้องภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมด้วยอำนาจหน้าที่ที่กำหนดนโยบายที่ดินของชาติ ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นไปตามนโยบาย การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยในอนาคตต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งทางด้านวิธีคิดและการดำเนินการ โดยควรมีการปรับวิธีคิดที่จะนำมาสู่แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน การจัดทำพันธกิจ และมาตรการและแนวทางการบริหารจัดการที่ดินต่อไป การปรับเปลี่ยนวิธีคิดในสัมมติจะทำให้การบริหารจัดการที่ดินเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศอย่างแท้จริง โดยจะทำให้การบริหารจัดการที่ดินของประเทศนำไปสู่การสร้างสมดุลทางธรรมชาตินำไปสู่การใช้ที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม มีกลไกในการช่วยเหลือประชาชน ค้อยโอกาสที่ต้องการ มีที่ดินเป็นของตนเอง และมีธรรมาภิบาลที่ดีด้านระบบการบริหารจัดการที่ดิน

จรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์ (2552) ทำการวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน และแนวทางในการแก้ไขที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย เนื่องจากที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เช่น ที่รกร้างว่างเปล่า ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นทรัพย์สินส่วนกลางที่มีไว้เพื่อประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องควบคุม คุ้มครองป้องกันให้คงอยู่อย่างยั่งยืน แต่ปัจจุบันปรากฏว่าที่ดินประเภทนี้ลดน้อยลงเป็นจำนวนมาก เพราะมีผู้บุกรุกทำลาย ทำให้ที่ดินดังกล่าวเสื่อมสภาพไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อีก

พบว่า การบุกรุกที่ดินดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหามากมาย อาทิเช่น ปัญหาการซ้ำซ้อนของกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจดูแลจัดการที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดจากการรัฐนำที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดินไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่เพื่อประโยชน์สาธารณะ ปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาการบุกรุกโดยไม่เจตนาของราษฎร โดยการประกาศที่สาธารณประโยชน์ทับที่ดินทำกินของราษฎร ปัญหาเกิดจากการแย่งชิง

ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ โดยขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินจากการศึกษาพบว่า มีสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น สภาพที่ดินของรัฐในปัจจุบันนั้นมีขอบเขตไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกไม่ชัดเจน ไม่มีความแน่นอนเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุผลทางการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยและการพัฒนาประเทศเป็นผลให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรประชาชนขาดจิตสำนึกสาธารณะในการดูแลรักษาและป้องกันที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย นอกจากนั้นยังมุ่งหวังเอาประโยชน์ส่วนตัวแต่ฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม การใช้อำนาจของผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น การให้สัมปทานทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้แก่ ปัญหาการซ้ำซ้อนของกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจดูแลจัดการที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดจากการรัฐนาที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่เพื่อประโยชน์สาธารณะ ปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาการบุกรุกโดยไม่เจตนาของราษฎร โดยการประกาศที่สาธารณประโยชน์ทับที่ดินทำกินของราษฎร ปัญหาเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ โดยขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ของแผ่นดิน โดยนายทุนภายนอกหรือนายทุนในท้องถิ่น โดยการบุกรุกเพื่อนำที่สาธารณประโยชน์ของแผ่นดินมาลงทุนในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของกลุ่มนายทุน จากปัญหาการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนมากและกลายเป็นปัญหาระดับประเทศ ทำให้ผู้วิจัยเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้แก่ มาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และมาตรการในการแก้ไขการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามมาตรา 58 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งการวิจัยนี้เพื่อสำรวจว่าการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ตามมาตรา 58 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2479 เป็นวิธีการที่รัฐออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้กับราษฎรผู้ซึ่งครอบครองทำประโยชน์ ในที่ดินมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายขึ้นมาในภายหลัง ทำให้ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้รับสิทธิในที่ดินที่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการทบทวนหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กฎหมายการถือครองที่ดินและสิทธิในที่ดินของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินที่รัฐให้กับราษฎร แนวคิดของนักวิชาการและสถาบันวิจัยที่ทำวิจัยเกี่ยวกับที่ดินและสิทธิในที่ดินในแง่ของเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย ความหมายและการได้มาซึ่งสิทธิในที่ดิน กฎหมายและการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับการเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ความพยายามของกรมที่ดินในการพัฒนากรมที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ การได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินทางอื่นนอกจากประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการได้กรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ จากนั้นเป็นการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในประเด็นที่เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ความแตกต่างระหว่างสิทธิในที่ดิน

พบว่า ปัญหาของการเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินของกรมที่ดินเกิดจากความต้องการเร่งรัดการดำเนินงานให้เสร็จในเวลาทีรววดเร็ว จึงปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นความเร่งรีบทำให้มีการเดินสำรวจล่าแนวเขตป่าไม้จนกลายเป็นปัญหาระหว่างหน่วยงานและความไม่มั่นคงของหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินจำนวนมาก

ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ที่ดินชนบทและเมืองในรอบ 50 ปี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายบทบาทและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของที่ดินและนโยบายที่ดินของรัฐในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจไทยในรอบ 50 ปีที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตในภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลงในวิถีเศรษฐกิจในชนบทในบริบทของปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนบทกับเมือง ในรอบ 50 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรและสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ที่ดิน นโยบายที่ดิน และการจัดการที่ดิน ในสังคมชนบทมีวิวัฒนาการสถานภาพ และบทบาทที่ต่างกันไปในแต่ละช่วง ส่งผลต่อลักษณะรูปแบบของความเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร การกระจายรายได้ ความเป็นเมือง ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท การย้ายถิ่น สถานภาพของที่ดิน ป่า และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลที่มีต่อมิติทางสังคมและเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค แม้ในอนาคตของสังคมไทย ความรู้ เทคโนโลยี ทุนมนุษย์ จะทำให้ที่ดินมีบทบาทน้อยลง ในทางเศรษฐกิจมหภาค การมีนโยบายและการจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ก็ยังมีความสำคัญและท้าทายต่อเศรษฐกิจไทยในอนาคต

พบว่า นโยบายและการจัดการที่ดินที่เหมาะสมสำหรับอนาคตและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ของนโยบายที่ดินไทย ในส่วนของนโยบายการมีหรือเข้าถึงในที่ดิน สิทธิการใช้ หรือการมีกรรมสิทธิ์นั้นเรื่องของที่ดินก็เช่นเดียวกับนโยบายทั่ว ๆ ไป นโยบายถูกกำหนด

โดยโครงสร้างของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ วิศวกรรมการของอำนาจและการใช้อำนาจ มีความเป็นมาอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นวิวัฒนาการค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงมีลักษณะ เป็นการปฏิรูปมากกว่าการปฏิวัติ

2. การเปลี่ยนแปลงในกติกา ได้ประมวลการเปลี่ยนแปลงในกติกากฎเกณฑ์ที่สำคัญมากในรอบ 50 ปี คงปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่ว่ารัฐอยู่ในสถานภาพใดและในกาลเวลาใดที่ดินในฐานะที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ นั้น มีมิติทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ทางเศรษฐกิจที่ดินคือทรัพย์สินที่สร้างค่า ทั้งในรูปผลผลิตและภาษีอากร ซึ่งมีความสำคัญในสังคมเกษตร เพราะฉะนั้นเมื่อมองจากมุมมองของชาวบ้านมองว่าป่าไม้ก็คือแหล่งที่ดินทำกินของเขา ในขณะที่กฎหมายมองว่าป่าคือที่ดินที่มีได้มาด้วยกฎหมายที่ดิน

3. การจัดที่ดินทำกินและการปฏิรูปที่ดินสำหรับเกษตรกร การจัดที่ดินทำกินโดยรัฐนั้นเป็นพันธกิจหลักของรัฐมานานแล้ว ในยุคสมัยใหม่เมื่อเริ่มใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

4. การพัฒนาเอกสารสิทธิในที่ดิน กรณีของ สปก. เราเห็นว่า เมื่อมีการกำกับควบคุมการใช้ที่ดินทั่วประเทศได้ เกษตรกรน่าจะได้กรรมสิทธิ์สมบูรณ์ในการซื้อขายถ่ายโอน ให้แก่ใครก็ได้ ไม่เฉพาะทายาทเพื่อให้ที่ดินสามารถเปลี่ยนมือและถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้ที่เต็มใจจะเข้ามาครอบครองและลงทุน แม้จะต้องใช้ทรัพยากรทั้งคน

5. ความหลากหลายแห่งสิทธิ จากสิทธิปัจเจกสู่สิทธิชุมชน ชุมชนชนบทในสังคมไทย มีความอ่อนแอมากขึ้นหลังการขยายตัวของอำนาจรัฐและกลไกตลาด สิทธิและแรงจูงใจของปัจเจกเข้าแทนที่สิทธิของชุมชน ทรัพยากรและการดูแลทรัพยากรท้องถิ่นในอดีต โดยชุมชนถูกทำให้เป็นของรัฐโดยกฎหมาย และรัฐจัดสรรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้แก่กลุ่มผลประโยชน์ตามลักษณะโครงสร้างของอำนาจ เริ่มตั้งแต่ชนชั้นปกครอง นายทุน นักการเมือง

6. การจัดองค์กรในที่ดิน แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีองค์กรระดับนโยบายและระดับบริหารจัดการที่บริหารจัดการที่ดินทำงานในลักษณะเดียวกันซ้ำซ้อนและทับซึ่งกันและกันหลายหน่วยงาน ตั้งแต่การออกเอกสารสิทธิไปจนถึงการจัดที่ทำกิน เชื่อกันว่าผลลัพธ์ เมื่อเทียบกับต้นทุนน่าจะสูงขึ้น ถ้ามีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบทั้งทางด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ การกำหนดยุทธศาสตร์ และนโยบายที่ดินของชาติจึงเหมือนไม่มีหน่วยงานใดเป็นเจ้าของ จริง ๆ แล้วถ้าเรื่องที่ดินได้รับความสนใจมากกว่าที่เป็นมาในอดีต

7. ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและน้ำ

8. การเพิ่มความสำคัญด้านภาวะภาษีการถือครองทรัพยากรระหว่างเมืองกับชนบท
โอนทรัพยากรเมืองสู่ชนบท

Du and Jin (n.d.) จาก School of Geographic and Oceanographic Sciences, Nanjing University ได้ศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่ของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและแรงผลักดันในมณฑลเจียงซู พบว่า การตีความทางวิทยาศาสตร์ของกลไกในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวางแผนของรัฐบาลและกิจกรรมในการบริหารจัดการ การศึกษาในครั้งนี้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในมณฑลเจียงซู โดยการใช้แผนที่ในปี ค.ศ. 2000, 2005 และ 2008 การศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มีลักษณะเฉพาะ คือ การขยายตัวของที่ดินที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องการสูญเสียที่ดินเพาะปลูกมีแนวโน้มที่เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีความแตกต่างในระดับภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัด การขยายตัวของที่ดินที่เกิดขึ้นทางตอนใต้ของมณฑลเจียงซูซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราของการขยายตัวของที่ดินเกิดขึ้นได้เร็วกว่าในภาคกลางและทางตอนเหนือของมณฑลเจียงซู ในขณะที่รูปแบบเชิงพื้นที่ที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นพิเศษ โดยทั่วไปผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีเพียงความสำคัญที่เกี่ยวข้องของปัจจัยผลักดันทั้งหลายเท่านั้น แต่ปัจจัยผลักดันที่มีความสำคัญส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงจากประชากรในเมืองและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ นโยบายยังมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นผลกระทบในทางตรงและทางอ้อม นโยบายทางการพัฒนามักจะส่งผลกระทบในทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ในขณะที่นโยบายการบริหารจัดการที่ดินส่งผลกระทบในทางตรง ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่ารัฐบาลควรจะพิจารณาความครอบคลุมอย่างรอบคอบเมื่อได้มีการนำเสนอกลยุทธ์หรือแผนการพัฒนามาขึ้นใหม่

ผลการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ประชากรในเมืองและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รวมถึงนโยบายก็มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ทั้งในทางตรงและทางอ้อม

Bauer, Wallner & Hunziker (2008) จากสถาบันวิจัยกลาง WSL แห่งประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของยุโรป ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ:ทัศนคติของประชาชนต่อการแก้ไขความเสียหายที่มีต่อธรรมชาติซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์และการเข้าไปมีบทบาทสำหรับการบริหารจัดการภูมิทัศน์ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ การศึกษาในครั้งนี้เพื่อประเมินทัศนคติของประชาชนต่อธรรมชาติและกระบวนการแก้ไขความเสียหายที่มีต่อธรรมชาติซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อที่จะวิเคราะห์ทัศนคติเหล่านั้น พบว่า การแก้ไขความเสียหายที่มีต่อธรรมชาติซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ต่อภูมิทัศน์เป็นหนึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดและได้อธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของที่ดินที่เกิดขึ้นในประเทศสวิตเซอร์แลนด์อย่างละเอียด ขณะที่ความต้องการที่ดินทางเกษตรกรรมและป่าไม้ลดลง เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการภูมิทัศน์ในอนาคตจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการนำความคิดเห็นของประชาชนไปพิจารณาเนื่องจากประเด็นความแตกต่างทางด้านทัศนคติต่อพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่า โดยข้อมูลที่สำคัญมาจากประชาชนที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างของมนุษย์กับธรรมชาติ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทกับในเขตเมือง และระหว่างภาษาถิ่น กลยุทธ์ที่มีเอกลักษณ์สำหรับการกำหนดและบริหารจัดการพื้นที่รกร้างว่างเปล่าในประเทศสวีเดนแลนด์มีความเป็นไปได้น้อยที่จะประสบผลสำเร็จ จึงมีข้อเสนอแนะว่า เมื่อมีการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดต้องมีส่วนร่วมและให้ประเมินทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ ธรรมชาติและการแก้ไขความเสียหายที่มีต่อธรรมชาติซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์อย่างละเอียด ในกระบวนการเริ่มต้นการประเมินดังกล่าวจะช่วยในการระบุกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดให้ ซึ่งช่วยในการบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะของกลุ่มเหล่านี้ นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นฐานของกฎระเบียบระหว่างที่ รกร้างว่างเปล่ามีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการในการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษาทำให้ทราบว่ากลยุทธ์ที่มีเอกลักษณ์สำหรับการกำหนดและบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้น้อยที่จะประสบผลสำเร็จ หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดไม่มีส่วนร่วมในการประเมินทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องและการแก้ไขความเสียหายที่มีต่อธรรมชาติซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ นอกจากนี้พื้นฐานของกฎระเบียบมีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการในการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

Sandewall and Nilsson (2001) จากภาควิชาการจัดการทรัพยากรป่าไม้และระบบภูมิสารสนเทศ ประเทศสวีเดน ทำการศึกษาเรื่องแบบจำลองพื้นที่การผลิต: เครื่องมือและแนวคิดสำหรับการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนและการบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรป่าไม้ พบว่าในประเทศกำลังพัฒนา การวางแผนในภาคป่าไม้ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมและดำเนินนโยบายตามโครงการของรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะมีศักยภาพและความก้าวหน้าเช่น การสำรวจระยะไกลและโครงสร้างพื้นฐานการวางแผนการใช้ที่ดินแถบป่าไม้เขตร้อนมักจะเป็นทางการและไม่ได้บูรณาการกับการเกษตร ซึ่งไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องตามกฎหมายและเพิกเฉยต่อการพิจารณาการใช้ที่ดินตามความเป็นจริง ผลที่ตามมาของเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมของข้อบกพร่องเหล่านี้จำเป็นต้องมีวิธีการทางเลือกของการวางแผนที่ใกล้เข้ามา การศึกษากครั้งนี้ได้สรุปแนวความคิด โครงสร้าง และสถานะในปัจจุบันของแบบจำลองพื้นที่การผลิต (APM) ถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1980 ซึ่งได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นเครื่องมือวางแผนการใช้ที่ดินในแอฟริกาและเอเชีย ที่อธิบายการพัฒนาตลอดช่วงของการผลิตและการใช้ทางการเกษตรและป่าไม้ภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดไว้ที่มีการดำเนินการภายใต้สมมติฐานที่แตกต่างกันในการบริหารจัดการ

การใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและเศรษฐกิจขนาดใหญ่ จากมุมมองอย่างแคบ ๆ APM เป็นเครื่องมือในการคำนวณอย่างง่ายสำหรับการสร้างสถานการณ์ ในความหมายอย่างกว้าง ๆ เป็นแนวคิดที่ประกอบไปด้วยกระบวนการวางแผนทั้งหมดรวมไปถึงการจัดการ การจัดเก็บ การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างฉันทามติและกลยุทธ์ กรณีศึกษาในประเทศลาว โดยขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบสำหรับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา 45 ปี และบทวิจารณ์ของการใช้ APM ที่แตกต่างกันทั่วโลกเป็นระยะเวลากว่า 15 ปี ที่ได้รับการนำเสนอให้เป็นพื้นฐานสำหรับข้อสรุปเกี่ยวกับศักยภาพและข้อบกพร่อง ในบางกรณีที่แนวคิดของ APM จะถูกนำมาใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมและการวางแผนการออกกำลังกายที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเกิดขึ้นจากความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้วิธีการแก้ไขจำนวนข้อบกพร่องของการวางแผนในปัจจุบัน

การศึกษาครั้งนี้ได้ให้แนวคิดเรื่องการใช้เครื่องมือหรือแบบจำลองที่เหมาะสมมาใช้ในการวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ จะช่วยให้การทำงานมีศักยภาพและประสบความสำเร็จได้

Fliervoet, Van den Born, Smits, and Knippenberg (2013) จากสถาบันวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและสังคม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย Radboud University Nijmegen ประเทศเนเธอร์แลนด์ ศึกษาเรื่องการผสมผสานความปลอดภัยและธรรมชาติ: มุมมองของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการที่ราบน้ำท่วมถึงแบบบูรณาการในประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการแม่น้ำและการใช้ที่ดินของที่ราบน้ำท่วมถึงจะได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากรูปแบบการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและแบบบูรณาการพื้นที่ทางการเกษตรจำนวนมากจะเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ แนวคิดที่ว่า “ธรรมชาติจะมีการควบคุมด้วยตนเอง” ในที่ราบน้ำท่วมถึงและนโยบาย เช่น Room for the river and Waal Weelde ที่สร้างขึ้นให้มีการทำงานที่หลากหลายมากขึ้นและที่ราบน้ำท่วมถึงตามธรรมชาติ ด้วยวิธีการนี้ในระหว่างการวางแผน สถานการณ์ที่ได้เปรียบทั้งสองฝ่ายจะเกิดขึ้นระหว่างการป้องกันน้ำท่วมและธรรมชาติ ซึ่งมีเพียงหลังจากนั้นที่ปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากการดูแลรักษาที่ราบน้ำท่วมถึง ส่วนใหญ่เนื่องมาจากมุมมองต่าง ๆ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับผลกระทบในการป้องกันน้ำท่วมและธรรมชาติ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ราบน้ำท่วมถึงในอนาคต ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการที่ราบน้ำท่วมถึง 2) ผู้ร่วมงานในการบริหารจัดการที่ราบน้ำท่วมถึง 3) วิสัยทัศน์ของธรรมชาติและธรรมชาติที่มีการควบคุมด้วยตนเอง 4) ความตระหนักรู้ของเป้าหมาย (Natura, 2000) ในที่ราบน้ำท่วมถึง 5) ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการฟื้นฟูที่ราบน้ำท่วมถึงแบบเป็นวงรอบ (CFR) ผลสรุป

จากการศึกษาครั้งนี้เห็นว่าวิธีการวางแผนแบบบูรณาการไม่ได้รับการรวมเข้าไปในกลยุทธ์และโปรแกรมของการบำรุงรักษา ดังผลลัพธ์ที่ได้ กลยุทธ์ในการบริหารจัดการนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น CFR ได้พิสูจน์การเข้ากันไม่ได้กับกฎระเบียบที่คงที่ เช่น เป้าหมายในการอนุรักษ์ของ Natura (2000) และบรรทัดฐานของการป้องกันน้ำท่วม อย่างไรก็ตาม จากมุมมองของการสำรวจที่ตอบสนองตามธรรมชาติ พบว่า ส่วนใหญ่จะเลือกมุมมองทางพลวัตของที่ราบน้ำท่วมถึง ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงได้รับการสนับสนุนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นของนโยบายในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแม่น้ำและธรรมชาติ นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้มุ่งเน้นความสำคัญของการทำงานร่วมกันของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรับรู้เป้าหมายของการบริหารจัดการที่ราบน้ำท่วมถึงซึ่งมีการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ในการดำเนินกลยุทธ์การบริหารจัดการนั้น จะต้องมีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นไปที่ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการได้เปรียบเสียเปรียบต้องพิจารณาผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย การบริหารจัดการดังกล่าวจะต้องมีความยืดหยุ่นมากของนโยบายที่เกี่ยวข้องจึงจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีการดำเนินการศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้าง, แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เกาะช้างที่ผ่านมา ทฤษฎีสถิงหาริมทรัพย์ และผลการสำรวจพื้นที่แปลงที่ราษฎรถือครอง โดยสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.2 ศึกษาในส่วนของภาครัฐ การจัดการปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐที่ผ่านมา จากเอกสารแนวทางการกำหนดสภาพของปัญหา แนวคิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ การจัดการที่ดินของรัฐ กฎหมายที่ดิน ผลกระทบที่เกิดจากการบุกรุกที่ดินของรัฐ และการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

1.3 ศึกษาปัญหาของประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของรัฐ ว่าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่ประชาชนต้องการแก้ไขหรือไม่ จากเอกสารงานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย การเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามมาตรา 58 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และทฤษฎีการย้ายถิ่นฐาน

1.4 ศึกษาปัญหาจากนโยบายเดิมของรัฐบาล หรือนโยบายที่กำลังนำไปใช้ปฏิบัติ ว่ามีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไร จากเอกสารทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยเรื่องการแก้ปัญหาของสังคมไทยในระบบเสรีนิยมใหม่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 กรรมสิทธิ์ที่ดิน การถือครองที่ดิน

2. ศึกษาจากการเปรียบเทียบข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศและแผนที่ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าพัฒนาการของการใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างไร เพื่อวิเคราะห์ผลความเป็นจริงจากความแตกต่างในการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ โดยเฉพาะตำแหน่งที่มีกรณีพิพาทระหว่างรัฐกับผู้บุกรุก ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเปรียบเทียบข้อมูลทั้งหมดแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2510 มาตรฐานส่วน 1: 4,000 ช่วงที่ 2 ใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2518 มาตรฐานส่วน 1: 15,000

ช่วงที่ 3 ใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2535 มาตราส่วน 1: 15,000 โดยใช้ข้อมูลจากแผนที่ยูทีเอ็มกริด L7018 มาตราส่วน 1: 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงปี พ.ศ. 2541 วิเคราะห์ร่วมกับแผนที่จาก Google earth เพื่อหาบทสรุปจากประเด็นการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ได้จากข้อมูลแผนที่ เช่น การขยายตัวของที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้าง การเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคม การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

ตอนที่ 2 นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจพื้นที่เพื่อรวบรวมที่อยู่ และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินเกาะช้างโดยตรง เพื่อทำการสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง ความคิดเห็น ทศนคติ รวบรวมข้อเสนอแนะ วิเคราะห์สรุปผล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 1 เดือน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการตอบคำถาม การความคิดเห็น ทศนคติ รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปผลแล้วนำไปเป็นแนวทางในการจัดการสนทนากลุ่มได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ต่อไป ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 1 สัปดาห์

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น ผู้บุกรุก เพื่อหาประเด็นคำตอบที่ยังไม่ชัดเจน ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง จากความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้และพฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้เข้าร่วมสนทนา ข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้จะเป็นส่วนประกอบที่ดีที่สามารถส่งผลต่อการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อปรับปรุงและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้างที่มีอยู่เดิม และการระวังป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มเติม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธอันดี และเกิดการร่วมมือ ร่วมใจระหว่างส่วนราชการ และประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่เกาะช้างอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 3 วัน

4. กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ผู้ให้ข้อมูล

การดำเนินการศึกษาวิจัยในส่วนของผู้ให้ข้อมูลจะใช้ในขั้นตอนที่ 2 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการตอบคำถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะ แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ จาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น รวม 14 คน ดังนี้

1.1 นางสาวเบญจวรรณ อานปรื่อง	ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด
1.2 นายกิตติ เรืองรัตนตรัย	อัยการจังหวัดตราด
1.3 นายสังเวียน มังคินคำ	ธนากรักษ์พื้นที่ตราด
1.4 นายสมหวัง น้อยนงเยาว์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดตราด
1.5 นายสงวน พรหมชาวนา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดตราด
1.6 นายสมศักดิ์ อิทธิวรกุล	ปลัดจังหวัดตราด
1.7 นายสุระ กองเจริญ	จ่าจังหวัดตราด
1.8 นายชูชัย พงษ์เจริญ	ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดตราด
1.9 นายพีระ เขียมสุนทร	นายอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
1.10 นายวีระ ชุนไชยรักษ์	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง
1.11 นายประเชิญ สวัสดิวงศ์	นักวิชาการที่ดินชำนาญการสำนักงานที่ดิน จังหวัดตราด
1.12 นายสัญญา เกิดมณี	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
1.13 นายวันรุ่ง ขนรกุล	กำนันตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
1.14 นายมานพ สังข์หัต	กำนันตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

2. การสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นการระดมความคิด ความสำคัญจากความคิดเห็น ทศนคติจากผู้เข้าร่วมสนทนา และสรุปผล ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นกำนัน และผู้ใหญ่บ้านจากทั้งสองตำบลของเกาะช้าง ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง จำนวน 4 หมู่บ้าน และตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวม 13 คน ดังนี้

2.1 นายพีระ เอี่ยมสุนทร	นายอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.2 นายวีระ ชุนไชยรักษ์	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง
2.3 นายประเชิญ สวัสดิวงศ์	นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดิน จังหวัดตราด
2.4 นายสัญญา เกิดมณี	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.5 นายวันรุ่ง ขนรกุล	กำนันตำบลเกาะช้าง และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.6 นายมานพ สังข์หัด	กำนันตำบลเกาะช้างใต้และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.7 นายสุธี จิรังศรี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.8 นายเนรมิต นพวรรณ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.9 นางกันชา แซ่ตัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.10 นายมานพ ประสงค์สิน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.11 นายลำพูน คงบ้าน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.12 นายสมคิด สายสังข์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2.13 นางอารีลักษณ์ มิตรमार	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเครื่องมือประกอบ
ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนแรกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น เพื่อรวบรวม

ข้อมูลจากการตอบคำถามการความคิดเห็น ทักษะคิด รวมทั้งข้อเสนอแนะ เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้งหมด 5 ประเด็นคำถามที่สำคัญ ผู้สัมภาษณ์ต้องบันทึกคำตอบตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ หัวข้อที่สำคัญในการสัมภาษณ์มีดังนี้

1.1 แนวทางในการดำเนินงานของรัฐปัจจุบันเช่นการที่รัฐที่ได้ประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศหรือไม่อย่างไร

1.2 จังหวัดตราด โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเกาะช้างมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดินหรือไม่อย่างไร

1.3 สภาพปัญหาที่แท้จริงเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดในปัจจุบันเป็นอย่างไร

1.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดอย่างไร

1.5 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดอย่างไร

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่มจะดำเนินการหลังจากขั้นตอนการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลงแล้วเพื่อเป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงจากการสัมภาษณ์แต่ยังไม่ชัดเจน มาร่วมแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ตามทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้และพฤติกรรมที่แตกต่างกันของผู้ร่วมสนทนาในแต่ละระดับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนามีการบันทึกทั้งภาพและเสียง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์หาคำตอบ เพื่อสรุปผลการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือและผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดตราด สาขาเกาะช้าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือเพื่อขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดตราด สาขาเกาะช้าง ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการท้องถิ่นคือ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่เพื่อช่วยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ตามกำหนดนัด

3. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเองจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว

4. จัดสนทนากลุ่มในพื้นที่ที่ประชาชนนุกรุก โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วม เช่น ผู้บุกรุก ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อหาประเด็นคำตอบที่ยังไม่ชัดเจน โดยใช้การจดบันทึก การสนทนากลุ่ม และใช้รูปแบบการบันทึกภาพและเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data analysis techniques) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ทำการจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูล การเปรียบเทียบเหตุการณ์ และการวิเคราะห์ ส่วนประกอบที่สำคัญ สรุปประเด็นข้อมูลเช่น ความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมที่ต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น ศึกษาหาเหตุผลเหตุจูงใจที่นำไปสู่การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการใช้นโยบายของรัฐบาลในด้านการบริหารจัดการด้านที่ดิน การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งในด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติตามอย่างน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นคำตอบของการวิจัย ซึ่งได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์ การจัดการที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้างให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับนโยบายของรัฐและสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐในพื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยเน้นพื้นที่ด้านทิศเหนือของเกาะ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีกรณีพิพาทเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์ กองทัพเรือได้นำที่ดินดังกล่าวออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด และยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยเสนอผลการวิจัย ดังนี้

พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลา ดังนี้

1. ก่อนเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1
2. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-6
3. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7-8
4. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-11

1. ก่อนเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1

การใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยทั่วไปของเกาะช้างยังมีน้อย การสร้างที่อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นเพิงพักชั่วคราว ไม่มีโครงสร้างที่คงทนถาวร ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามบริเวณที่เป็นหาดทราย สามารถนำเรือเข้าไปจอดเพื่อเป็นที่หลบคลื่นลมทะเลของชาวประมง และที่สำคัญต้องมีแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติ เส้นทางสัญจรระหว่างอ่าวไม่มี มีการแผ้วถางทำสวนผักผลไม้อยู่บ้างเพื่อใช้ในการดำรงชีพ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงความเจริญยังไปไม่ถึง สภาพที่ดินและสภาพป่ายังไม่ถูกบุกรุกทำลายมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ดังนั้นช่วงเวลาดังกล่าวนี้ไม่มีปัญหาเรื่อง การบุกรุกที่ดินของรัฐ

2. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-6

เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) รัฐบาลมุ่งเน้นการลงทุนสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แต่พบปัญหาและอุปสรรคต้องพึ่งพาเงินทุนเงินกู้จากต่างประเทศ

ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานตามโครงการ ผลกระทบประการสำคัญคือการกระจายรายได้ยังไม่ยุติธรรม เพราะผลจากการพัฒนาอยู่กับผู้มีโอกาสทางเศรษฐกิจ ทำให้ราษฎรผู้ด้อยโอกาสต้องดิ้นรนต่อสู้ในการเลี้ยงชีพ พื้นที่เกาะช้างเริ่มมีการบุกรุกเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยเป็นหลัก มีการแผ้วถางเพื่อทำสวนและทำไร่ การเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศโดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พบว่า ภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2510 (ผนวก ค) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินน้อยมากไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ด้านทิศเหนือทั้งหมด ส่วนใหญ่จะกระจายอยู่บริเวณที่ราบคลองสน มีประปรายอยู่ตามบริเวณชายฝั่งที่เป็นชายหาดและเป็นที่ยาสูบเพียงบางส่วนเท่านั้น พื้นที่บนเกาะยังไม่มีเส้นทางสัญจรที่ถาวรในการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้จะอยู่ระหว่างการเปลี่ยนช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ไปเป็นฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ซึ่งเป็นยุคทองของการพัฒนา โดยการขยายขอบเขตแผนครอบคลุมการพัฒนาธุรกิจและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พัฒนาชนบทเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง แต่สถานะเศรษฐกิจและสังคมยังคงมีปัญหาเรื่องความแตกต่างของรายได้ มีช่องว่างเพิ่มมากขึ้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานไม่เท่าเทียมกัน และอยู่ในวงจำกัด การเพิ่มของประชากรมีอัตราสูงขึ้น แต่แผนดังกล่าวยังคงกระจายไม่ถึงพื้นที่เกาะช้าง เนื่องจากเกาะช้างเป็นเพียงตำบลเล็ก ๆ ของอำเภอแหลมงอบ ในขณะนั้นความเจริญต่าง ๆ ยังไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบดั้งเดิมของชาวบ้านมากนัก เมื่อ 6 กันยายน พ.ศ. 2510 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ ให้สงวนที่ดินบริเวณเกาะช้างด้านเหนือ รวมทั้งเกาะและหินที่อยู่ใกล้เกาะช้างด้านนี้ ยกเว้น หมู่บ้านคลองสน ให้กองทัพเรือใช้ประโยชน์ และในปีเดียวกันนี้ทางจังหวัดตราด ได้ทำการสำรวจบริเวณน้ำตกธารมะยม ซึ่งตั้งอยู่บนเกาะช้าง อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ให้กรมป่าไม้พิจารณาจัดตั้งเป็นวนอุทยาน ซึ่งในปี พ.ศ. 2516 กรมป่าไม้ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการให้จัดตั้งวนอุทยานน้ำตกธารมะยม ในปี พ.ศ. 2518 ในช่วงระยะเวลานี้จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 (ผนวก ง) แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2510 โดยส่วนใหญ่แล้วจะกระจายออกไปตามพื้นที่ด้านทิศชายทะเล เส้นทางคมนาคมยังไม่ปรากฏให้เห็น ทั้ง ๆ ที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมควบคู่กับเศรษฐกิจ กระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาค เร่งรัดพัฒนาชนบท เพิ่มรายได้ประชาชนในชนบท ลดความแตกต่างของรายได้ แต่ก็ยังเกิดปัญหาในด้านการกระจายรายได้ เศรษฐกิจซบเซาเพราะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ทำให้น้ำมันราคาแพง ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การว่างงานเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของชุมชนบริเวณเกาะช้างยังคงไม่มีความแตกต่างจากที่ผ่านมา ทางด้านรัฐบาลได้ออก พ.ร.บ. ปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เพื่อดำเนินการในด้านการพัฒนาพื้นที่ จัดหาที่ทำกินแก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกินได้เข้า

หรือเช่าซื้อ ทั้งนี้ต้องดำเนินการให้สอดคล้องตาม พ.ร.บ. ที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 และกฎกระทรวง พ.ศ. 2519

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อแก้ไขภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 โดยขยายการผลิต การลงทุน และเพิ่มการจ้างงานให้สูง เน้นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม โดยเร่งกระจายรายได้ให้ทั่วถึงและยกฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน และคนยากจน ปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด แต่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกยังไม่ดีขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ได้แก่ การขึ้นราคาน้ำมันของกลุ่ม OPEC ทำให้สินค้ามีราคาสูง เกิดภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพสูง ตลอดจนรายจ่ายภาครัฐบาลสูงขึ้นเป็นผลให้การขาดดุลการค้ากับต่างประเทศสูงเพิ่มขึ้น เป็นลำดับ การกระจายตัวขยายพื้นที่ทำกินของราษฎรมีเพิ่มมากขึ้น เพราะต้องพึ่งพาตัวเอง ทำให้เกิดการบุกรุกที่ดินมากขึ้นตามการดำเนินนโยบายของรัฐ จึงต้องหาแนวทางในการรักษาไว้ซึ่งที่ดินของรัฐ จึงได้ออก พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการบุกรุกที่ดิน สิทธิในการครอบครองที่ดิน และคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 2/ 2524 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ให้ดำเนินการจัดบริเวณเกาะช้างและเกาะกูด จังหวัดตราด เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลอีกแห่งหนึ่ง กรมป่าไม้ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีมติในการประชุม ครั้งที่ 1/ 2525 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2525 เห็นควรจัดตั้งหมู่เกาะช้าง เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยมีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินเกาะช้าง และเกาะใกล้เคียงในท้องที่ ตำบลเกาะช้าง และตำบลเกาะหมาก อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ครอบคลุมพื้นที่ 406,250 ไร่ หรือ 650 ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นน้ำประมาณ 458 ตารางกิโลเมตร หรือ 70 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 99 ตอนที่ 197 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2525 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 45 ของประเทศ

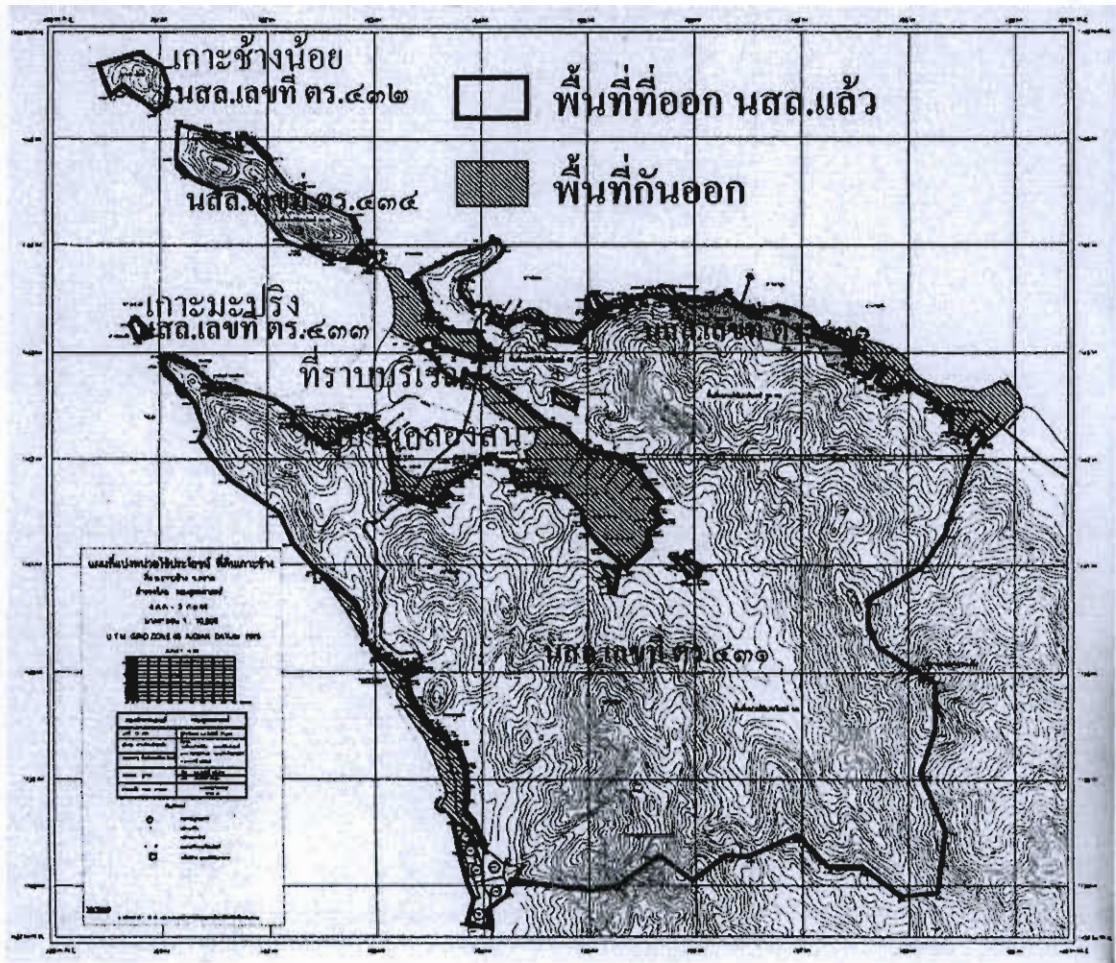
ในช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) พื้นที่บริเวณเกาะช้าง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้น ตามลำดับ การขยายตัวของชุมชน เริ่มเห็นเด่นชัดขึ้น จากอาคารและสิ่งก่อสร้างหนาแน่นขึ้น พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางบุกรุกเพิ่มขึ้นจากเดิม เริ่มมีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชน โดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการดำเนินการของรัฐบาลยึดพื้นที่เป็นหลักในการวางแผน กำหนดแผนงานและโครงการให้มีผลทางปฏิบัติทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น พื้นที่เป้าหมายเพื่อพัฒนาชนบท พื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก พื้นที่เมืองหลักๆ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เน้นบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนา เน้นการเพิ่มบทบาทองค์กรประชาชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

3. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7-8

ในปี พ.ศ. 2535 เมื่อรัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ซึ่งเป็นแผนที่มีแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งสู่เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ รักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบทในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ ทำให้เศรษฐกิจดีแต่สังคม มีปัญหาเนื่องจากใช้เศรษฐกิจนำสังคม การเมืองการปกครองเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจบริหารแบบควบคุมสั่งการเป็นแบบบนสู่ล่าง มีการใช้ทรัพยากรและแรงงานเพิ่มขึ้น ผลการเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535 (ผนวก จ) พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนจากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่นเป็นชุมชนขยายเป็นวงกว้างขนาดใหญ่ พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละแปดสิบเกือบเต็มบริเวณพื้นที่ที่เป็นที่ราบ มีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนโดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางเพิ่มขึ้น ด้านทิศตะวันตกของเกาะช้างตั้งแต่บ้านคลองสนถึงบ้านคลองพร้าว ประมาณ 10 กิโลเมตร และด้านทิศตะวันออกของเกาะช้าง ตั้งแต่บ้านอ่าวสับประดถึงบ้านด่านใหม่ ประมาณ 9 กิโลเมตร

จากการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในการใช้ประโยชน์ที่ดินรัฐบาล จึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐ โดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือ กบร. มีรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ ทั้งการแก้ไขปัญหและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงและคามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง โดยการตรวจสอบการครอบครองที่ดินของรัฐ การพิสูจน์สิทธิซึ่งเป็นวิธีประนีประนอม ประสานประโยชน์ระหว่างกัน หากผลการพิสูจน์สิทธิปรากฏว่าราษฎรมีสิทธิคิดว่า รัฐก็จะออกเอกสารสิทธิให้ต่อไป แต่หากรัฐมีสิทธิในที่ดินมากกว่าราษฎรจะจัดที่ดินในส่วนที่รัฐ ยังไม่ใช้ประโยชน์ให้ราษฎรผู้บุกรุกเช่าทำกินและอยู่อาศัยต่อไป เนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชน ความเจริญด้านต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีบทบาท เริ่มมีการลงทุนในด้านธุรกิจทำให้ประชากรบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นตามลำดับ กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2537 ให้ท้องที่อำเภอเกาะช้างเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอแหลมงอบจังหวัดตราด แบ่งพื้นที่การปกครองโดยยกระดับขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเกาะช้าง และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ยกฐานะกิ่งอำเภอเกาะช้างขึ้นเป็นอำเภอเกาะช้าง โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน

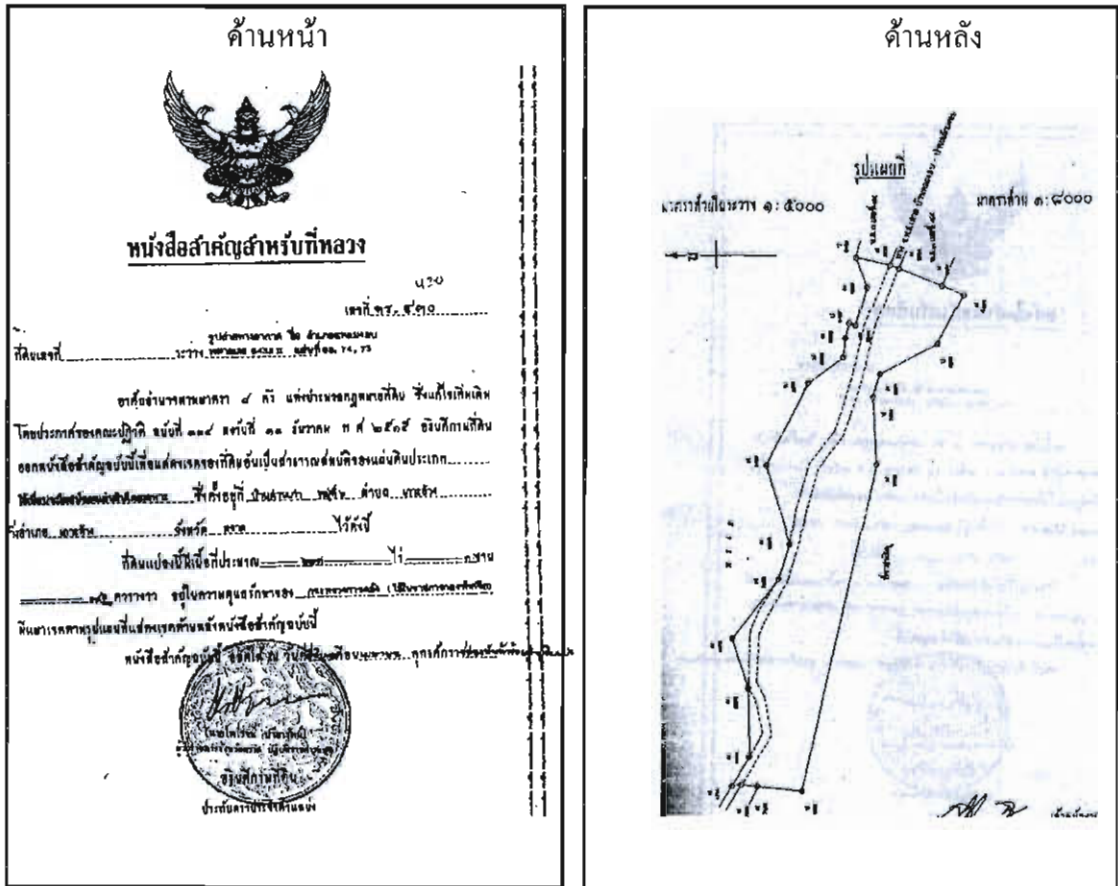
ในส่วนของกองทัพเรือได้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2535 โดยเริ่มทำการสำรวจพื้นที่บริเวณเกาะช้างด้านเหนือตั้งแต่ พ.ศ. 2536 จนกระทั่ง พ.ศ. 2538 กองทัพเรือส่งวนรักษาไว้ใช้ในราชการทหาร ด้านยุทธการและการส่งกำลังบำรุง ได้เสนอขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง บริเวณเกาะช้างด้านทิศเหนือ จำนวน 5 แปลง(ภาพที่ 3) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน (ธนารักษ์ จังหวัดตราด, 2555) ดังนี้

ภาพที่ 3 ภาพแผนที่เกาะช้างด้านทิศเหนือที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง จำนวน 5 แปลง

1. ส่วนที่ 1 เป็นที่ดินที่กองทัพเรือจัดซื้อจากหลวงราชภักดิ์โกศการ เมื่อปี พ.ศ. 2484 (ที่ดินสวนหลวง) เนื้อที่ประมาณ 240 ไร่ กองทัพเรือใช้ประโยชน์เป็นท่าเทียบเรือสำหรับส่งกำลังบำรุงด้านน้ำจืดให้แก่เรือรบของกองทัพเรือที่ไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ชายแดนด้านภาคตะวันออก

ปัจจุบัน ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.430 เนื้อที่ 273 ไร่ 3 งาน 09.6 ตารางวา และ ได้นำขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุทะเบียนเลขที่ ตร.386 (ภาพที่ 4)

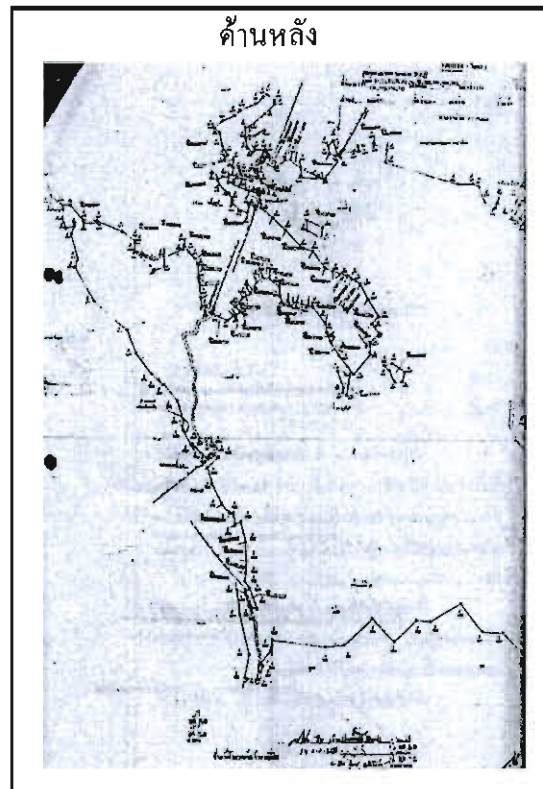
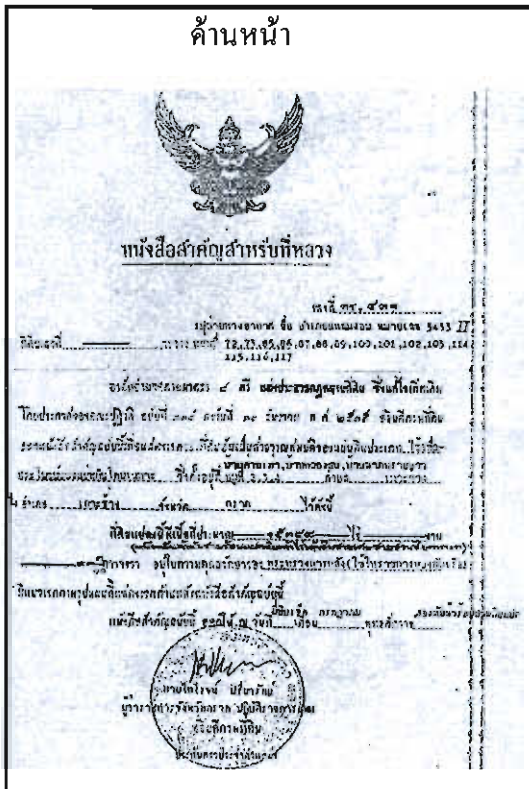

ภาพที่ 4 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.430

2. ส่วนที่ 2 เป็นที่สงวนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2510 ให้สงวนที่ดินบริเวณเกาะช้างด้านเหนือ รวมทั้งเกาะและหินที่อยู่ใกล้เกาะช้างด้านนี้ (เกาะช้างน้อย เกาะมะปริง และหินจีช้าง) เว้นที่ราบบริเวณหมู่บ้านคลองสน ไร่ให้กระทรวงกลาโหม โดยกองทัพเรือใช้สำหรับจัดตั้งเป็นสถานีรายงานข่าวสารทางยุทธการและฐานส่งกำลังบำรุงทางด้านอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ซึ่งรวมพื้นที่ ส่วนที่ 1 ด้วยเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 17,812 ไร่ ซึ่งกองทัพเรือได้นำที่ดินออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว โดยได้กันส่วนที่ราษฎรอ้างการครอบครองตามหลักฐาน ส.ค.1 น.ส.3 และ น.ส.3 ก. ออกจากหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เพื่อพิสูจน์สิทธิครอบครอง ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่ดินที่กันออกดังกล่าวตามที่ราษฎรอ้างสิทธิตามหลักฐาน ส.ค.1 จำนวน 83 ฉบับ น.ส.3 จำนวน 3 ฉบับ น.ส.3 ก. จำนวน 2 ฉบับ รวม 88 ฉบับ

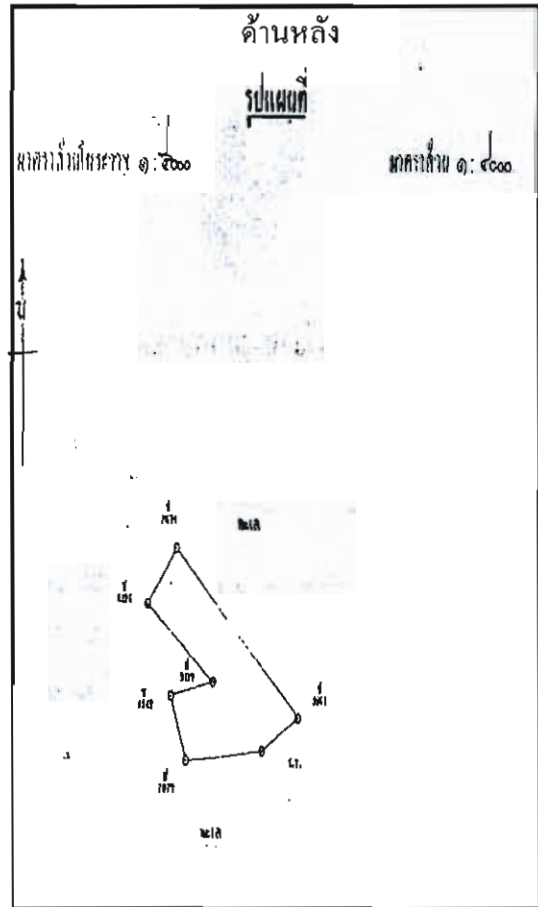
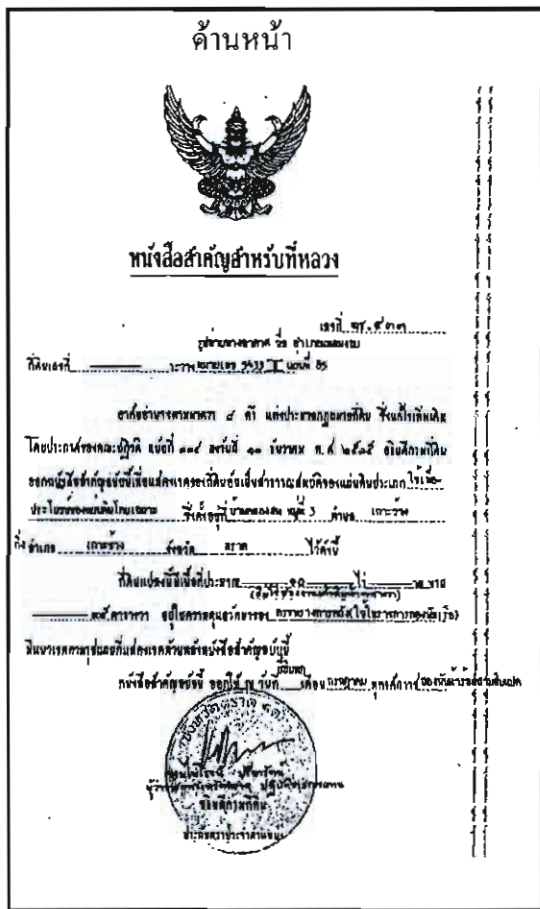
ราษฎรอ้างสิทธิการครอบครอง จำนวน 99 ราย เนื้อที่กันออกประมาณ 1,500 ไร่ และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว รวม 4 แปลง ดังนี้

2.1 แปลงที่ 1 ที่ดินเกาะช้างด้านเหนือ เนื้อที่ 15,389 ไร่ 0 งาน 93.3 ตารางวา ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุทะเบียนเลขที่ ตร.407 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.431 (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.431

2.2 แปลงที่ 2 ที่ดินเกาะช้างน้อย เนื้อที่ 117 ไร่ 2 งาน 78.4 ตารางวา ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุทะเบียนเลขที่ ตร.408 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.432 (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 7 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.433

2.4 แปลงที่ 4 ที่ดินเกาะช้างด้านเหนือบริเวณเขาช้างสามลูก เนื้อที่ 477 ไร่ 1 งาน 18 ตารางวา ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุทะเบียนเลขที่ ตร.410 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ตร.434 (ภาพที่ 8)

กรมธนารักษ์ เพื่อใช้ในการควบคุม และมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ออกโดยกรมที่ดิน เป็นเอกสารแสดงของเขตที่ดิน ทั้งนี้ หากที่ราชพัสดุแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ก็ให้ใช้แนวขอบเขตตามหลักฐานของทางราชการที่ได้ที่ดินนั้นมา ซึ่งที่ราชพัสดุนั้นเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นที่ราชพัสดุ ที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์ที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่ดินบริเวณสวนหลวงที่กองทัพเรือจัดซื้อเมื่อปี พ.ศ. 2484 และอีกส่วนหนึ่งเป็นที่ดิน ที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2510 ให้สงวนที่ดินบริเวณเกาะช้างด้านเหนือ รวมทั้งเกาะ และหินที่อยู่ใกล้เกาะช้างด้านนี้ โดยเว้นที่ราบบริเวณหมู่บ้านคลองสน ซึ่งกองทัพเรือได้นำที่ดินส่วนใหญ่ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และนำขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุแล้ว แต่ยังมีที่ดินอีกส่วน ยังไม่สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้ เนื่องจากมีราษฎรคัดค้าน โดยอ้างว่าตนมีเอกสารสิทธิในที่ดิน

4. ระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-11

การบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นจากเดิมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากรัฐมีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดจริงจังมากขึ้น ในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-11 รัฐกำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินไปสู่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน ให้เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน

จากการวิเคราะห์แผนที่จาก Google earth เป็นภาพข้อมูลล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2547 (ผนวก ข) และแผนที่ L 7018 มาตราส่วน 1: 50,000 ของกรมแผนที่ทหารเก็บข้อมูลถึงปี พ.ศ. 2541 (ผนวก ฉ) เป็นช่วงระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-พ.ศ. 2549) จะเห็นได้ว่าปี พ.ศ. 2540 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาด้านสถาบันการเงิน หนี้ต่างประเทศและหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น จึงมีการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดทำแผนใหม่เป็นแบบจากล่างขึ้นสู่บน มุ่งการพัฒนาที่สมดุลระหว่างคน สังคม เศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตเริ่มดีขึ้น การกระจายรายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นำมาซึ่งความเจริญในพื้นที่เกาะช้างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ในช่วงปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 9 โดยเฉพาะการทำธุรกิจรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโต เช่น ที่พักตากอากาศ สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหารและบริการต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว ทำให้ที่ดินบนเกาะช้างมีราคาสูงขึ้น ตามลำดับ อาคารและสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมายตามบริเวณชายหาดและที่ราบ บางพื้นที่ถูกล้ำขึ้น ไปบนพื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขาและบุกรุกเข้าไปในที่ดินของรัฐ ทำให้รัฐบาล ต้องกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545

และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 เพื่อเสนอนโยบายและแผนงาน กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงานมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐตามสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเรื่องที่ดินที่เกิดขึ้น แต่การดำเนินการดังกล่าวพบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เช่น อุปสรรคทางการเมือง ซึ่งมาจากรายการเองและผู้ให้การสนับสนุน ทั้งนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ อุปสรรคทางกฎหมายและระเบียบของทางราชการทำให้การรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ด้านข้อมูลและขั้นตอนการดำเนินงานไม่สอดคล้องกัน อุปสรรคด้านการเงินหรืองบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ อุปสรรคด้านเงื่อนไขทางสังคมทำให้สภาพการแก้ไขปัญหาดอนนี้หยุดอยู่กับที่รอเวลาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอุปสรรคด้านวิชาการ การไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่เคารพและไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง เป็นต้น ส่วนประเด็นหรือสาเหตุของการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีความเกี่ยวพันกันหลายด้าน เริ่มตั้งแต่ระดับล่างหรือระดับรากหญ้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เกิดปัญหาสังคมขึ้น ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่ รายการในพื้นที่ นักการเมือง ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น รายการที่มีอาชีพเกษตรกรรมที่บุกรุกอ้างสิทธิทำกินในที่ดินของรัฐ โดยไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดินที่ทำประโยชน์ โดยอ้างว่ามีการซื้อขายเปลี่ยนมือ บางส่วนอ้างว่าไม่มีที่ทำกินจึงเข้ามาครอบครองทำประโยชน์เป็นระยะเวลาอันแล้ว โดยไม่ทราบว่าเป็นที่ดินของรัฐ เนื่องจากไม่มีการแสดงขอบเขตหรือแนวรั้วที่ชัดเจน รายการบางส่วนอ้างว่าได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนปัญหาที่เกิดจากนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล เช่น การเข้าหาผลประโยชน์ในพื้นที่โดยตรง ทำการปลุกปั่นไม่ยั้งต้นและให้รายการในพื้นที่ดูแล หรือทำตัวเป็นนายทุนที่พยายามเข้ามาเป็นเจ้าของที่ดิน โดยการกว้านซื้อที่ดินต่อจากรายการ การนำที่ดินของรัฐไปจัดสรรให้กับนายทุนหรือรายการที่ไม่ทราบว่าที่ดินเหล่านั้นเป็นที่ดินของรัฐ บางส่วนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในอดีตในการออกเอกสารสิทธิ ส่วนนักการเมืองระดับประเทศมักจะใช้รายการในพื้นที่เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลงานเพื่อสร้างคะแนนนิยมจากการเป็นตัวแทนในการต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการครอบครองที่ดิน ด้านเจ้าหน้าที่ของรัฐเองเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นเนื่องจากการไม่รับผิดชอบให้ทันทั่วถึง เริ่มตั้งแต่มีการประกาศพื้นที่ให้มีสภาพเป็นที่ดินของรัฐ ไม่มีการสำรวจแนวเขตที่ชัดเจน ขาดการดูแลรักษาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมีผลมาจากขาดแคลนงบประมาณหรือบุคลากร ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขาดประสิทธิภาพ จึงเป็นหนทางเปิดช่องให้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากความรับผิดชอบของตน เช่น ปลอมให้มี

การออกเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดินที่มีสภาพเป็นที่ดินของรัฐ ขาดเอกภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในบางครั้งมีการปิดความรับผิดชอบให้พ้นตัว การปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในบางเรื่อง ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานบางเรื่องยังเป็นปัญหาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการนำไปปฏิบัติและบังคับใช้

สรุปพัฒนาการการใช้ที่ดินเกาะช้าง จังหวัดตราด

พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ พ.ศ. 2510 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินน้อยมากไม่ถึงร้อยละ 10 ของพื้นที่ด้านทิศเหนือทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ยู่บริเวณที่ราบคลองสน มีประปรายอยู่ตามบริเวณชายฝั่งที่เป็นชายหาดและเป็นที่ราบเพียงบางส่วนเท่านั้น พื้นที่บนเกาะยังไม่มีเส้นทางสัญจรที่ถาวรในการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ ต่อมา พ.ศ. 2518 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2510 เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะกระจายออกไปตามพื้นที่ด้านติดชายทะเล เส้นทางคมนาคมยังไม่ปรากฏให้เห็น ในปี พ.ศ. 2535 พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนจากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่นเป็นชุมชนขยายเป็นวงกว้างขนาดใหญ่ มีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนโดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางเพิ่มขึ้น ด้านทิศตะวันตกของเกาะช้างตั้งแต่บ้านคลองสนถึงบ้านคลองพร้าว ประมาณ 10 กิโลเมตร และด้านทิศตะวันออกของเกาะช้าง ตั้งแต่บ้านอ่าวสับปะรดถึงบ้านด่านใหม่ ประมาณ 9 กิโลเมตร

จากการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในการใช้ประโยชน์ที่ดิน รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐ โดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือ กบร. มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ ทั้งการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ในส่วนของกองทัพเรือ เริ่มทำการสำรวจพื้นที่บริเวณเกาะช้างด้านเหนือตั้งแต่ พ.ศ. 2536 จนกระทั่ง พ.ศ. 2538 กองทัพเรือสงวนรักษาไว้ใช้ในราชการทหารด้านยุทธการและการส่งกำลังบำรุง ได้เสนอขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงบริเวณ เกาะช้างด้านทิศเหนือจำนวน 5 แปลง

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีการบุกรุกที่ดิน ช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-2 มีมากขึ้นตามลำดับ เพราะรัฐเองยังไม่มีมีการกระจายรายได้ไปยังชนบท

การพัฒนาตกอยู่กับผู้มีโอกาสทางเศรษฐกิจ ทำให้ราษฎรต้องดิ้นรนต่อสู้ในการเลี้ยงชีพ พื้นที่
เกาะช้างเริ่มมีการบุกรุกเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัย มีการแผ้วถางเพื่อทำสวน
และทำไร่ แต่สังคมยังคงมีปัญหาเรื่องความแตกต่างของรายได้ มีช่องว่างเพิ่มมากขึ้น ประชาชน
ได้รับประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานไม่เท่าเทียมกัน เพราะแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ประกาศใช้
ดังกล่าวยังคงกระจายไม่ถึงพื้นที่เกาะ ยังไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก ในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 3 การกระจายตัวขยายพื้นที่ทำกิน ทำให้เกิดการบุกรุกที่ดินของราษฎร
เพิ่มขึ้น การดำเนินนโยบายของรัฐ จึงต้องหาแนวทางในการรักษาไว้ซึ่งที่ดินของรัฐ เช่น การออก
พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 และมีการจัดตั้ง หมู่เกาะช้าง เป็นอุทยานแห่งชาติ
เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการบุกรุกที่ดิน ต่อมาเมื่อเข้าสู่การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 5
การขยายตัวของชุมชนบริเวณเกาะช้างเริ่มเห็นเด่นชัดขึ้น จากอาคารและสิ่งก่อสร้างหนาแน่นขึ้น
พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางบุกรุกเพิ่มขึ้นจากเดิม เริ่มมีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชน มีเส้นทางสัญจรหลัก
ที่ถาวร เนื่องจากการดำเนินการของรัฐบาล กำหนดแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาชนบท พื้นที่
ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 6 ที่เน้นบทบาทภาคเอกชน
ในการพัฒนา เน้นการเพิ่มบทบาทองค์กรประชาชนในท้องถิ่น มีกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7 มีการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งสู่เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ อัตรา
การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบท การใช้ประโยชน์ที่ดิน
บนเกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้นเห็นได้ชัดเจน รัฐบาลจึงได้
กำหนดระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535
ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐ เพื่อติดตามกำกับดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตาม
มาตรการ ทั้งการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจ
จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง

หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 8 รัฐบาล
มุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลระหว่างคน สังคม เศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตเริ่มดีขึ้น การกระจาย
รายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นำมาซึ่งความเจริญในพื้นที่เกาะช้างเกิดขึ้น
อย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ที่ดินบนเกาะช้างมีราคาสูงขึ้น อาคารและสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก
เกิดขึ้นมากมายตามบริเวณชายหาดและที่ราบ มีการรุกคืบขึ้นไปบนพื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขาและบุกรุก
เข้าไปในที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 เพื่อเสนอแนะนโยบายและแผนงาน กำหนดมาตรการ
ในการแก้ปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ การดำเนินการดังกล่าว มีปัญหาและอุปสรรค

หลายด้าน เช่น อุปสรรคทางการเมือง อุปสรรคทางกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อุปสรรคด้านการเงินหรืองบประมาณ อุปสรรคด้านเงื่อนไขทางสังคม และอุปสรรคด้านวิชาการ เป็นต้น

สาเหตุของการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีความเกี่ยวพันกันหลายด้านเริ่มตั้งแต่ระดับล่างหรือระดับรากหญ้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่ ราษฎรในพื้นที่ นักการเมือง ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น ในอนาคตการบริหารจัดการที่ดินจะต้องเน้นที่การแก้ไขจุดอ่อน และแสวงหาโอกาสให้มากขึ้น โดยทบทวนจุดอ่อนว่ามีเรื่องใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยในอนาคตต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งทางด้านวิถีคิดและการดำเนินการ โดยควรมีการปรับวิถีคิดที่จะนำมาสู่แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน จะทำให้การบริหารจัดการที่ดินเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศอย่างแท้จริง โดยจะทำให้การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยไปสู่การสร้างสมดุลทางธรรมชาติ นำไปสู่การใช้ที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรมได้

การศึกษาด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. แนวทางในการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน การที่รัฐได้ประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ว่าแนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศที่ผ่านมาเป็นการจัดการในรูปแบบที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแล ทำให้การทำงานไม่มีการบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบ เช่น

“ตามคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2555 ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินเชิงระบบ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง) เป็นประธานกรรมการ มุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนราชการในการบริหารจัดการและกระจายการถือครองที่ดินทั่วประเทศอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง โดยคณะกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินเชิงระบบ ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการที่ดินระดับจังหวัดทุกจังหวัด (ศปท.จังหวัด) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นคณะอนุกรรมการและเลขานุการ ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอีกหลายหน่วยงาน เป็นอนุกรรมการ รวม 30 คน และมีการแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอด้วย จึงเป็นกลไกที่สำคัญในอันที่จะผลักดันนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล

เพื่อให้เกิดผลดำเนินการที่เป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาที่ดินได้ทั้งระบบ ซึ่งจังหวัดตราด ได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวด้วยแล้วเช่นกัน นอกจากนี้ จังหวัดยังได้แจ้งให้ทุกอำเภอ พิจารณาดำเนินการ โครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เช่น โครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท มาดำเนินการแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินในพื้นที่อีกทางหนึ่งด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การดำเนินการดังกล่าวมีความสอดคล้องกัน เช่น โครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจน ซึ่งเป็นการนำที่ดินของรัฐที่ประชาชน เลิกใช้หรือไม่ใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว และมีการบุกรุกมาดำเนินการจัดให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ โดยรัฐออกใบอนุญาตให้ และเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การดำเนินงานของรัฐที่ผ่านมามีความสอดคล้องดีแล้ว หากหน่วยงานผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การดำเนินการของรัฐ มีความสอดคล้องดีแล้ว แต่ในบางครั้งรัฐขาดการประชาสัมพันธ์ ที่ดี ไม่มีการแจ้งล่วงหน้าให้ราษฎรทราบว่าจะดำเนินการทำอะไรในพื้นที่ทำให้ราษฎร เกิดการเข้าใจผิด ซึ่งบางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเองไม่ให้ความกระจ่างชัดที่แท้จริง จึงทำให้เกิดปัญหา ตามมาภายหลังมากมาย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“ตั้งแต่ประกาศจัดตั้งเขตอุทยานขึ้นมา พื้นที่บนเกาะช้างการบุกรุกจะน้อยมาก มีพื้นที่ ซ้อนทับเพียงบางส่วน การทำเกษตรกรรมของชาวบ้านเช่นสวนยาง ซึ่งต้องพิสูจน์สิทธิ์ตามมติ ครม. 30 มิ.ย. 41” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“การที่กองทัพเรือได้มีส่วนเข้ามาดูแลที่ดินบริเวณนี้นับว่าเป็นโอกาสดี หากเป็น หน่วยงานอื่น ชาวบ้านจะไม่เกรงใจ อาจจะมีการบุกรุกมากกว่านี้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่มีความคิดเห็นว่า แนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน ยังไม่มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ โดยให้เหตุผลว่าข้อกำหนดและกฎหมาย ไม่ได้จัดการอย่างจริงจัง ควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องและรองรับผลกระทบที่แท้จริง ซึ่งจะต้องมีสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รัฐบาลการประชาสัมพันธ์ที่ดี การดำเนินการของรัฐบางครั้งไม่แจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ล่วงหน้า เช่น

“แนวทางในการดำเนินงานของรัฐปัจจุบันไม่สอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดิน ของรัฐ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“การดำเนินการดังกล่าวไม่สอดคล้อง เนื่องจากการดำเนินการของรัฐบางครั้งไม่แจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบ และไม่ชี้แจงรายละเอียดให้เข้าใจก่อน ภาครัฐใช้แต่กฎหมายและมาตรการบังคับ โดยไม่นึกถึงความเป็นอยู่จริง ๆ ของราษฎร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“การดำเนินการที่ผ่านมาไม่มีความสอดคล้อง เนื่องจากป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกรายชื่อและนายทุนบุกรุกเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นป่า อาจเป็นเพราะข้อกำหนดและกฎหมายไม่ได้จัดการอย่างจริงจัง ควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องและรองรับผลกระทบที่แท้จริง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“นโยบายในการจัดสรรที่ทำกินให้กับคนจน ผมว่าน่าจะเป็นนโยบายทำให้มีการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มขึ้น ถ้ามองจริง ๆ การให้ความหวังกับชาวบ้านว่าการบุกรุกแล้วอีกหน่อยจะได้สิทธิ์ทำกินต่อได้ อย่างเช่นการออก ส.ป.ก. เป็นต้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

2. ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

พื้นที่เกาะช้างมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดินเป็นบางส่วนเนื่องจากการดำเนินการของรัฐที่ผ่านมาไม่ได้กำหนดความชัดเจนให้ราษฎรเข้าใจถึงสิทธิของตนเอง ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่บนเกาะช้าง มีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัย แต่ขาดความมั่นคงในการครองชีพ กล่าวคือ ไม่มีสิทธิหรือไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินที่ตนถือครองอยู่ โดยมีสาเหตุหลัก คือ ปัญหาการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตหวงห้าม เพื่อใช้ประโยชน์ของทางราชการครอบทับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อยู่มาก่อนแล้ว ทำให้ประชาชนไม่สามารถไปขอเอกสารสิทธิได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะอ้างว่าประชาชนทำกินหรืออยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ เช่น

“ปัญหาแนวเขตที่ดินที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไม่ชัดเจน หรือปัญหาที่ประชาชนเข้าไปบุกรุกที่ดินที่ได้มีประกาศเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการเพื่อทำกิน และอยู่อาศัย จึงไม่สามารถไปขอออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และดำเนินการตามขั้นตอนของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งราษฎรบางส่วนก็ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว บางส่วนอยู่ในขั้นตอนและกระบวนการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็มีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินอยู่” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“บริเวณอำเภอเกาะช้าง มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดินเนื่องจากแนวเขตที่ดินของรัฐที่ไม่ชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาขัดแย้งกับราษฎร ตลอดจนการพัฒนาและความเจริญเติบโตของทางด้านเศรษฐกิจของเกาะช้าง ขาดการวางแผนและการควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยการทำ

หน่วยงานของรัฐเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย ภายหลังจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือเมื่อมีการลงทุนไปแล้ว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับผังเมือง เป็นต้น จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“บางครั้งรัฐไม่เข้าใจและไม่มีการอนุโลมเรื่องการได้มาของที่ดินของราษฎรที่อยู่ดั้งเดิม เช่น จากการได้รับมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษที่จับจองทำกินมาเป็นเวลานาน แต่ไม่ได้แจ้งขอเอกสารสิทธิ เนื่องจากไม่มีความรู้ อยู่ห่างไกลความเจริญ การคมนาคมสัญจรไปมายากลำบาก จึงทำให้เสียสิทธิในการพิสูจน์สิทธิเนื่องจากขาดเอกสารสำคัญ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน เนื่องจากสภาพที่ดินในอดีตเป็นป่า จึงควรรอนุรักษ์ไว้เป็นป่า แต่ในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“มีปัญหามาก เพราะกระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ไม่สามารถจะดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยสำเร็จได้ เพราะผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ไม่ให้ความร่วมมือ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน สืบเนื่องจากการมีหลายหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลที่ดินบนเกาะช้าง เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง กองทัพเรือ กรมธนารักษ์ เป็นต้น ทำให้เกิดการประกาศเขตควบคุมดูแล ซึ่งทำให้ประชาชนที่อยู่ก่อนมีการประกาศเป็นเขตอุทยาน เขตกองทัพเรือ เขตป่าไม้ ต้องทำการพิสูจน์สิทธิ เพื่อยืนยันการอยู่อาศัยและการทำมาหากินของตนเอง ส่งผลให้ในปัจจุบันราษฎรไม่สามารถปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ประกอบธุรกิจ ฯลฯ ได้โดยอิสระหรือแม้แต่ในอดีตที่มีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ของตำบลเกาะช้างได้ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้คลี่คลายได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“มีปัญหามาก โดยเฉพาะเรื่องการพิสูจน์สิทธิโดยการแปลภาพถ่ายของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถชี้แจง และนำรายละเอียดมาให้ราษฎรดูได้ การประกาศเขตอุทยานทับซ้อนกับที่ดินที่กองทัพเรือขอใช้ประโยชน์ และเจ้าหน้าที่ไม่มีการผ่อนปรนหรือหาทางออกที่ดีให้ราษฎรได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“เกาะช้างมีผู้บุกรุกใหม่เพิ่มขึ้นมาอีก ประเด็นของเกาะช้างที่มีปัญหาอีกส่วนหนึ่งก็คือการรุกล้ำเกี่ยวกับสะพาน ท่าเทียบเรือหรือรุกล้ำทางริมน้ำไม่มาก ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินคดีจับกุม ถ้าเป็นสิ่งที่ก่อสร้างก็จะมีอำนาจให้รื้อถอนตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติอุทยาน คิดว่าในส่วนที่อุทยานฯ ดูแลเรามีเครื่องมือ คือ กรอบกฎหมายที่ชัดเจนก็ไม่เป็นปัญหาในการบริหารจัดการ เหลือแต่ฝ่ายเราเองที่จะทำตัวให้คึกขนาดไหน หมายถึงว่า เข้มงวดควดขันกับกฎหมายซึ่งมีอยู่แล้ว

มีมานานแล้วมาให้คดีจริงจังแล้วก็ต่อเนื่อง แล้วทรัพยากรจะคงอยู่อย่างยั่งยืน จะได้เอื้อสังคม เป็นรากฐานของทรัพยากรเอื้อต่อประเทศได้เป็นอย่างดี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

3. สภาพปัญหาที่แท้จริงเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในปัจจุบัน

การบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง ปัญหาที่แท้จริงมาจากการที่รัฐประกาศ เขตสงวนหวงห้ามครอบคลุมพื้นที่ทับที่ดินที่ชาวบ้านครอบครองทำประโยชน์มาก่อน เช่น การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง หรือเขตของกองทัพเรือ ซึ่งเป็นการประกาศภายหลัง ที่ราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้ว โดยไม่ได้กันพื้นที่ของชาวบ้าน ทำให้มีปัญหา ข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิการครอบครองที่ดินระหว่างราษฎรกับกรมธนารักษ์หรือกองทัพเรือ ปัจจุบัน อยู่ระหว่างการพิจารณาพิสูจน์สิทธิตามมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคกรบุกรุกที่ดิน ของรัฐ ส่วนแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของแต่ละหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาและ ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐยังไม่มีความชัดเจน และปัญหาบางส่วนเกิดขึ้นเนื่องจาก ราคาที่ดิน สูงขึ้น เศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวขยายตัวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ปัญหาคกรบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่สำคัญส่วนใหญ่มาจากนายทุนบุกรุกพื้นที่เพื่อทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ไม่ใช่ราษฎรชาติดิน ทำกินแล้วไปบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อทำการเกษตร ทำให้ขาดความยุติธรรมระหว่างรัฐกับประชาชน

“การพิสูจน์สิทธิบริเวณที่ดินในเขตประกาศสงวนหวงห้าม เพื่อใช้ในราชการกองทัพเรือ เกาะช้างตอนเหนือ คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่พิเศษ (อกท.) ได้ลงพื้นที่ทำ การรังวัดพิสูจน์สิทธิในที่ดินที่ราษฎรได้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ จำนวน 303 ราย สำหรับการเร่งรัดออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎรในท้องที่อำเภอเกาะช้างที่อยู่ในเขตประกาศสงวนหวงห้าม ไว้ใช้ในราชการกองทัพเรือ เป็นกรณีการดำเนินการเกี่ยวกับการรังวัดพิสูจน์สอบสวนสิทธิในที่ดิน เพื่อออกโฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัด มีราษฎรยื่นพิสูจน์สิทธิทั้งหมด จำนวน 68 ราย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“สภาพปัญหาที่แท้จริง คือ ไม่ใช่ปัญหาที่เกษตรกรชาวดินในการทำการเกษตร แต่ส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนบุกรุกพื้นที่เพื่อทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง ปัญหาที่แท้จริงน่าจะมาจากการที่รัฐ ประกาศเขตสงวนหวงห้ามครอบคลุมพื้นที่ทับที่ดินที่ชาวบ้านครอบครองทำประโยชน์มาก่อน เช่น การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง หรือเขตของกองทัพเรือ ซึ่งเป็นการประกาศภายหลัง

ที่ราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้ว โดยไม่ได้กินพื้นที่ของชาวบ้านออกไป แผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของแต่ละหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐไม่ชัดเจน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“สภาพปัญหาที่แท้จริงเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง ได้แก่ ความยุติธรรมระหว่างรัฐกับประชาชน ราคาที่ดินสูงขึ้น ความต้องการสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“บริเวณเกาะช้างจะเป็นที่ น.ส.ล. ส่วนใหญ่ และเขตอุทยานฯ ซึ่ง น.ส.ล. พื้นที่เกาะช้าง ดำเนินการในปี พ.ศ. 2538 มีปัญหากับชาวบ้านอย่างมากมาย แม้แต่ส่วนกลางเข้ามาช่วยแก้ไขแล้วยังแก้ปัญหาไม่ได้ สมัยพลเอกปรีชาฯ เข้ามาแก้ไขได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และต่อมามี พลเอกสุรินทร์ฯ ก็เข้ามาดูแลต่อ มีทั้งเรื่องที่ดินไปแล้ว และที่เรื่องเป็นคดีความ มีการพิสูจน์สิทธิ์เมื่อพิสูจน์สิทธิ์เสร็จแล้วก็ต้องแก้ไขสรุปเบื้องต้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“เรื่องความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตที่ดินของรัฐ เช่น การไม่แสดงแนวเขตหรือสร้างแนวรั้วที่แน่นอน ทำให้ราษฎรเข้าไปแผ้วถางทำกินโดยไม่ทราบว่าเป็นการบุกรุกที่ดินของรัฐ ราษฎรบางรายยอมรับว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นของรัฐและยินดีรับเงื่อนไขของทางเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะดำเนินการขอเช่าพื้นที่ดังกล่าวต่อ แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เช่า โดยไม่ทราบเหตุผลที่ชัดเจน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“ที่ดินของรัฐ พื้นที่บนเกาะช้างที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง แล้วไม่นำมีปัญหา เพราะว่า น.ส.ล. เองไม่ได้เพิกถอนอุทยาน คือ ยังทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่ทหารเรือใช้ประโยชน์ทหารเองไม่มีบทกำหนดโทษหรือจับกุม แต่ พ.ร.บ.อุทยานฯ ให้อำนาจต่าง ๆ เหล่านี้ ตัวอย่างเช่นกรณีของอุทยานหมู่เกาะตะรุเตา มีปัญหากันระหว่างอุทยานกับชนารักษ์ มีการสร้างรีสอร์ทในพื้นที่ที่ชนารักษ์อนุญาต แต่บางสวนนั้นมีที่อุทยานอยู่ด้วย อุทยานก็ไปจับกุมทั้งที่ชนารักษ์อนุญาตแล้ว ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการด้วยกัน ทำให้เกิดปัญหาการขัดแย้งเรื่องข้อกฎหมายก็เลยส่งเรื่องไปให้กฤษฎีกาศึกษาความ กฤษฎีกาศึกษาว่าการอนุญาตของชนารักษ์ก็ชอบด้วยกฎหมาย การจับกุมของอุทยานก็ชอบด้วยกฎหมาย เพราะฉะนั้นพื้นที่ที่หน่วยราชการสองหน่วยดูแล สามารถทำอะไรก็ได้ภายใต้กรอบของกฎหมายของตนเอง โดยที่ไม่ไปละเมิด พ.ร.บ. อีกฉบับหนึ่ง ก็แสดงว่าอำนาจการจับกุมผู้กระทำผิดในส่วนของอุทยานยังเท่าเดิม เพราะอุทยานไม่มีระเบียบการอนุญาตแต่มีระเบียบในการห้ามปราม เพราะฉะนั้นอำนาจในการห้ามปรามจับกุมทุกสิ่งทุกอย่างคงเดิม แต่ทางชนารักษ์มีอำนาจในเรื่องของการให้ ทั้งนี้ในการให้หากไม่ขัดกับข้อห้ามก็คือให้ได้ ปัจจุบันพื้นที่อุทยานยังไม่เพิกถอนพื้นที่ซึ่งเท่าเดิมอยู่” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“มีการจัดให้นายขุนเช่าที่ดินในการทำธุรกิจ แต่ราษฎรที่อาศัยอยู่บนเกาะไม่ได้มีสิทธิเช่า
 ทั่ว ๆ ที่จับจองทำกินมานาน หากรัฐต้องการจะใช้ประโยชน์ที่ดินจริง ๆ แล้วราษฎรก็ไม่ขัดข้อง”
 (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“ตอนนี้พื้นที่เกาะช้างมีการบุกรุกค่อนข้างเบาบาง เพราะเกาะช้างจะมีพื้นที่ของทหาร
 ประมาณหมื่นกว่าไร่ พื้นที่ของป่าไม้ พ.ศ. 2484 ที่มีปัญหา ได้ทำการกันพื้นที่ที่เป็น โฉนด
 ออกหลายพันไร่แล้ว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“พื้นที่เกาะช้างมีปัญหาเพราะทหารเรือไม่ร่วมมือแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง”
 (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

แนวทางในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
 ได้ดำเนินการ คือ การนำข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิการครอบครองที่ดินระหว่างราษฎรกับรัฐ เข้าสู่
 กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน ได้มีการจัดให้เช่าที่ดินราชพัสดุกับกรมธนารักษ์ เพื่อบรรเทา
 ความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร และได้แก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินเข้าเป็น
 วาระประจำของการประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดตราด โดยกำหนด
 ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงการดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการทุกครั้งที่มีการประชุม
 และผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนี้

“รัฐควรกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของ
 ประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศยังไม่เป็นเอกภาพ
 จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และบูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับ
 ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดินได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว
 และควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั่วประเทศ และดูแลรับผิดชอบ
 เรื่องแผนที่ทั้งระบบ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการถือครองที่ดินทั้งของรัฐและบุคคล
 จำนวนเนื้อที่ถือครอง ภาระผูกพัน การทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนสภาพของกิจการที่ทำประโยชน์
 รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่รูปแปลงที่ดิน ให้เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบค้นหาได้โดยง่าย
 สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนและร่วมใช้ประโยชน์ให้ข้อมูล
 เพื่อให้สามารถนำไปบริหารจัดการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งในด้านการพัฒนาการดูแล
 รักษา การจัดเก็บภาษีและการแก้ไขปัญหาดินทำกินของประชาชน การพิสูจน์สิทธิที่ดินที่กำหนด
 เป็นที่หวงห้ามตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติ
 ของแผ่นดิน พระพุทธศักราช 2478 หากผลการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศพึงได้ว่าการครอบครอง

มาก่อนการหวงห้าม โดยหลักการแล้วต้องถือเป็นที่ยุติว่าที่ดินส่วนนั้นไม่เป็นที่หวงห้าม การที่จะออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินส่วนนั้น รัฐจะต้องไม่สร้างเงื่อนไขหรือขั้นตอนให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด และรัฐต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิโดยอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันดับแรกโดยเร็ว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ควรจะมีการกำหนดเขตเกษตร หรือ Zoning พื้นที่ป่า พื้นที่ท่องเที่ยวให้ชัดเจน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การแก้ไขปัญหากระทำไม่ได้ไม่ยาก หากภาครัฐมีการดำเนินการอย่างจริงจังกว่าที่ผ่านมา” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ต้องมีเวทีการพูดคุย เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับรู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และมีข้อตกลงร่วมกัน โดยต้องอยู่ภายใต้ข้อมูลที่เป็นจริง หน่วยงานของรัฐต้องสร้างความเสมอภาคระหว่างรัฐกับประชาชน หรือประชาชนกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมอันเกิดจากการเสียโอกาสที่ไม่สามารถประกอบกิจการอันใดได้ เหตุเพราะเป็นคดีความกับหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกหน่วยงาน ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนต้องเปิดใจกว้าง ลดความเห็นแก่ตัว รับฟังและร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย และคณะทำงาน ฯลฯ หาแนวทางและหาข้อยุติเหตุแห่งการบุกรุกที่ดินที่ทุกฝ่ายยอมรับได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“การพิสูจน์สิทธิ์ควรเดินหน้าต่อให้ถึงที่สุดเพื่อให้ราษฎรมีที่ทำกิน การประกาศเขตที่ดินของหน่วยงานของรัฐไม่ควรออกประกาศให้ซ้อนทับกัน แก้ไขความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน โดยยกเลิกการประกาศเขตอุทยานที่ทับซ้อนที่ดินของราษฎรที่อยู่ดั้งเดิมและมีเอกสารสิทธิ์” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“รัฐต้องกระจายให้ความรู้แก่ราษฎรอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องความสำคัญที่ดินของรัฐ รวมถึงความต้องการการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการอนุญาตให้ราษฎรได้สิทธิในการเช่าพื้นที่ทำกิน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหการบุกรุกที่ดินในเบื้องต้นได้ระดับหนึ่ง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“ต้องให้ความเป็นธรรมกับราษฎรในพื้นที่ที่เข้ามาครอบครองทำประโยชน์และมีสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนการประกาศให้เป็นที่ดินของรัฐ ต้องมีแนวทางแก้ไขให้ราษฎรเหล่านั้นออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนผู้ที่ครอบครองทำประโยชน์หลังจากการประกาศเป็นที่ดินของรัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกต่อไป ควรแก้ไขระเบียบ

กฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน เพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปในทางเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกัน และแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ในภาพรวมพื้นที่อุทยานทั้งหมด มีหลักเขตไม่ครบแต่มีแผนที่ชัดเจน โดยออกเป็นแนว พ.ร.ก. ซึ่งการประกาศอุทยานและมีแผนที่ท้าย พ.ร.ก. ซึ่งจะมีคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว หลักเขตยังเคลื่อนได้สมมติว่าหลักอยู่ตรงนี้จะย้ายหลักไปที่อื่น ทำให้เกิดปัญหาทะเลาะกัน ในส่วนเรื่องของการเจตนาการบุกรุกทุกที่ บางทีชาวบ้านจะใช้เป็นข้ออ้างเรื่องว่าเขาไม่ได้เจตนา เขาไม่ทราบแนวขอบเขต แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่ เจ้าหน้าที่บางคดีไปจับกุมผู้บุกรุก แล้วเขาตอบว่าไม่ทราบขอบเขตไม่ชัดเจน แล้วส่งเรื่องไปตามชั้นตอน อัยการสั่งไม่ฟ้อง เมื่ออัยการสั่งไม่ฟ้องเราปล่อยปลະละเลยก็ปล่อยให้จบไป ตามที่อัยการสั่งไม่ฟ้องเพราะขาดเจตนาแต่ไม่ได้หมายความว่าเขาเป็นเจ้าของที่ แต่หากมีการกระทำผิดเช่นเดิมในครั้งที่สองต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เพราะคำว่าขาดเจตนาในรอบสองไม่มีแล้ว อีกประเด็นขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่การติดตามการเฝ้าระวังของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“ควรที่จะผนวกในส่วนที่เป็นสภาพป่า เป็นอุทยาน ยกตัวอย่างบริเวณอุทยานาวี ตรงที่เป็นสภาพป่า ควรจะผนวกเข้ารวมกับอุทยานหมู่เกาะช้าง แล้วไปสำรวจกัน ชาวบ้านออกในการดำเนินการก่อนที่ผนวกต้องสำรวจข้อเท็จจริง และมีการประชาคม มีชั้นตอนสำรวจที่ชัดเจน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การแก้ไขก็ต้องใช้หลักรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ควบคู่กันไป ทหารเขาก็ทำถูก บางคนเขาก็ให้เช่า คือ ให้เขายอมรับว่าเป็นที่หลวง ถ้าไม่ยอมรับก็ต้องไปพิสูจน์สิทธิ์หรือฟ้องศาลตัดสินชี้ขาด ราษฎรบางรายอ้างว่าเขาไม่รู้แนวเขตทหารเรือว่าอยู่ตรงไหนจริง แต่ถ้าเป็นที่ป่าสงวนเขาก็จะอ้างว่าไม่ปักหลักเขต ไม่กันรั้วลวดหนาม เขาก็ไม่รู้ว่่าที่เขาอยู่ตรงไหนที่เขาติดกัน ก็มีบางส่วนที่รุกเข้าไปในเขตทหาร ควรมีการปักหลักเขตเป็นแนวโดยเว้นระยะห่างประมาณ 50 เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกต่อ แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับชาวบ้านบางส่วนที่เขาแสดงว่าเขาอยู่มานานแล้ว หากเป็นอย่างนี้ก็ว่ากันไป ที่ดินที่เกาะช้างราคาแพง ชาวบ้านเขาก็ไม่ยอม” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

แนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่ารัฐควรเร่งดำเนินการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐทุกประเภทให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยการจัดทำแนวเขตที่ดินแต่ละประเภท ที่แต่ละหน่วยงานดูแลรับผิดชอบให้ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนที่

ภาพถ่ายทางอากาศ และในการใช้แผนที่ของแต่ละหน่วยงาน ควรใช้มาตราส่วนเดียวกัน เพื่อที่จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่วนที่ดินที่เป็นของเอกชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้กับประชาชนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

“มีการสั่งการให้อำเภอทำความเข้าใจ ปฏิบัติการเชิงรุกกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ร่วมกันสอดส่องการบุกรุกในพื้นที่ เพื่อให้คงพื้นที่ป่าไม้และที่ดินของรัฐไม่ให้ถูกบุกรุกเพิ่มเติม และกำชับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการออกหนังสือสำคัญที่หลวง เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกที่สาธารณะอย่างเด็ดขาดในระยะยาว ประชาสัมพันธ์การดำเนินการกับผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ และให้สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ไม่ให้มีการกระทำผิด โดยประชาสัมพันธ์จังหวัดตราด อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกตรวจตรา ปราบปราม และจับกุมการกระทำผิดในการบุกรุกปลูกสร้างอาคารล่วงล้ำลำน้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นประจำทุกเดือน ลาดตระเวนและจัดตั้งจุดสกัดในพื้นที่ล่อแหลมต่อการถูกบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าชายเลน และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ กับราษฎรและกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ เพื่อสร้างขบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ป่าชายเลน” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 1, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ควรจะมีการบังคับใช้ข้อกำหนดและกฎหมายอย่างจริงจัง” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 5, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“หน่วยงานผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ควรจะต้องดำเนินการตรวจสอบที่ดินของตนเองอย่างสม่ำเสมอ” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ต้องสำรวจของเขตที่ดินของรัฐและประชาชนให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการทับซ้อนของที่ดินของรัฐและที่ดินของประชาชน ต้องพิสูจน์สิทธิการได้มาซึ่งที่ดินของประชาชนและรัฐให้ได้ก่อน และเมื่อพิสูจน์สิทธิเรียบร้อยแล้วต้องกันเขตที่ดินของประชาชน และเขตที่ดินของรัฐใหม่” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 9, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“รัฐต้องมีกระบวนการทำให้ราษฎรมีความรู้สึที่ดีต่อหน่วยงานภาครัฐ มีความจริงใจต่อกัน ทั้งภาครัฐและราษฎรต้องร่วมกันดูแลพื้นที่ที่เป็นของรัฐไม่ให้เกิดการบุกรุกที่ดินเพิ่มขึ้นอีกต่อไปในอนาคต” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 13, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“สร้างแนวรั้วหรือขอบเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และดำเนินการเรื่องการประกาศเขตพื้นที่ซ้อนทับกันให้หมดไป โดยเฉพาะพื้นที่ประกาศเขตอุทยานที่ประกาศซ้อนทับที่ดินของรัฐเองในบางส่วน ทำให้เกิดปัญหาการขอใช้พื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาความเจริญต่าง ๆ เข้าสู่ชุมชนหรือท้องถิ่น โดยองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 12, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2557)

“หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินของรัฐ รวมถึงหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ต้องตรวจสอบแนวเขตที่ดินของตนให้ชัดเจน และตรวจสอบว่ามีการบุกรุกหรือไม่ หากมีก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ควรให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของรัฐ ร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐ ในส่วนที่มีปัญหาให้มีความชัดเจน และออกหลักฐาน น.ส.ด. เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ดูแล คุ้มครองที่ดินของรัฐต่อไป และในส่วนที่ไม่ใช่ที่ดินของรัฐหากเป็นพื้นที่ที่สามารถออกเอกสารสิทธิให้ราษฎรได้ ก็ต้องออกเอกสารสิทธิให้ราษฎรไปเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ต่อไป” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ปกติแล้วปัญหาแทบไม่มี แนวทางการป้องกัน คือ ปัจจุบันนี้ที่เราทำโดยใช้วิธีสนธิกำลังการไปดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ในแต่ละครั้ง ทุกหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือกัน ก็เหมือนเป็นการสร้างภาพให้ผู้บุกรุกเกรงกลัว เป็นการป้องปราม และใช้มาตรการมาตรา 22 คือ รื้อถอน ให้อุทยานรื้อถอน เมื่อไม่นานนี้มีการรื้อถอนซีวีวีรีสอร์ท และปัจจุบันก็มีตรงบางเข้า ตอนนี้กำลังติดประกาศอยู่ มีอยู่หลายแปลงก็คิดว่าการป้องกันที่ดี คือ การรื้อถอนจะเป็นการป้องปรามได้เช่นกัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“ในส่วนของที่ดิน ส.ป.ก. ถ้าจะป้องกันผู้บุกรุกจริง ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถป้องกันได้ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่น้อยเพียงไม่กี่คน ต้องอาศัยองค์กรปกครองท้องถิ่น ก็คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ดินอำเภอ ที่ดินจังหวัด หากตรวจพบผู้บุกรุกจะต้องช่วยแจ้งให้ ส.ป.ก.ทราบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ ส.ป.ก. จิตอาสา องค์กรปกครองท้องถิ่นเท่านั้นที่จะทราบว่าคนไหนเป็นคนจนจริงหรือไม่ ดังนั้น เรื่องการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานปกครองท้องถิ่น คอยเป็นผู้สอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาอีกทางหนึ่ง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

“การที่กองทัพเรือได้มีส่วนเข้ามาดูแลที่ดินบริเวณนี้นับว่าเป็น โอกาสดี หากเป็นหน่วยงานอื่น ชาวบ้านจะไม่เกรงใจ อาจจะมีการบุกรุกมากกว่านี้ ที่ดินบนเกาะช้างปัจจุบันดีแล้ว เพียงแต่อย่าให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2557)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบันและการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ เนื่องจากการบริหารจัดการ

ที่ดินของประเทศที่ผ่านมาเป็นการจัดการในรูปแบบที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแล ทำให้การทำงานไม่มีการบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เช่น โครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดิน สาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท โดยรัฐออกใบอนุญาตให้และเสียดำตอบแทนให้แก่รัฐ แต่ก็จะมีปัญหาในทางปฏิบัติเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับว่าตนเองบุกรุกและไม่ต้องการได้รับใบอนุญาตฯ แต่ต้องการได้เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และที่สำคัญหน่วยงานผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

มีบางส่วนที่มองว่าแนวทางการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน ไม่มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ โดยให้เหตุผลว่าข้อกำหนดและกฎหมายไม่ได้จัดการอย่างจริงจัง ควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องและรองรับผลกระทบที่แท้จริง ซึ่งจะต้องมีสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รัฐบาลการประชาสัมพันธที่ดี การดำเนินการของรัฐบางครั้งไม่แจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบ และไม่ชี้แจงรายละเอียดให้เข้าใจก่อน ภาครัฐใช้แต่กฎหมายและมาตรการบังคับ โดยไม่นึกถึงความเป็นอยู่จริง ๆ ของราษฎร ทำให้เกิดการเข้าใจผิด จึงทำให้เกิดปัญหาคาตามมาภายหลังมากมาย

เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดินจังหวัดตราด โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเกาะช้าง ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอเกาะช้าง มีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัย แต่ขาดความมั่นคงในการครองชีพ กล่าวคือ ไม่มีสิทธิหรือไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ตนถือครองอยู่ โดยมีสาเหตุหลัก คือ ปัญหาการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ของทางราชการครอบทับที่ดินทำกิน หรือที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อยู่มาก่อนแล้ว ทำให้ประชาชนไม่สามารถไปขอเอกสารสิทธิ์ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะอ้างว่าประชาชนทำกินหรืออยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ

2. ปัญหาแนวเขตที่ดินที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไม่ชัดเจน หรือปัญหาที่ประชาชนเข้าไปบุกรุกที่ดินที่ได้มีประกาศเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการเพื่อทำกินและอยู่อาศัยจึงไม่สามารถไปขออนุญาตเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และดำเนินการตามขั้นตอนของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งราษฎรบางส่วนก็ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว บางส่วนอยู่ในขั้นตอนและกระบวนการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็มีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินเรื่องการพิสูจน์สิทธิ โดยการแปลภาพถ่ายของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถชี้แจง

และนำรายละเอียดมาให้ราษฎรดูได้ เจ้าหน้าที่ไม่มีการผ่อนปรนหรือหาทางออกที่ดีให้ราษฎรได้ เช่น การได้มาของที่ดินของราษฎรที่อยู่ดั้งเดิม จากการได้รับมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษที่จับจองทำกินมาเป็นเวลานาน แต่ไม่ได้แจ้งขอเอกสารสิทธิเนื่องจากไม่มีความรู้ อยู่ห่างไกลความเจริญ การคมนาคมสัญจรไปมายากลำบาก จึงทำให้เสียสิทธิในการพิสูจน์สิทธิเนื่องจากขาดเอกสารสำคัญ

3. การพัฒนาและความเจริญเติบโตของทางด้านเศรษฐกิจของเกาะช้าง ขาดการวางแผนและการควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดิน โดยการที่หน่วยงานของรัฐเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายภายหลังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือเมื่อมีการลงทุนไปแล้ว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับผังเมือง เป็นต้น จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

แนวทางแก้ไขและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณเกาะช้าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มขึ้นในพื้นที่อำเภอเกาะช้าง เมื่อ 8 ก.ค. พ.ศ. 2557 โดยเรียนเชิญ นักวิชาการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้แทนชาวบ้าน ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นกำนันและผู้ใหญ่บ้านจากทั้งสองตำบลของเกาะช้าง ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง จำนวน 4 หมู่บ้าน และตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวม 13 ราย เพื่อหาประเด็นคำตอบที่ยังไม่ชัดเจนที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เมื่อ 16-17 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นการระดมความคิด ความสำคัญจากความคิดเห็น ทศนคติ จากผู้เข้าร่วมสนทนา และสรุปผล ดังนี้

1. การสร้างความเสมอภาคระหว่างรัฐและราษฎร หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติหน้าที่ ต้องสร้างความเสมอภาค ระหว่างรัฐกับราษฎรหรือราษฎรกับราษฎร ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง เพื่อให้ราษฎรได้รับ ความยุติธรรมอันเกิดจากการเสียโอกาสที่ไม่สามารถประกอบกิจการอันใดได้ เหตุเพราะเป็นคดีความกับหน่วยงานราชการ ทั้งนี้ราษฎรเองยอมรับฟัง และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย และคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางและหาข้อยุติเหตุแห่งการบุกรุกที่ดินที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนและเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย รัฐต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุยเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และมีข้อตกลงร่วมกัน โดยต้องอยู่ภายใต้ข้อมูลที่เป็นจริง โดยที่รัฐเองต้องกระจายการให้ความรู้แก่ราษฎรอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องความสำคัญของที่ดินของรัฐ รวมถึงความต้องการการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการ

3. ความสอดคล้องของนโยบาย แนวทางในการดำเนินงานของรัฐปัจจุบัน เช่น การที่รัฐได้ประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ แต่บางส่วนก็ยังคงทำให้เกิดปัญหาลักษณะอย่างต่อเนื่องอยู่ เพราะว่านโยบาย

เหล่านั้นไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รัฐควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันเพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปในทางเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกัน และแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันด้วย

4. การที่ประชาชนอ้างสิทธิทำกินในที่ดินของรัฐ โดยไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครอง ที่ดินที่ทำประโยชน์ เนื่องจากมีการซื้อขายเปลี่ยนมือ บางรายไม่มีที่ทำกิน จึงเข้ามาครอบครอง ทำประโยชน์เป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว โดยไม่ทราบว่าเป็นที่ดินของรัฐ เนื่องจากไม่มีการแสดงขอบเขต หรือแนวรั้วที่ชัดเจน บางรายบอกว่าได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ รัฐต้องให้ความเป็นธรรม กับราษฎรในพื้นที่ที่เข้ามาครอบครองทำประโยชน์ รัฐต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิโดยอ่านแปล ภาพถ่ายทางอากาศที่กำลังดำเนินการอยู่ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิสูจน์สิทธิให้กับประชาชนผู้ครอบครองที่ดินโดยสุจริต หากรัฐ มีความประสงค์จะเพิกถอนเอกสารสิทธิในที่ดินควรใช้มาตรการทางศาล

5. การบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง ปัญหาที่แท้จริงน่าจะมาจากการที่รัฐ ประกาศเขตสงวนหวงห้ามครอบคลุมพื้นที่ทับที่ดินที่ชาวบ้านครอบครองทำประโยชน์มาก่อน เช่น การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง หรือเขตของกองทัพเรือ ซึ่งเป็นการประกาศภายหลัง ที่ราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้ว โดยไม่ได้กันพื้นที่ของชาวบ้านออกไป

6. การที่ภาครัฐโดยกรมธนารักษ์อนุญาตให้ราษฎรได้สิทธิในการเช่าพื้นที่ทำกิน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร เป็นการแก้ปัญหาการบุกรุก ที่ดินในเบื้องต้นในระดับหนึ่ง รัฐต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับราษฎรที่อาศัยอยู่บนเกาะมานาน และมีความเดือดร้อนจริง ซึ่งปัจจุบันราษฎรไม่ได้มีสิทธิในการอนุญาตให้เช่าโดยไม่ทราบเหตุผล ที่ชัดเจน ทั้ง ๆ ที่ราษฎรเองจับจองทำกินมาเป็นเวลานาน และพร้อมให้ความร่วมมือหากรัฐมี ความจำเป็นต้องการจะใช้ประโยชน์ที่ดินก็ไม่ขัดข้อง ยินดีรับเงื่อนไขของรัฐทุกอย่าง แต่ผู้ที่ได้รับสิทธิ ในการเช่าส่วนใหญ่เป็นพวกนายทุน เช่าที่ดินเพื่อการทำธุรกิจ ทำให้การเช่าที่ดินของรัฐในบางราย ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามสัญญาที่ขอเช่า ภาครัฐจะต้องเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบผู้เช่า อย่างเข้มงวด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของรัฐ และเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ในเขต อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ดำเนินการศึกษาเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ศึกษาพัฒนาการการใช้ที่ดิน ของรัฐ ในเขตอำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ การเปรียบเทียบข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศและแผนที่ วิเคราะห์ผลการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ โดยเฉพาะตำแหน่งที่มีกรณีพิพาท และตอนที่ 2 ศึกษาการจัดการที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจากคณะกรรมการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด ผู้นำ ท้องถิ่น จำนวน 14 ราย การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยเชิญนักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บุกรุก เพื่อหาประเด็นคำถามที่ยังไม่ชัดเจน เพื่อแสดงความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ และพฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 13 ราย เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการบุกรุก ที่ดินของรัฐในเขต อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอกะชัง จังหวัดตราด
อำเภอกะชัง จังหวัดตราด พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ ก่อนเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จากการออกสำรวจพื้นที่ ได้สอบถามผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บนเกาะชังมานาน ทำให้ทราบว่าในช่วงดังกล่าวการใช้ประโยชน์ พื้นที่โดยทั่วไปบนเกาะชังยังมีน้อยมาก มีการสร้างที่อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นเพิงพักชั่วคราว ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามบริเวณที่เป็นหาดทราย สามารถนำเรือเข้าไปจอดเพื่อเป็นที่หลบคลื่นลมทะเล ของชาวประมง และที่สำคัญต้องมีแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติ เส้นทางสัญจรระหว่างอ่าวไม่มีสภาพ ที่ดินและสภาพป่ายังไม่ถูกบุกรุกทำลาย มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ดังนั้น ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ไม่มีปัญหาเรื่องการบุกรุก

เริ่มมีการบุกรุกที่ดิน ในช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-5 เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) รัฐบาลต้องพบปัญหาและอุปสรรคทำให้เกิด ความล่าช้าในการดำเนินงานตามโครงการ ไม่มีการกระจายรายได้ ทำให้ราษฎรต้องดิ้นรนต่อสู้

ในการเลี้ยงชีพ พื้นที่เกาะช้างเริ่มมีการบุกเบิกเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยเป็นหลัก มีการแผ้วถางเพื่อทำสวนและทำไร่ การเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศ โดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พบว่า ภาพถ่ายทางอากาศ ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ในปี พ.ศ. 2510 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินน้อยมาก สภาวะเศรษฐกิจและสังคมยังคงมีปัญหาเรื่องความแตกต่างของรายได้ มีช่องว่างเพิ่มมากขึ้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานไม่เท่าเทียมกัน การเพิ่มของประชากรมีอัตราสูงขึ้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเป็นแบบเรียบง่าย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สงวนที่ดินบริเวณเกาะช้างด้านเหนือ รวมทั้งเกาะและหินที่อยู่ใกล้เกาะช้างด้านนี้ ยกเว้น หมู่บ้านคลองสน ให้กองทัพเรือใช้ประโยชน์ เมื่อ 6 กันยายน พ.ศ. 2510 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ในปี พ.ศ. 2518 ในช่วงระยะเวลาสั้นจากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน บนเกาะช้างเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2510 โดยส่วนใหญ่แล้วจะกระจายออกไปตามพื้นที่ด้านติดชายทะเล เส้นทางคมนาคมยังไม่ปรากฏให้เห็น ทั้ง ๆ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมควบคู่กับเศรษฐกิจ กระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาค เร่งรัดพัฒนาชนบท เพิ่มรายได้ประชาชนในชนบท ลดความแตกต่างของรายได้ แต่ก็ยังเกิดปัญหาในด้านการกระจายรายได้ ความเป็นอยู่ของชุมชนบริเวณเกาะช้างมีความแตกต่างจากเดิมที่ผ่านมาไม่มากนัก ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) มีการกระจายตัวขยายพื้นที่ทำกิน ทำให้เกิดการบุกเบิกที่ดินของราษฎรเพิ่มขึ้น การดำเนินนโยบายของรัฐ จึงต้องหาแนวทางในการรักษาไว้ซึ่งที่ดินของรัฐ เช่น การออกพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 และมีการจัดตั้งหมู่เกาะช้าง เป็นอุทยานแห่งชาติเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการบุกเบิกที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) การขยายตัวของชุมชนบริเวณเกาะช้างเริ่มเห็นเด่นชัดขึ้น จากอาคารและสิ่งก่อสร้างหนาแน่นขึ้น พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางบุกเบิกเพิ่มขึ้นจากเดิม มีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนโดยเส้นทางสัญจรหลักที่ถาวร เนื่องจากการดำเนินการของรัฐบาล กำหนดแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาชนบท พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 6 ที่เน้นบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนา เน้นการเพิ่มบทบาทองค์กรประชาชนในท้องถิ่น มีกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) พ.ศ. 2535 พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนจากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่นเป็นชุมชนขนาดใหญ่ พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละสิบของพื้นที่ที่เป็นที่ราบ มีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนโดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้น ด้านทิศตะวันตกของเกาะช้างตั้งแต่บ้านคลองสนถึงบ้านคลองพร้าวประมาณ 10 กิโลเมตร และด้านทิศตะวันออกของเกาะช้างตั้งแต่บ้านอ่าวสับประดถึงบ้านด่านใหม่ประมาณ 9 กิโลเมตร

จากการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในการใช้ประโยชน์ที่ดินรัฐบาล จึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐ โดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือ กบร. มีอำนาจหน้าที่ติดตาม กำกับ ดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาคาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) รัฐบาลมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลระหว่างคน สังคม เศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตเริ่มดีขึ้น การกระจายรายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นำมาซึ่งความเจริญในพื้นที่เกาะช้างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่องที่ดินบนเกาะช้างมีราคาสูงขึ้น อาคารและสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมายตามบริเวณชายหาดและที่ราบ มีการรุกกล้าเข้าไปบนพื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขาและบุกรุกเข้าไปในที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2545 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 เพื่อเสนอนโยบายและแผนงาน กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาคาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน การบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นจากเดิมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากรัฐมีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดจริงจังมากขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด และรัฐได้แก้ปัญหาคาโดยการกำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินไปสู่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน ให้เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน

สภาพปัญหาที่แท้จริงเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขอีกหลายประการ เนื่องจากที่ดินบริเวณเกาะช้าง บางส่วนเป็นที่ราชพัสดุที่ประกาศสงวนหวงห้ามไว้ใช้ในราชการกองทัพเรือ เพื่อจัดตั้งสถานีรายงานข่าวสาร ทางยุทธการ และฐานส่งกำลังบำรุงทางด้านอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ในปี พ.ศ. 2525 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินเกาะช้างและเกาะใกล้เคียงในท้องที่ตำบลเกาะช้าง เป็นอุทยานแห่งชาติ และในปี พ.ศ. 2547 ได้มีประกาศกำหนดแนวเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง ทำให้มีปัญหาข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิการครอบครองที่ดินระหว่างราษฎรกับกรมธนารักษ์ในพื้นที่ที่กองทัพเรือใช้ประโยชน์ว่า ที่ดินที่ราษฎรได้ครอบครองทำประโยชน์อยู่เป็นที่ดินของรัฐหรือเป็นที่ดินที่มีการครอบครองของเอกชน ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาพิสูจน์สิทธิตามมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) การที่รัฐประกาศเขตสงวนหวงห้ามครอบครองพื้นที่ทับที่ดินที่ชาวบ้านครอบครองทำประโยชน์มาก่อน เช่น การประกาศเขต

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง หรือเขตของกองทัพเรือ ซึ่งเป็นการประกาศภายหลังที่ราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้ว โดยไม่ได้กันพื้นที่ของชาวบ้านออกไป อีกทั้งแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของแต่ละหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐไม่ชัดเจน ความยุติธรรมระหว่างรัฐกับประชาชน ราคาที่ดินสูงขึ้น ความต้องการสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การจัดให้นายทุนเช่าที่ดินในการทำธุรกิจ แต่ราษฎรที่อาศัยอยู่บนเกาะไม่ได้มีสิทธิ์เช่าทั้ง ๆ ที่จับจองทำกินมานาน หากรัฐต้องการจะใช้ประโยชน์ที่ดินจริง ๆ แล้วราษฎรก็ไม่ขัดข้อง ยินดีรับเงื่อนไขของรัฐทุกประการแต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เช่า โดยไม่ทราบเหตุผลที่ชัดเจน

ในปี พ.ศ. 2557 จังหวัดตราด ได้ดำเนินการในการหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอเกาะช้าง โดยนำข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิการครอบครองที่ดินระหว่างราษฎรกับรัฐ เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดินแล้ว ได้มีการจัดให้เช่าที่ดินราชพัสดุกับกรมชนารักษ์ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร และได้นำปัญหาการบุกรุกที่ดินเข้าเป็นวาระประจำของการประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด (กปร. จังหวัดตราด) โดยบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าชี้แจงการดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการให้ทราบทุกครั้งที่มีการประชุม และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ได้กำหนดแผนงาน/กิจกรรม เช่น มีการสั่งการให้อำเภอทำความเข้าใจ ปฏิบัติการเชิงรุกกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ร่วมกันสอดส่องการบุกรุกในพื้นที่ เพื่อให้คงพื้นที่ป่าไม้และที่ดินของรัฐ ไม่ให้ถูกบุกรุกเพิ่มเติม และให้กำนันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการออกหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกที่สาธารณะอย่างเด็ดขาดในระยะยาว จัดให้มีการออกตรวจตรา ปราบปราม และจับกุมการกระทำผิด ลาดตระเวนและจัดตั้งจุดสกัดในพื้นที่ต่อแหลมต่อการถูกบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าชายเลนในการบุกรุกปลูกสร้างอาคารล่วงล้ำลำน้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นประจำทุกเดือน และดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำ เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ โดยสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาตราด ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ กับราษฎรและกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ เพื่อสร้างขบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ป่าชายเลน ให้ประชาสัมพันธจังหวัดตราด อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการประชาสัมพันธ์กับผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ และให้สร้างความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ไม่ให้มีการกระทำผิดเพิ่มเติม

การจัดการที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด

เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

1.1 คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด ต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุยเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับรู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และมีข้อตกลงร่วมกัน โดยต้องอยู่ภายใต้ข้อมูลที่เป็นจริง โดยที่รัฐเองต้องกระจายให้ความรู้แก่ราษฎรอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องความสำคัญที่ดินของรัฐ รวมถึงความต้องการการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการอนุญาตให้ราษฎรได้สิทธิในการเช่าพื้นที่ทำกิน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินในเบื้องต้นได้ระดับหนึ่ง

1.2 คณะรัฐมนตรี ต้องกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศยังไม่เป็นเอกภาพ จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และบูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดินได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็วต้องให้ความเป็นธรรมกับราษฎรในพื้นที่ที่เข้ามาครอบครองทำประโยชน์และมีสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนการประกาศให้เป็นที่ดินของรัฐ ต้องมีแนวทางแก้ไขให้ราษฎรเหล่านั้นออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ส่วนผู้ที่ครอบครองทำประโยชน์หลังจากการประกาศเป็นที่ดินของรัฐ ต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกต่อไป การพิสูจน์สิทธิที่ดินที่กำหนดเป็นที่หวงห้ามตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รัฐจะต้องไม่สร้างเงื่อนไขหรือขั้นตอนให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด และรัฐต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิ โดยอ่านแปลสภาพถ่ายทางอากาศที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันดับแรกโดยเร็ว

1.3 คณะรัฐมนตรี ควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน เพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปในทางเดียวกันไม่ขัดแย้งกัน และแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

1.4 กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐในส่วนที่มีปัญหาให้มีความชัดเจนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยการจัดทำแนวเขตที่ดินแต่ละประเภทที่แต่ละหน่วยงานดูแลรับผิดชอบ ในการใช้แผนที่ของแต่ละหน่วยงานควรมีมาตราส่วนเดียวกัน เพื่อที่จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่วนที่ดินที่เป็นของเอกชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้กับประชาชนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

1.5 การอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ ตามมาตรการพิสูจน์สิทธิคณะกรรมการแก้ไข ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ให้ดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นรายระวางแทนการอ่านแปล เฉพาะราย โดยเฉพาะจะทำให้การบริการประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และควรนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิสูจน์สิทธิให้กับประชาชนผู้ครอบครองที่ดิน โดยสุจริต หากรัฐมีความประสงค์จะเพิกถอนเอกสารสิทธิในที่ดินควรใช้มาตรการทางศาล

1.6 กองทัพอากาศและกรมอุทยานแห่งชาติ ต้องเข้มงวดและมีการตรวจตราพื้นที่ที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อพบเห็นการบุกรุกต้องดำเนินการให้ผู้บุกรุกออกจากที่ดินไปโดยเร็ว ก่อนจะมีการขยายพื้นที่หรือจำนวนผู้บุกรุกเพิ่มมากขึ้น หากผู้บุกรุกไม่เชื่อฟังต้องแจ้งตักเตือนและ บอกล่าว่าอาจถูกดำเนินการตามกฎหมาย ทั้งนี้หากผู้บุกรุกมีจำนวนมากให้เรียกประชุมชี้แจงให้ ผู้บุกรุกรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตน และให้ยอมรับสิทธิของทางราชการ หากผู้บุกรุกไม่ยอมปฏิบัติตาม หรือไม่ยอมออกจากที่ดินที่บุกรุก ให้ดำเนินการจำกัดพื้นที่ของผู้บุกรุกไม่ให้บุกรุกเพิ่มขึ้นกว่าเดิม และรีบดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ดินบริเวณดังกล่าวให้ชัดเจน ส่วนแนวทางในการดำเนินการทาง กฎหมายกับผู้บุกรุก ให้แบ่งผู้บุกรุกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบุกรุกเดิม และกลุ่มบุกรุกใหม่ และ ทั้งสองกลุ่มต้องแยกประเภทให้ชัดเจน ได้แก่ ประเภทของกลุ่มบุกรุกที่มีเอกสารสิทธิ และประเภท กลุ่มบุกรุกที่ไม่มีเอกสารสิทธิ เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง

1.7 ให้กองทัพอากาศและกรมอุทยานแห่งชาติ ตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานหนังสือ สำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) หลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขอตรวจสอบ หลักฐานการได้สิทธิของผู้ครอบครองนั้น หากไม่แน่ใจว่าที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่นั้นเป็นของรัฐ หรือไม่ ส่วนราษฎรที่ไม่ยอมปฏิบัติตามให้ดำเนินการตามกฎหมาย หากมีการโต้แย้งสิทธิ อ้างว่า อยู่มาก่อนการสงวนหวงห้าม หรืออ้างว่ามีสิทธิตามกฎหมายต้องทำการพิสูจน์การครอบครอง หรือพิสูจน์สิทธิตามมติคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) หากตกลงกันไม่ได้ ให้ใช้สิทธิทางศาล

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

2.1 กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ และกองทัพอากาศ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องสร้างความเสมอภาคระหว่างรัฐกับราษฎร หรือราษฎรกับราษฎร ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง เพื่อให้ราษฎรได้รับความยุติธรรมอันเกิดจากการเสียโอกาสที่ไม่สามารถประกอบกิจการ อันใดได้ เหตุเพราะเป็นคดีความกับหน่วยงานราชการ ทั้งนี้ราษฎรเองต้องให้ความร่วมมือ สดความเห็น แก่ประโยชน์ส่วนตนลงบ้าง รับฟังและร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย และคณะทำงาน ฯลฯ หาแนวทางและหาข้อยุติเหตุแห่งการบุกรุกที่ดินที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

2.2 กรมที่ดิน ควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศ และดูแลรับผิดชอบเรื่องแผนที่ทั้งระบบ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการถือครองที่ดินทั้งของ รัฐและบุคคล จำนวนเนื้อที่ถือครอง ภาระผูกพัน การทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนสภาพของกิจการ ที่ทำประโยชน์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่รูปแปลงที่ดิน ให้เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบค้นหา ได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนและร่วมใช้ประโยชน์ ให้ข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปบริหารจัดการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งในด้านการพัฒนา การดูแลรักษา การจัดเก็บภาษีและการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชน

2.3 กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงลำดับความเร่งด่วน ภารกิจและหน้าที่ ขนาดของหน่วย ชัดความสามารถความพร้อมในการปฏิบัติงานทั้งด้านกำลังพลและบุุคลากร และความสามารถในการดูแลรักษาพื้นที่ที่ขอใช้พื้นที่หากขอใช้พื้นที่เกินความจำเป็นจะทำให้มี ราษฎรบุกรุก และทำให้เกิดปัญหาในการดูแลรักษาที่ดินและควรพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ปัจจัย ปัจจัยพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดงบประมาณที่จำเป็น ต้องใช้ในการพัฒนาพื้นที่ ในการพิจารณากำหนดความเร่งด่วนในการก่อสร้าง ควรเร่งดำเนินการ ล้อมรั้วหรือจัดทำป้ายที่ชัดเจนเป็นลำดับแรก เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกพื้นที่ และเป็นการแสดง ขอบเขตไว้อย่างชัดเจน

2.4 กรมที่ดิน และกรมธนารักษ์ ต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของรัฐ การปฏิบัติการทางจิตวิทยาเชิงรุก การจัดทำผังหลัก การจัดให้มีการฝึกภาคสนามเพื่อให้ ครอบคลุมพื้นที่นั้น ๆ เพื่อเป็นหลักฐานแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.5 กองทัพเรือและกรมอุทยานแห่งชาติ ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบ โดยตรง ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับที่ดิน และให้นำผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบ ในเรื่องที่ดินไปเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาความดีความชอบด้วย และหากมีการปล่อยปละ ละเลยให้เกิดการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มเติมจากเดิม ถือว่าเป็นความบกพร่องของหน่วยดูแลรับผิดชอบ

2.6 ให้กองทัพเรือ พิจารณาส่งคืนกรมธนารักษ์ กรณีหน่วยใช้ประโยชน์ที่ดิน หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.7 ให้กรมธนารักษ์ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่า หากไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่าให้แจ้งให้ผู้เช่าทราบ พร้อมทั้งให้แก้ไข โดยกำหนดเวลาแล้วเสร็จ หากผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามให้แจ้งให้กรมธนารักษ์ หรือจังหวัดบอกเลิกสัญญาเช่าต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. พัฒนาการการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยทั่วไปของเกาะช้าง ตั้งแต่อดีตที่มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพียงเล็กน้อย เพื่อสร้างเป็นเพิงพักชั่วคราวตามบริเวณที่เป็นหาดทราย สามารถนำเรือเข้าไปจอดเพื่อเป็นที่หลบคลื่นลมทะเลของชาวประมง มีการแผ้วถางทำสวนผักผลไม้อยู่บ้างเพื่อใช้ในการดำรงชีพ (การสำรวจพื้นที่สอบถามผู้ที่อาศัยดั้งเดิม) ประเทศไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แต่เริ่มมีการวางแผนและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งถือว่าเป็นปีเริ่มต้นในการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ทำให้การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ที่มีแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งสู่เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ รักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบท ทำให้สังคมมีปัญหาเนื่องจากใช้เศรษฐกิจนำสังคม มีการใช้ทรัพยากรและแรงงานเพิ่มขึ้น ประชาชนบางส่วนที่มีรายได้น้อยจึงถือโอกาสแสวงหากำไร ทำให้ประชากรในพื้นที่เกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความสอดคล้องกับแนวคิดการย้ายถิ่นฐาน (ประชา สุทธิวร, 2544) ที่ระบุว่า “ปัจจัยในการดึงดูดให้คนย้ายถิ่นเข้า ได้แก่โอกาสของการมีงานทำสูงกว่า และมีอาชีพให้เลือกมากกว่า จึงทำให้การอพยพเพิ่มมากขึ้น และโอกาสที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร โดยเฉพาะการย้ายถิ่น กล่าวคือ ท้องถิ่นใดมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีช่องทางในการทำมาหากินดีกว่าที่อยู่เดิมก็จะดึงดูดใจให้คนในท้องถิ่นอื่นเข้ามาอยู่” จากการย้ายถิ่นฐานของประชาชนเพิ่มมากขึ้น การใช้ประโยชน์ที่ดินเกาะช้างในปัจจุบันไม่เพียงพอสอดคล้องความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงต้องรีบดำเนินการตามมาตรการทั้งการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งในช่วงเวลานั้นเป็นการใช้อำนาจบริหารแบบควบคุมสั่งการเป็นแบบบนสู่ล่าง ทำให้เกิดปัญหาเนื่องจากความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐกับประชาชน ทั้งที่รัฐเองดำเนินการ โดยใช้หลักการประนีประนอมประสานประโยชน์ระหว่างกัน แต่ประชาชนในพื้นที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงความจริงใจจากรัฐที่ต้องการเข้ามาแก้ไขปัญหา และไม่พอใจในการที่รัฐออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ มาใช้บังคับ

สรุปได้ว่า มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2535 ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางร้อยละแปดสิบของที่ราบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐ โดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) มีอำนาจหน้าที่

ติดตามกำกับดูแล ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหา และการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ ที่อยู่ใน ความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง ปัจจุบันการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นจากเดิมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากรัฐมีการดำเนินการ อย่างเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด และรัฐได้แก้ปัญหาโดยการกำหนดให้มีการ กระจายการถือครองที่ดินไปสู่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน ให้เร่งรัดการออก เอกสารสิทธิและจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน ส่วนความต้องการที่แท้จริงของราษฎร ในพื้นที่เกาะช้าง (การสัมภาระและการสนทนากลุ่ม) การดำเนินการของรัฐต้องแจ้งให้ราษฎร ในพื้นที่ทราบ โดยชี้แจงรายละเอียดให้เข้าใจก่อน ภาครัฐใช้แต่กฎหมายและมาตรการบังคับ โดยไม่นึกถึงความเป็นอยู่จริง ๆ ของราษฎร ไม่มีการอนุโลมเรื่องการได้มาของที่ดินของราษฎร ที่อยู่ดั้งเดิม พื้นที่เกาะช้างมีหลายหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลที่ดิน เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง กองทัพเรือ กรมธนารักษ์ เป็นต้น ทำให้เกิดการประกาศเขตควบคุม ดูแลเข้าซ้อน ครอบคลุมพื้นที่ ทับที่ดินที่ชาวบ้านที่ครอบครองทำประโยชน์มาก่อน และสภาพปัญหาการบุกรุกที่แท้จริงไม่ใช่ ปัญหาที่เกษตรกรเข้าไปบุกรุกที่ดินของรัฐเพราะขาดที่ดินในการทำการเกษตรแต่ส่วนใหญ่จะเป็น นายทุนบุกรุกพื้นที่เพื่อทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

2. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยใช้ กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน รัฐต้องกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและ การไร้ที่ดินทำกินของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ มีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และ บูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดินได้รับการ แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวต้องคำนึงถึงประชาชนในพื้นที่ เป็นหลัก มีความสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) ซึ่ง Marx (1958) อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิตที่เกิดจากความสัมพันธ์ ของอำนาจของการผลิต ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยี กับความสัมพันธ์ ทางสังคมของการผลิต ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตและคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบ การผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของ ปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงาน ในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็น โครงสร้างส่วนล่างของสังคม ซึ่งจะมี ผลกระทบทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อ โครงสร้างส่วนบนของสังคม ซึ่งเป็นสถาบัน ทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐาน

ของสังคม สังคมเกิดจากการต้องการอยู่ร่วมกันแบบสมานฉันท์ของสมาชิกในสังคม สังคมต้องมีเป้าหมายร่วมกัน ถ้าต่างกันจะเกิดความวุ่นวาย สังคมต้องมีระบบการเรียนรู้ สำหรับคนในสังคม ต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งสถานภาพ ในระบบชนชั้น ค่านิยมร่วม จุดหมายที่ยอมรับร่วมกัน การรับรู้ร่วมกัน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก จึงช่วยให้เกิดความร่วมมือและปฏิบัติที่สอดคล้องกับบรรทัดฐาน หากการดำเนินการของภาครัฐยึดถือวิธีการปฏิบัติตามแนวทฤษฎีดังกล่าว สามารถสร้างความเข้าใจ และทำให้ประชาชนมีมุมมองในแง่ดีกับภาครัฐ มีความพึงพอใจ ภาครัฐจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จริง ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จได้

จึงได้นำเสนอยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยคณะรัฐมนตรี ต้องกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นวาระแห่งชาติ ควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร.) จังหวัดตราด ต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุย เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ ควรดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นระวาง กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐ ให้ชัดเจน ต้องเข้มงวดในการตรวจตราพื้นที่ การตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในการขอใช้พื้นที่จากส่วนราชการอื่น ๆ ให้หน่วยพิจารณาพื้นที่ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงลำดับความเร่งด่วน ภารกิจ และหน้าที่ ขนาดของหน่วย ชีตความสามารถความพร้อมในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านกำลังพล และยุทธโธปกรณ์ และความสามารถในการดูแลรักษาพื้นที่ที่ขอใช้พื้นที่นี้หากขอใช้พื้นที่เกินความจำเป็น จะทำให้มีราษฎรบุกรุก และทำให้เกิดปัญหาในการดูแลรักษาที่ดินและควรพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานด้านสาธารณสุขปลอดภัยต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนาพื้นที่ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ Simon (2006) ในทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Real estate theory) “ภายใต้ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่ปนเปื้อนที่มีต่อมูลค่าทรัพย์สิน เนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย สิทธิในการควบคุม สิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมิกกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินบนพื้นดินและส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ มีความสำคัญต่อการแยกหน่วย โครงสร้างของอสังหาริมทรัพย์ เมื่อท่านเป็นเจ้าของส่วนหนึ่งของอสังหาริมทรัพย์ (ที่ดินและอาคารรวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง) ท่านจะไม่ได้เป็นเพียงเจ้าของทรัพย์สินและสิ่งที่ติดพ่วงมากับทรัพย์สินเท่านั้น แต่ท่านจะเป็นเจ้าของสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

ทรัพย์สินดังกล่าวนั้นด้วย” ทฤษฎีดังกล่าวต้องการให้มองเรื่องอสังหาริมทรัพย์ว่าเป็นเรื่องที่มีหลายสิ่งหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวพัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะทำให้เกิดความยุ่งยากความไม่สิ้นสุด ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐที่ดี ต้องลดปัญหาระหว่างภาครัฐกับประชาชนลงให้ได้ ใช้วิธีเชื่อมความสัมพันธ์โดยปรับลดระดับความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือตรงข้ามกันให้เป็นมุมมองที่คล้ายกันใกล้เคียงกันให้มากที่สุด และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องสร้างความเสมอภาค ระหว่างรัฐกับราษฎรในพื้นที่ให้เกิดขึ้นได้จริง เพื่อให้ราษฎรมีความเชื่อมั่นและได้รับความยุติธรรมอันเกิดจากการเสียโอกาสที่ไม่สามารถประกอบกิจการอันใดได้ เหตุเพราะเป็นคดีความกับหน่วยงานราชการ ทั้งนี้ราษฎรเองต้องให้ความร่วมมือ รับผิดชอบและร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย และคณะทำงาน ฯลฯ หาแนวทางและหาข้อยุติเหตุแห่งการบุกรุกที่ดินที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

จึงได้นำเสนอยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยกรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบโดยตรง และกรมที่ดินต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศ ในส่วนของกรมธนารักษ์และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ให้กองทัพเรือพิจารณาที่ดินที่หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ส่งคืนกรมธนารักษ์ และให้กรมธนารักษ์ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่า ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สาเหตุของการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีความเกี่ยวพันกันหลายด้าน เริ่มตั้งแต่ระดับล่างหรือระดับรากหญ้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่ ราษฎรในพื้นที่ นักการเมือง ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นในอนาคตการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ต้องดำเนินตามแนวทางต่อไปนี้

1. มุ่งเน้นที่การแก้ไขจุดอ่อน เช่น แก้ไขภาพลักษณ์ที่หน่วยใช้ประโยชน์ในพื้นที่ถูกรายกรมองในแง่ลบมาโดยตลอด ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กับราษฎรในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ให้ความช่วยเหลือเมื่อราษฎรได้รับความเดือดร้อน และแสวงหาโอกาสให้มากขึ้น โดยทบทวนจุดอ่อนว่ามีเรื่องใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยในอนาคต ต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งทางด้านวิธีคิดและวิธีดำเนินการ เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน จะทำให้

การบริหารจัดการที่ดินเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศอย่างแท้จริง จะทำให้การบริหารจัดการที่ดินของประเทศนำไปสู่การสร้างสมดุลทางธรรมชาติ นำไปสู่การใช้ที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรมได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการปฏิรูปที่ดินบริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ต้องจำกัดการถือครองที่ดินสำหรับการพาณิชย์ การเกษตร และกิจกรรมต่าง ๆ การอยู่อาศัยของแต่ละนิติบุคคล กลุ่มบุคคล และบุคคล ป้องกันการเก็งกำไรการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสภาพของประเทศ ตรวจสอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยเฉพาะการถือครองที่ดิน อสังหาริมทรัพย์โดยต่างชาติ ว่ามีการใช้อำนาจเงินซื้อที่ดินหรือไม่ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลร้ายกระทบต่อส่วนรวมอย่างมหาศาล ถ้าไม่มีการปฏิรูปที่ดิน ปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐจะไม่มีวันจบสิ้น จะเป็นการเปิดช่องทางให้นายทุนเข้าไปถือครองแทนอย่างที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ต้องมีการจัดการเพื่อให้ได้ที่ดินภายใต้การถือครองที่ผิดกฎหมายจากผู้ครอบครองคืนมา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำการเกษตร รีสอร์ท หรือกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งที่พักอาศัย

2. คณะรัฐมนตรีควรกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศยังไม่เป็นเอกภาพ จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และบูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดิน อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

3. กองทัพเรือ และกรมอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติการเชิงรุก เช่น การปฏิบัติการด้านจิตวิทยาเพื่อแก้ไขภาพพจน์ที่ดูร้ายดูมอมในแง่ลบมาโดยตลอด ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับราษฎรในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือเมื่อราษฎรได้รับความเดือดร้อน เช่น ภัยพิบัติต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สร้างความสามัคคีเพื่อนำไปสู่การร่วมกันพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

4. กรมที่ดินควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศ และดูแลรับผิดชอบเรื่องแผนที่ทั้งระบบ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการถือครองที่ดินทั้งของรัฐและบุคคล จำนวนเนื้อที่ถือครอง ภาระผูกพัน การทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนสภาพของกิจการที่ทำประโยชน์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่รูปแปลงที่ดิน ให้เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบค้นหาได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว

5. กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องเป็นผู้สนับสนุน และร่วมใช้ประโยชน์ให้ข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปบริหารจัดการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งในด้านการพัฒนาการดูแลรักษา การจัดเก็บภาษีและการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชน

6. คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิที่ดิน บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ตาม พระราชบัญญัติให้แล้วเสร็จเป็นอันดับแรก หากผลการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศปรากฏว่ามี การครอบครองมาก่อนการหวงห้ามตามประกาศของรัฐหรือคำสั่งใด ๆ ของรัฐ โดยหลักการแล้ว ต้องถือเป็นที่ยุติว่าที่ดินส่วนนั้น ไม่เป็นที่หวงห้าม การที่จะออกเอกสารสิทธิในที่ดินส่วนนั้น รัฐจะต้องไม่สร้างเงื่อนไขหรือขั้นตอนให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากจะมีงานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการที่ดินของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ควรจะศึกษาวิจัยเมื่อรัฐได้มีการปฏิรูปที่ดิน และมีการแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องไปแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า ก่อนและหลังการปฏิรูปแล้ว ทำให้ การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีผลสัมฤทธิ์ มากน้อยหรือยั่งยืนเพียงใด ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริงในการดำเนินการวิจัย มีความสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของ ประชาชนในพื้นที่ นำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการสร้างสมดุลทางธรรมชาติ มีการใช้ที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กระทรวงกลาโหม. (2525, 13 สิงหาคม). เรื่อง ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการจัดหาและ
ปกครองดูแลรักษาที่ดินในราชการทหาร. ประกาศกระทรวงกลาโหม.
- กระทรวงกลาโหม. (2555, 29 กุมภาพันธ์). ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการจัดหา ปกครอง
ดูแล ใช้ประโยชน์ที่ดินในราชการทหาร. ประกาศกระทรวงกลาโหม.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2551). บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การจัดทำร่าง
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน: การวางแผนการถือครองที่ดิน การสงวนและพัฒนา
ที่ดินเพื่อจัดให้ประชาชน การสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ เพื่อให้ประชาชนใช้
ประโยชน์ร่วมกัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงมหาดไทย. (2556). ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผน
กระทรวงมหาดไทย.
- กองทัพเรือ. (2527). ระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน
พ.ศ. 2527. ประกาศกองทัพเรือ.
- กองทัพเรือ(เฉพาะ). (2536). เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินกองทัพเรือ. คำสั่งที่ 7/2536
- กองทัพเรือ. (2547). ระเบียบกองทัพเรือว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดิน
ฉบับที่ 2. ประกาศกองทัพเรือ.
- คณะกรรมการที่ดินกองทัพเรือ. (2556). ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ. กรุงเทพฯ:
คณะกรรมการที่ดินกองทัพเรือ (ฝ่ายเลขานุการ).
- คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ. (2548). การพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐ. ม.ป.ท.
จรัรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์. (2552). มาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุก
ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- จักษวัชร ศิริวรรณ. (2554). การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ. เข้าถึงได้จาก
<http://www.gotoknow.org/blogs/posts/437655>
- ชลากร พรหมกิติคุณ. (2544). ปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ในโครงการพัฒนาชายฝั่ง
ภาคตะวันออก: กรณีศึกษาหมู่บ้านแหลมฉับัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญชัย สมใจ. (2547). *ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์: ศึกษากรณี ที่สงวนเลี้ยงสัตว์กมลา หมู่ที่ 3 ตำบลกมลา อำเภอกะรุ จังหวัดภูเก็ต*. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประชา สุทธิวร. (2544). *แนวทางการแก้ไขปัญหามุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์และที่ดินของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประจิม จันทร์ช่วย. (2537). *ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีที่ดินของรัฐตามมาตรา 1304(2) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนนักบริหารงาน ที่ดินระดับสูง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543. (2497, 11 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 82.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (2468). *สาธารณสมบัติของแผ่นดิน* (บรรพ 4 มาตรา 1304 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2479).
- พระราชบัญญัติกรมทางหลวง. (2535). ให้ไว้ ณ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม.
- พระราชบัญญัติกรมทางหลวง. (2549). ให้ไว้ ณ วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2549.
- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย. (2456). *แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย* (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535 มาตรา 117. ให้ไว้ ณ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2535.
- พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม. (2518). ให้ไว้ ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518.
- พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ. (2518). ให้ไว้ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน. (2534). ให้ไว้ ณ วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2534.
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่. (2457). *แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่* (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551. ให้ไว้ ณ วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2551.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน. (2478). ใช้บังคับ (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2479).
- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ. (2504). ให้ไว้ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2504.
- ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์. (2547). *ที่ดินชนบทและเมืองในรอบ 50 ปี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รุรกิจบัณฑิตย์.

- มติคณะรัฐมนตรี. (2510). ให้สงวนที่ดินเกาะช้างด้านเหนือ: ให้กองทัพเรือใช้ประโยชน์สำหรับ
จัดตั้งเป็นสถานีรายงานข่าวสารทางยุทธการและฐานส่งกำลังบำรุงอ่าวไทยฝั่งตะวันออก,
6 กันยายน พ.ศ. 2510.
- มติคณะรัฐมนตรี. (2536). กำหนดนโยบายในการพิจารณาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้,
4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536.
- มติคณะรัฐมนตรี. (2540). ให้ความเห็นชอบกับมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาดินในเขตพื้นที่
ป่าไม้, 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2540.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. (2547). ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบูกูกที่ที่ดินของรัฐ ฉบับที่ 2.
มีผลบังคับใช้ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547.
- วรารุช วรากรณ์. (2541). ข้อเสนอและบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วานิตย์ อินทร์ชัย. (2542). การแก้ไขปัญหาคือพิพาทที่ดิน: ศึกษากรณีที่ดินทรงสงวน ตำบล
แสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). การวางแผนการถือครองที่ดิน การสงวนและ
พัฒนาที่ดิน และการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ. ม.ป.ท.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2537). การศึกษาขีดความสามารถใน
การรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวของ
หมู่เกาะและชายทะเล จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2551). การวางแผน การถือครอง
ที่ดิน การสงวนและพัฒนาที่ดินเพื่อจัดให้ประชาชน การสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ
เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผน
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2535). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบูกูกที่ที่ดิน
ของรัฐ พ.ศ. 2535. มีผลบังคับใช้ 5 มีนาคม พ.ศ. 2535.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบูกูกที่ที่ดิน
ของรัฐ พ.ศ. 2545. มีผลบังคับใช้ 7 มกราคม พ.ศ. 2545.
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 ศรีราชา. (2541). สำรองแปลงที่ดินราษฎรถือครอง ตามมติ
คณะรัฐมนตรี 30 มิถุนายน 2541 จำนวน 1,221 แปลง. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า
และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์. (2545). *การเดินทางออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามมาตรา 58 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Bauer, N., A. Wallner, & M. Hunziker. (2008). The change of European landscapes: human-nature relationships, public attitudes towards rewilding, and the implications for landscape management in Switzerland. *Journal of Environmental Management*
- Fliervoet, J. M, Van den Born, R. J., Smits, A.J., & Knippenberg, L. (2013). Combining safety and nature: A multi-stakeholder perspective on integrated floodplain management. *Journal of Environmental Management*, 128, 1033-1042.
- Marx, K. (1958). *ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.resources.metapress.com/pdf-preview.axd>
- Sandewall, M., & Nilsson, N. E. (2001). *The area production model (APM) a tool and concept for sustainable land-use and forest resource development*. n.p.
- Simons, R. A. (2006). *ทฤษฎีสังหาริมทรัพย์ (Real estate theory)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rasimons.com/documents/bookchapters/simons.pdf>
- The United Nations Conference for Environment and Development (UNCED). (1992). *Sustainable Development*. Retrieved from <http://www.unep.org/unep/sub1.htm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แปลงที่ดินราษฎรถือครองและมีพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานตามมติ กรม.

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราดจำนวน 157 แปลง 182 ราย

แปลงที่ดินราษฎรถือครองและมีพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานตามมติ ครม.

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 157 แปลง 182 ราย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
1.	นางสาวดวงนภา แสงไทย	2	เกาะช้างใต้	1	ในเขตอุทยาน
2.	นางฉวี แสงไทย	2	เกาะช้างใต้	2	ในเขตอุทยาน
3.	นางสาวเพชรรี แสงไทย	2	เกาะช้างใต้	3	ในเขตอุทยาน
4.	นางสาวสุริดา แสงไทย	2	เกาะช้างใต้	4	ในเขตอุทยาน
5.	นายโกมล เจริญพานิช	2	เกาะช้างใต้	96	ในเขตอุทยาน
6.	นายสมชาย พินทิวาด	2	เกาะช้างใต้	97	ในเขตอุทยาน
7.	นายมานัส สุขสลิ	2	เกาะช้างใต้	98	ในเขตอุทยาน
8.	นายวิเชียร สวัสดิผล	2	เกาะช้างใต้	99	ในเขตอุทยาน
9.	นายมานิตย์ สิริสาคร	2	เกาะช้างใต้	127	ในเขตอุทยาน
10.	นางสมพร สลักเพชร	2	เกาะช้างใต้	137	ในเขตอุทยาน
11.	นางสมพร สลักเพชร	2	เกาะช้างใต้	138	ในเขตอุทยาน
12.	นางสำเนียง หนองบัวบาง	2	เกาะช้างใต้	139	ในเขตอุทยาน
13.	นายสมบัติ สิทธิถาวร	2	เกาะช้างใต้	140	ในเขตอุทยาน
14.	นายบรรพต เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	148	ในเขตอุทยาน
15.	นางวันเพ็ญ แสงจันทร์	1	เกาะช้างใต้	154	ในเขตอุทยาน
16.	นางมาราตี เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	164	ในเขตอุทยาน
17.	นายฉัฐพงษ์ เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	165	ในเขตอุทยาน
18.	นายประเสริฐ สติดี	1	เกาะช้างใต้	169	ในเขตอุทยาน
19.	นายเพลิน แสงจันทร์	1	เกาะช้างใต้	170	ในเขตอุทยาน
20.	นายจุมพล สังข์กุล	1	เกาะช้างใต้	174	ในเขตอุทยาน
21.	นายจิตตรา อินพรม	1	เกาะช้างใต้	175	ในเขตอุทยาน
22.	นายประทีป กิจเพียร	1	เกาะช้างใต้	179	ในเขตอุทยาน
23.	นายปรีชา สังข์กุล	1	เกาะช้างใต้	184	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
24.	นายประพันธ์ ไชยริปู	1	เกาะช้างใต้	188	ในเขตอุทยาน
25.	นางรัศมี สิริเอนก	1	เกาะช้างใต้	195	ในเขตอุทยาน
26.	นางรัศมี สิริเอนก	1	เกาะช้างใต้	196	ในเขตอุทยาน
27.	นางรัศมี สิริเอนก	1	เกาะช้างใต้	197	ในเขตอุทยาน
28.	นางรัศมี สิริเอนก	1	เกาะช้างใต้	198	ในเขตอุทยาน
29.	นางวรรณดี สังข์กุล	1	เกาะช้างใต้	199	ในเขตอุทยาน
30.	นางสมจิต เสรีสุศรี	1	เกาะช้างใต้	200	ในเขตอุทยาน
31.	นายจรินทร์ กลิ่นพยอม	1	เกาะช้างใต้	201	ในเขตอุทยาน
32.	นายอุตร จุลธนู	1	เกาะช้างใต้	202	ในเขตอุทยาน
33.	ค.ช.วิสุทธิ์ จุลธนู	1	เกาะช้างใต้	203	ในเขตอุทยาน
34.	นายสมหมาย จุลธนู	1	เกาะช้างใต้	204	ในเขตอุทยาน
35.	นายฉลาด จุลธนู	1	เกาะช้างใต้	205	ในเขตอุทยาน
36.	นายประพันธ์ ไชยริปู	1	เกาะช้างใต้	213	ในเขตอุทยาน
37.	นายศิลป์ชัย สังข์กุล	1	เกาะช้างใต้	229	ในเขตอุทยาน
38.	นายบุญเพิ่ม โศกานูญ	1	เกาะช้างใต้	230	ในเขตอุทยาน
39.	นายบุญเพิ่ม โศกานูญ	1	เกาะช้างใต้	231	ในเขตอุทยาน
40.	นางพวง ราพระบาล	1	เกาะช้างใต้	232	ในเขตอุทยาน
41.	นางพวง ราพระบาล	1	เกาะช้างใต้	233	ในเขตอุทยาน
42.	นายศิลป์ชัย สังข์กุล	1	เกาะช้างใต้	234	ในเขตอุทยาน
43.	นางพวง ราพระบาล	1	เกาะช้างใต้	235	ในเขตอุทยาน
44.	นายบรรพต เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	236	ในเขตอุทยาน
45.	นางมาราตี เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	237	ในเขตอุทยาน
46.	นายณัฐพล เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	238	ในเขตอุทยาน
47.	นายณัฐพล เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	239	ในเขตอุทยาน
48.	นายณัฐพล เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	240	ในเขตอุทยาน
49.	นายบรรพต เฉลิมพงษ์	1	เกาะช้างใต้	241	ในเขตอุทยาน
50.	นายบุญสม รุ่งสกาเวทิศ	1	เกาะช้างใต้	242	ในเขตอุทยาน
51.	นางรำพึง ทิพย์ถาวร	1	เกาะช้างใต้	243	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
52.	นายพุง เทียนไชย	1	เกาะช้างใต้	244	ในเขตอุทยาน
53.	นายพุง เทียนไชย	1	เกาะช้างใต้	245	ในเขตอุทยาน
54.	นายพุง เทียนไชย	1	เกาะช้างใต้	246	ในเขตอุทยาน
55.	นายสุรศักดิ์ สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	247	ในเขตอุทยาน
56.	นายนิวัตร สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	248	ในเขตอุทยาน
57.	นายจรูญ สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	249	ในเขตอุทยาน
58.	นายกร ธนาศรีกุล	4	เกาะช้างใต้	257	ในเขตอุทยาน
59.	นางไพรวลัย โรจนพันธ์	1	เกาะช้างใต้	258	ในเขตอุทยาน
60.	นายประทีป กิจเพียร	1	เกาะช้างใต้	259	ในเขตอุทยาน
61.	นายบุญช่วย กุลศรีวรทัย	1	เกาะช้างใต้	263	ในเขตอุทยาน
62.	นายเทวิน สิทธิแพทย์	1	เกาะช้างใต้	264	ในเขตอุทยาน
63.	นายเกษม จิรพงษ์ธนาเวช	1	เกาะช้างใต้	265	ในเขตอุทยาน
64.	พ.ต.ท.ราชรัฐ โชติดำรงค์	1	เกาะช้างใต้	266	ในเขตอุทยาน
65.	นายบรรจบ เหล็กเพชร	1	เกาะช้างใต้	272	ในเขตอุทยาน
66.	นายเทพนรินทร์ ให้อารี	1	เกาะช้างใต้	292	ในเขตอุทยาน
67.	นางสาวมนทิพา เจียวอำพร	1	เกาะช้างใต้	293	ในเขตอุทยาน
68.	นางสาวศรีรัตน์ พลเมืองดี	1	เกาะช้างใต้	294	ในเขตอุทยาน
69.	นางสาวทัศนาศูวรรณกมล	1	เกาะช้างใต้	295	ในเขตอุทยาน
70.	นางศรีนวล ไพเราะ	4	เกาะช้าง	347	ในเขตอุทยาน
71.	นางวาสนา แสนมณี	4	เกาะช้าง	348	ในเขตอุทยาน
72.	นายจิรพงษ์ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	358	ในเขตอุทยาน
73.	นายจิรพงษ์ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	359	ในเขตอุทยาน
74.	นางสาคร ขนรกุล	4	เกาะช้าง	360	ในเขตอุทยาน
75.	นายสุรีย์ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	361	ในเขตอุทยาน
76.	นางสาวอำพรรัตน์ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	363	ในเขตอุทยาน
77.	นางสาคร ขนรกุล	4	เกาะช้าง	364	ในเขตอุทยาน
78.	นางพัชรี สังข์ทอง	4	เกาะช้าง	365	ในเขตอุทยาน
79.	นายสังวร จิตนาวสาร	4	เกาะช้าง	374	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
80.	นายชูศักดิ์ จิตนาวสาร	4	เกาะช้าง	375	ในเขตอุทยาน
81.	นายกระจ่าง ศรีมงคล	4	เกาะช้าง	376	ในเขตอุทยาน
82.	นายกระจ่าง ศรีมงคล	4	เกาะช้าง	377	ในเขตอุทยาน
83.	นายสุรินทร์ เจตะปิก	4	เกาะช้าง	422	ในเขตอุทยาน
84.	นายสุรินทร์ เจตะปิก	4	เกาะช้าง	423	ในเขตอุทยาน
85.	นายนพพร บุญมาด	2	เกาะช้างใต้	434	ในเขตอุทยาน
86.	นางขวัญเมือง คັນนิคม	2	เกาะช้างใต้	435	ในเขตอุทยาน
87.	นายพงษ์ธร สลักเพชร	2	เกาะช้างใต้	442	ในเขตอุทยาน
88.	นายчим เจริญจรกุล	2	เกาะช้างใต้	445	ในเขตอุทยาน
89.	นายนุกูล คงคำบุญ	2	เกาะช้างใต้	446	ในเขตอุทยาน
90.	นางลำไย หงษ์ร่อน	2	เกาะช้างใต้	457	ในเขตอุทยาน
91.	นางลำไย หงษ์ร่อน	2	เกาะช้างใต้	463	ในเขตอุทยาน
92.	นางนงเยาว์ ทิพย์ถาวร	2	เกาะช้างใต้	464	ในเขตอุทยาน
93.	นายเดช สวัสดิผล	2	เกาะช้างใต้	465	ในเขตอุทยาน
94.	นายมานพ เจริญจรกุล	2	เกาะช้างใต้	473	ในเขตอุทยาน
95.	นายนิวัต บุญมาด	2	เกาะช้างใต้	474	ในเขตอุทยาน
96.	นางสาวสมฯ วิไลเวทวิทยากร	1	เกาะช้างใต้	476	ในเขตอุทยาน
97.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้จนท.	5	เกาะช้างใต้	489	ในเขตอุทยาน
98.	นายสมบัติ สนธิพิน	2	เกาะช้างใต้	493	ในเขตอุทยาน
99.	นางสุกัญญา สายสังข์	3	เกาะช้างใต้	j12	ในเขตอุทยาน
100.	นายตู้ย เมฆฉาย	3	เกาะช้างใต้	j13	ในเขตอุทยาน
101.	นายสุเทพ พงษ์พันธ์	3	เกาะช้างใต้	j14	ในเขตอุทยาน
102.	นางสุกัญญา สายสังข์	3	เกาะช้างใต้	j18	ในเขตอุทยาน
103.	นายตู้ย เมฆฉาย	3	เกาะช้างใต้	j20	ในเขตอุทยาน
104.	นางสุกัญญา สายสังข์	3	เกาะช้างใต้	j25	ในเขตอุทยาน
105.	นายชยากร เจริญสุข	3	เกาะช้างใต้	j27	ในเขตอุทยาน
106.	นางนันทา อนันตกร	3	เกาะช้างใต้	j28	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
107.	นายวิศาล เทศวงศ์	3	เกาะช้างใต้	j29	ในเขตอุทยาน
108.	นางนันทา อนันท์กร	3	เกาะช้างใต้	j30	ในเขตอุทยาน
109.	นายชยากร เจริญสุข	3	เกาะช้างใต้	j31	ในเขตอุทยาน
110.	นายศิรินทร์ทร์ ค่วนจะโปะ	3	เกาะช้างใต้	j84	ในเขตอุทยาน
111.	นางกัลยารัตน์ ประสงค์มณี	3	เกาะช้างใต้	j85	ในเขตอุทยาน
112.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้ จนท.	3	เกาะช้างใต้	j22	ในเขตอุทยาน
113.	นายประสาธ ศรีบุญจิตร	3	เกาะช้างใต้	j90	ในเขตอุทยาน
114.	นางสาวสำลี ดวงนภา	3	เกาะช้างใต้	j92	ในเขตอุทยาน
115.	นายเชิด กรองแก้ว	5	เกาะช้างใต้	j223	ในเขตอุทยาน
116.	นายเชิด กรองแก้ว	5	เกาะช้างใต้	j225	ในเขตอุทยาน
117.	นางกัญญา กิตติวิริยะวงษ์	4	เกาะช้างใต้	๑22	ในเขตอุทยาน
118.	นางมณี แซ่พู่	4	เกาะช้างใต้	๑26	ในเขตอุทยาน
119.	นางอำพัน (ผญ.เอนกฯ คูแล)	4	เกาะช้างใต้	๑29	ในเขตอุทยาน
120.	นายสงกรานต์ หาศิลป์	1	เกาะช้าง	๑1074	ในเขตอุทยาน
121.	นายสงกรานต์ หาศิลป์	1	เกาะช้าง	๑1076	ในเขตอุทยาน
122.	นายเที่ยง เทียนชัย	1	เกาะช้าง	๑1077	ในเขตอุทยาน
123.	นายทิวา เทียนชัย	1	เกาะช้าง	๑1078	ในเขตอุทยาน
124.	นางลำไย หงษ์ร่อน	1	เกาะช้าง	๑1084	ในเขตอุทยาน
125.	นางสาวปัทมา จำศิริ	1	เกาะช้าง	๑1085	ในเขตอุทยาน
126.	นางสาวปัทมา จำศิริ	1	เกาะช้าง	๑1086	ในเขตอุทยาน
127.	นางสาวนวรรตน์ ศรีทอง	4	เกาะช้างใต้	๑71	ในเขตอุทยาน
128.	นางสาวนวรรตน์ ศรีทอง	4	เกาะช้างใต้	๑72	ในเขตอุทยาน
129.	นางสาวนวรรตน์ ศรีทอง	4	เกาะช้างใต้	๑73	ในเขตอุทยาน
130.	นายประสาธ แซ่มสะอาด	4	เกาะช้างใต้	๑93	ในเขตอุทยาน
131.	นายประสาธ ศรีบุญจิตร	4	เกาะช้างใต้	๑94	ในเขตอุทยาน
132.	นางพัชรินทร์ ผลกาจ	4	เกาะช้างใต้	๑95	ในเขตอุทยาน
133.	นางสุภา รัตติผา	4	เกาะช้างใต้	๑96	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
134.	นายณรงค์ชัย ชำนาญชล	4	เกาะช้างใต้	๑997	ในเขตอุทยาน
135.	นางเรณู บัวบิน	4	เกาะช้างใต้	๑998	ในเขตอุทยาน
136.	นางสาวนวรรตน์ ศรีทอง	4	เกาะช้างใต้	๑999	ในเขตอุทยาน
137.	นายประสาท แซ่มสะอาด	4	เกาะช้างใต้	๑1058	ในเขตอุทยาน
138.	นางจินตนา กำเนิดสินธุ์	4	เกาะช้างใต้	๑1064	ในเขตอุทยาน
139.	นางสาวอรอุมา ทิมศิริ	4	เกาะช้างใต้	๑1065	ในเขตอุทยาน
140.	นายบังเอิญ ประสิทธิ์นิวา	4	เกาะช้างใต้	๑1066	ในเขตอุทยาน
141.	นางลำอาง ทิมศิริ	4	เกาะช้างใต้	๑1067	ในเขตอุทยาน
142.	นายสามารถ ทิมศิริ	4	เกาะช้างใต้	๑1068	ในเขตอุทยาน
143.	นางพริ่ง แข็งขัน	4	เกาะช้างใต้	๑1071	ในเขตอุทยาน
144.	นางสังข์ ประสิทธิ์นิวา	4	เกาะช้างใต้	๑1090	ในเขตอุทยาน
145.	นายสำเนียง กิตติวิริยะวงศ์	4	เกาะช้างใต้	๑1091	ในเขตอุทยาน
146.	นายสำเนียง กิตติวิริยะวงศ์	4	เกาะช้างใต้	๑1092	ในเขตอุทยาน
147.	นางจำเนียร ประสิทธิ์นิวา	4	เกาะช้างใต้	๑1093	ในเขตอุทยาน
148.	นางจำเนียร ประสิทธิ์นิวา	4	เกาะช้างใต้	๑1094	ในเขตอุทยาน
149.	นายสุเทพ อัดตภาพ	4	เกาะช้างใต้	๑1095	ในเขตอุทยาน
150.	นายสมลักษณ์ วิริตสกุล	4	เกาะช้างใต้	๑1096	ในเขตอุทยาน
151.	นายสมลักษณ์ วิริตสกุล	4	เกาะช้างใต้	๑1097	ในเขตอุทยาน
152.	นางสาวศิริวรรณ ภูประดิษฐ์	4	เกาะช้างใต้	๑1100	ในเขตอุทยาน
153.	นายปราโมทย์ ศรีทอง	4	เกาะช้างใต้	๑1101	ในเขตอุทยาน
154.	นางวรรณิ แซ่ฮ้อย	1	เกาะช้าง	m40	ในเขตอุทยาน
155.	นางวรรณิ แซ่ฮ้อย	1	เกาะช้าง	m41	ในเขตอุทยาน
156.	นายดำรง ปรากฏนุรพา	1	เกาะช้าง	m44	ในเขตอุทยาน
157.	นายสุชาติ โชติวิริยะกุล	1	เกาะช้าง	m46	ในเขตอุทยาน
158.	นายสุเทพ พูลธนัง	1	เกาะช้าง	m47	ในเขตอุทยาน
159.	นางรุจิ ภูมณี	1	เกาะช้าง	m48	ในเขตอุทยาน
160.	นางวรรณิ แซ่ฮ้อย	1	เกาะช้าง	m55	ในเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
161.	นางวรรณิ แซ่อู่ย	1	เกาะช้าง	m56	ในเขตอุทยาน
162.	นางวรรณิ แซ่อู่ย	1	เกาะช้าง	m57	ในเขตอุทยาน
163.	นายสุเทพ พูลธนัง	1	เกาะช้าง	m58	ในเขตอุทยาน
164.	นายสุเทพ พูลธนัง	1	เกาะช้าง	m59	ในเขตอุทยาน
165.	นายสุเทพ พูลธนัง	1	เกาะช้าง	m60	ในเขตอุทยาน
166.	นางวรรณิ แซ่อู่ย	1	เกาะช้าง	m61	ในเขตอุทยาน
167.	นางวรรณิ แซ่อู่ย	1	เกาะช้าง	m62	ในเขตอุทยาน
168.	นางสุวรรณา บุญเกิดพานิช	1	เกาะช้าง	m63	ในเขตอุทยาน
169.	นางอรสา สลักเพชร	1	เกาะช้าง	m64	ในเขตอุทยาน
170.	นายชินยง ปราการบูรพา	1	เกาะช้าง	m73	ในเขตอุทยาน
171.	นายสุรัชย์ อู่ยอลงกรณ์	1	เกาะช้าง	m86	ในเขตอุทยาน
172.	นายเล็ก บุญชู	1	เกาะช้าง	m91	ในเขตอุทยาน
173.	นางจิรภิญญา ปราการบูรพา	1	เกาะช้าง	m97	ในเขตอุทยาน
174.	นางถนอม พูลธนัง	1	เกาะช้าง	m98	ในเขตอุทยาน
175.	นายวินัย วณิชพูล	2	เกาะช้าง	CH011	ในเขตอุทยาน
176.	นายสมศักดิ์ จินดาสมบัติ	2	เกาะช้าง	CH012	ในเขตอุทยาน
177.	นายนิเวศ บุญลอย	2	เกาะช้าง	CH013	ในเขตอุทยาน
178.	นายสมบัติ ศรศรี	4	เกาะช้าง	DA18	ในเขตอุทยาน
179.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้ เจ้าหน้าที่รังวัด	3	เกาะช้างใต้	j86	ในเขตอุทยาน
180.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้ เจ้าหน้าที่รังวัด	3	เกาะช้างใต้	j87	ในเขตอุทยาน
181.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้ เจ้าหน้าที่รังวัด	3	เกาะช้างใต้	j88	ในเขตอุทยาน
182.	ราษฎรไม่นำเอกสารมาให้ เจ้าหน้าที่รังวัด	3	เกาะช้างใต้	j89	ในเขตอุทยาน

ภาคผนวก ข

แปลงที่ดินราษฎรถือครองและมีพื้นที่คาบเกี่ยวเขตอุทยานตามมติ กรม.

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 95 แปลง 110 ราย

แปลงที่ดินราษฎรถือครองและมีพื้นที่คาบเกี่ยวเขตอุทยานตามมติ ครม.

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 95 แปลง 110 ราย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
1.	นายวิหาร จงสงเสริม	1	เกาะช้าง	๕1070	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
2.	นางเฉลิม สนธิพิณ	2	เกาะช้างใต้	66	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
3.	นายเต็ม ขุนสนธิ	2	เกาะช้างใต้	67	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
4.	นายเต็ม ขุนสนธิ	2	เกาะช้างใต้	68	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
5.	นายเสมียร สิทธิถาวร	2	เกาะช้างใต้	77	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
6.	นายมานพ เจริญจรกุล	2	เกาะช้างใต้	79	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
7.	นายมานพ เจริญจรกุล	2	เกาะช้างใต้	80	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
8.	นางสาวศิรินาถ คงบ้านุ	2	เกาะช้างใต้	83	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
9.	นายเต็ม ขุนสนธิ	2	เกาะช้างใต้	88	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
10.	นายเต็ม ขุนสนธิ	2	เกาะช้างใต้	89	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
11.	นางดาวเรือง ฮวบรรินทร์	2	เกาะช้างใต้	110	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
12.	นางสาวอรุณ สุคสาคร	2	เกาะช้างใต้	136	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
13.	นายมานิตย์ ศิริสาคร	2	เกาะช้างใต้	147	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
14.	นางปราณี ประสงค์สิน	1	เกาะช้างใต้	153	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
15.	นายวิโรจน์ ลีธีระกุล	1	เกาะช้างใต้	155	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
16.	นายบรรพต เฉลิมพล	1	เกาะช้างใต้	163	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
17.	นางชุตินันท์ แซ่ซ้อ	1	เกาะช้างใต้	166	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
18.	นางชุตินันท์ แซ่ซ้อ	1	เกาะช้างใต้	167	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
19.	นายคณินทร ธรรมวาทิน	1	เกาะช้างใต้	168	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
20.	นางสาวจิมลิ้ม สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	173	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
21.	นายมานพ ประสงค์สิน	1	เกาะช้างใต้	176	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
22.	นายปรีชา สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	185	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
23.	นายประพันธ์ ไชยริปู	1	เกาะช้างใต้	189	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
24.	นายศิลป์ชัย สังขกุล	1	เกาะช้างใต้	192	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน

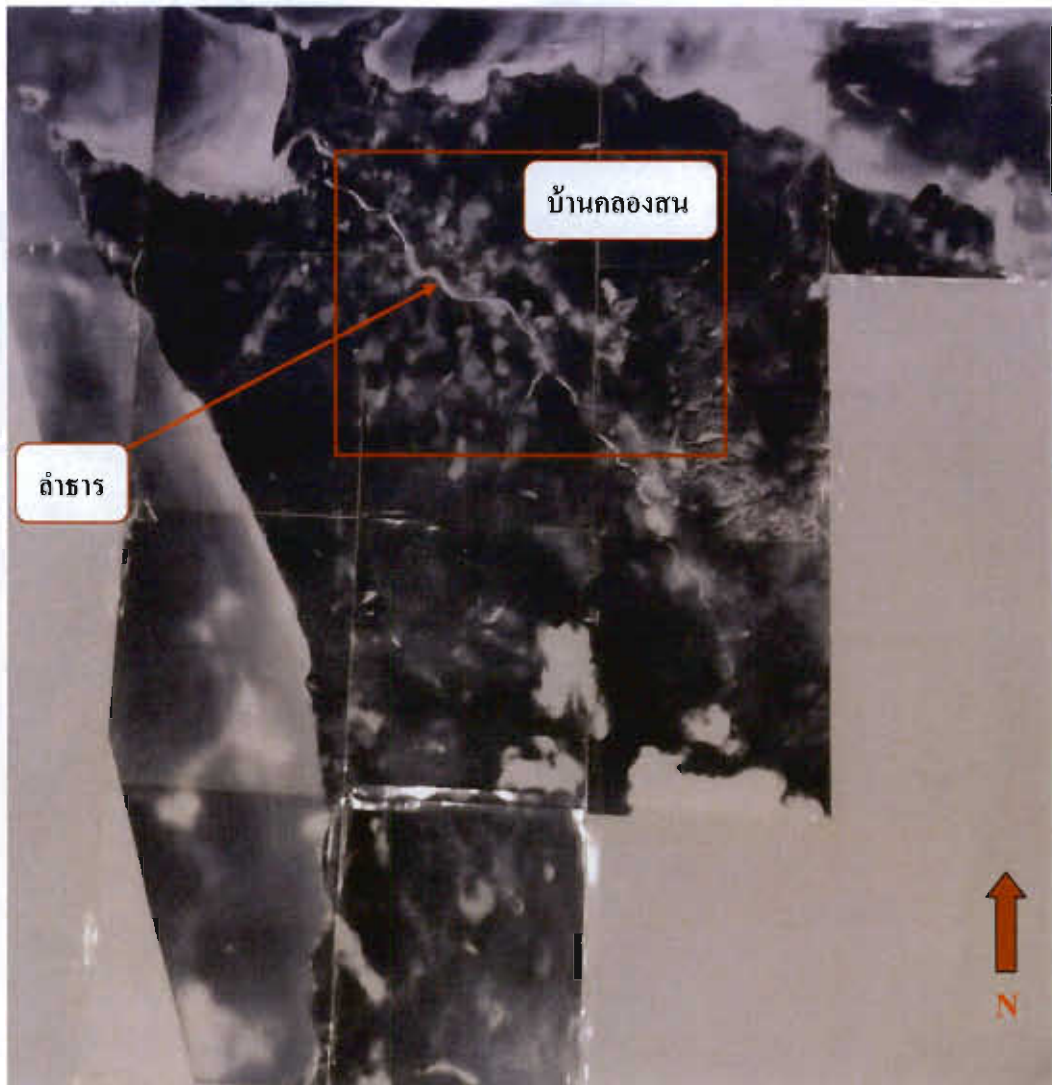
ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
25.	นายสมทวี บัวเกษ	1	เกาะช้างใต้	193	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
26.	นางรจนา กู้วณิชย์กุล	1	เกาะช้างใต้	206	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
27.	นางรจนา กู้วณิชย์กุล	1	เกาะช้างใต้	207	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
28.	นางรจนา กู้วณิชย์กุล	1	เกาะช้างใต้	208	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
29.	นางเริ่ม สังกุล	1	เกาะช้างใต้	227	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
30.	นางสาวจันทนา สังกุล	1	เกาะช้างใต้	260	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
31.	นายมงคล ผากำเนิด	1	เกาะช้างใต้	268	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
32.	นายศิลป์ชัย วิเศษสงวน	1	เกาะช้างใต้	269	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
33.	นางณภัทร สนั่นเสียง	1	เกาะช้างใต้	273	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
34.	นายสุรศักดิ์ ชิดชอบ	1	เกาะช้างใต้	274	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
35.	นางธนุช ตรีชะบุตร	1	เกาะช้างใต้	290	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
36.	นางธนุช ตรีชะบุตร	1	เกาะช้างใต้	291	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
37.	นางรัชดาภรณ์ คำแหงวงษ์	4	เกาะช้าง	314	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
38.	นางสุปรียา ปลื้มกมล	4	เกาะช้าง	349	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
39.	นางจำเริญ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	362	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
40.	นางจำเริญ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	366	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
41.	นายสุริย์ ขนรกุล	4	เกาะช้าง	367	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
42.	นางดารารัตน์ ศรีมงคล	4	เกาะช้าง	379	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
43.	นางกัลยา สุวรรณพิทักษ์	4	เกาะช้าง	395	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
44.	นายณรงค์ สิงห์เขียว	4	เกาะช้าง	403	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
45.	นางวงเดือน ธนะประสพ	4	เกาะช้าง	406	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
46.	นายปรีชา ขนรกุล	4	เกาะช้าง	421	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
47.	นายพงศธร สลักเพชร	2	เกาะช้างใต้	441	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
48.	นายพงศธร สลักเพชร	2	เกาะช้างใต้	443	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
49.	นายมานพ เจริญขจรกุล	2	เกาะช้างใต้	444	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
50.	นายฉิ่ง คงคำณู	2	เกาะช้างใต้	447	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
51.	นายทองคำ รัตนพิทักษ์	2	เกาะช้างใต้	454	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
52.	นายฉิม เจริญขจรกุล	2	เกาะช้างใต้	485	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
53.	นายพิพัฒน์ ชนะสงคราม	2	เกาะช้างใต้	486	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
54.	นายจักร์รบ โชติดำรงค์	4	เกาะช้าง	487	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
55.	นายสงกรานต์ แก้วก่อ	3	เกาะช้างใต้	j15	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
56.	นางสาวชื่น ทองคำ	3	เกาะช้างใต้	j19	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
57.	นายปณิธาน ครุพานิช	3	เกาะช้างใต้	j21	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
58.	นายพา แข็งขัน	3	เกาะช้างใต้	j41	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
59.	นายพิม แข็งขัน	3	เกาะช้างใต้	j43	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
60.	นางสวิง สวัสดิผล	3	เกาะช้างใต้	j59	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
61.	นางวรรณมา แข็งขัน	3	เกาะช้างใต้	j60	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
62.	นางดวงสมร เกษโกวิท	3	เกาะช้างใต้	j61	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
63.	นายประสาท ศรีบุญจิตร	3	เกาะช้างใต้	j62	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
64.	นายสิน เกรือหนูช	3	เกาะช้างใต้	j64	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
65.	นายมะลิ ชูฤทธิ์	3	เกาะช้างใต้	j65	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
66.	นายปณิธาน ครุพานิช	3	เกาะช้างใต้	j75	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
67.	นายแสวง กลุ่มวงษ์	5	เกาะช้างใต้	j182	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
68.	นายเรวัตร์ ชินสาคร	5	เกาะช้างใต้	j194	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
69.	นางสาววิลาวรรณ สลักเพชร	5	เกาะช้างใต้	j199	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
70.	นางสว่างจิต พานิชสุโข	5	เกาะช้างใต้	j201	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
71.	นายสวัสดิ์ แซ่อ่อง	5	เกาะช้างใต้	j226	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
72.	นายเจริญ ฝอยทอง	5	เกาะช้างใต้	j227	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
73.	นางเบญจมา เพ็องเกษม	5	เกาะช้างใต้	j229	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
74.	นายชื่น ฝอยทอง	5	เกาะช้างใต้	j231	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
75.	นายสวัสดิ์ แซ่อ่อง	5	เกาะช้างใต้	j238	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
76.	นายเทเวศร์ กิตติวิษวงษ์	4	เกาะช้างใต้	๑911	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
77.	นายประสงค์ สุขสถิตย์	4	เกาะช้างใต้	๑912	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
78.	นายสำเนียง กิตติวิษวงษ์	4	เกาะช้างใต้	๑925	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
79.	นางสาวผ่องศรี กิตติวิษวงษ์	4	เกาะช้างใต้	๑927	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
80.	นายจ๋อ ทัสมากร	4	เกาะช้างใต้	๑928	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ครอบครอง	หมู่บ้าน	ท้องที่ตำบล	เลขที่ดิน	ใน/ นอก/ คาบเกี่ยว
81.	นายนพเดช สิงห์วีรัตน์	1	เกาะช้าง	t1075	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
82.	นายนพเดช สิงห์วีรัตน์	1	เกาะช้าง	t1079	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
83.	นายสวาท อุปเวช	1	เกาะช้าง	t1080	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
84.	นางฉลวย นรพันธ์	1	เกาะช้าง	t1082	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
85.	นางลำไย หงษ์ร่อน	1	เกาะช้าง	t1083	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
86.	นายสวนีย์ รังสิตา	1	เกาะช้าง	t1088	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
87.	นางบุญชู ทศมากร	4	เกาะช้างใต้	t978	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
88.	นางบุญชู ทศมากร	4	เกาะช้างใต้	t968	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
89.	นายอนันต์ รัตน์สิงห์	4	เกาะช้างใต้	t1059	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
90.	นางนงลักษณ์ รังสิตา	4	เกาะช้างใต้	t1062	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
91.	นายพิชัย หัวกำเนิด	4	เกาะช้างใต้	t1063	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
92.	นางเพ็ญพักตร์ มีศรี	4	เกาะช้างใต้	t1099	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
93.	นายพิพัทธ์ กระต่ายจันทร์	4	เกาะช้างใต้	t1102	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
94.	นางอารีย์ สุขสถิต	4	เกาะช้างใต้	t1103	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
95.	นางมณี แซ่พู่	4	เกาะช้างใต้	t1106	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
96.	นายอำนาจ อุปเวช	1	เกาะช้าง	m34	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
97.	นายตุลา ศิริสวัสดิ์	1	เกาะช้าง	m70	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
98.	นายอารมณี บุญคู่	1	เกาะช้าง	m77	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
99.	นายนิรันดร์ โภคสวัสดิ์	1	เกาะช้าง	m88	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
100.	นายประสงค์ เพียรหล้า	2	เกาะช้าง	CHO27	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
101.	นายสุระชัย ตุ๊กใส	2	เกาะช้าง	CHO28	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
102.	นางบังคม กษารเรศ	2	เกาะช้าง	CHO30	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
103.	นายประมุข สวัสดิ์ภาพ	2	เกาะช้าง	CHO33	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
104.	นายสอย สะสมสิน	2	เกาะช้าง	CHO38	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
105.	นายโกมิน สะสมสิน	2	เกาะช้าง	CHO39	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
106.	นางบังคม กษารเรศ	2	เกาะช้าง	CHO40	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
107.	นายโกเมศ สะสมสิน	2	เกาะช้าง	CHO41	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
108.	นางบังคม กษารเรศ	2	เกาะช้าง	CHO42	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
109.	นางสาวเกษมณี มีสวัสดิ์	2	เกาะช้าง	CHO68	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน
110.	นางนารี ขนรกุล	4	เกาะช้าง	AJ1	คาบเกี่ยวเขตอุทยาน

ภาคผนวก ค

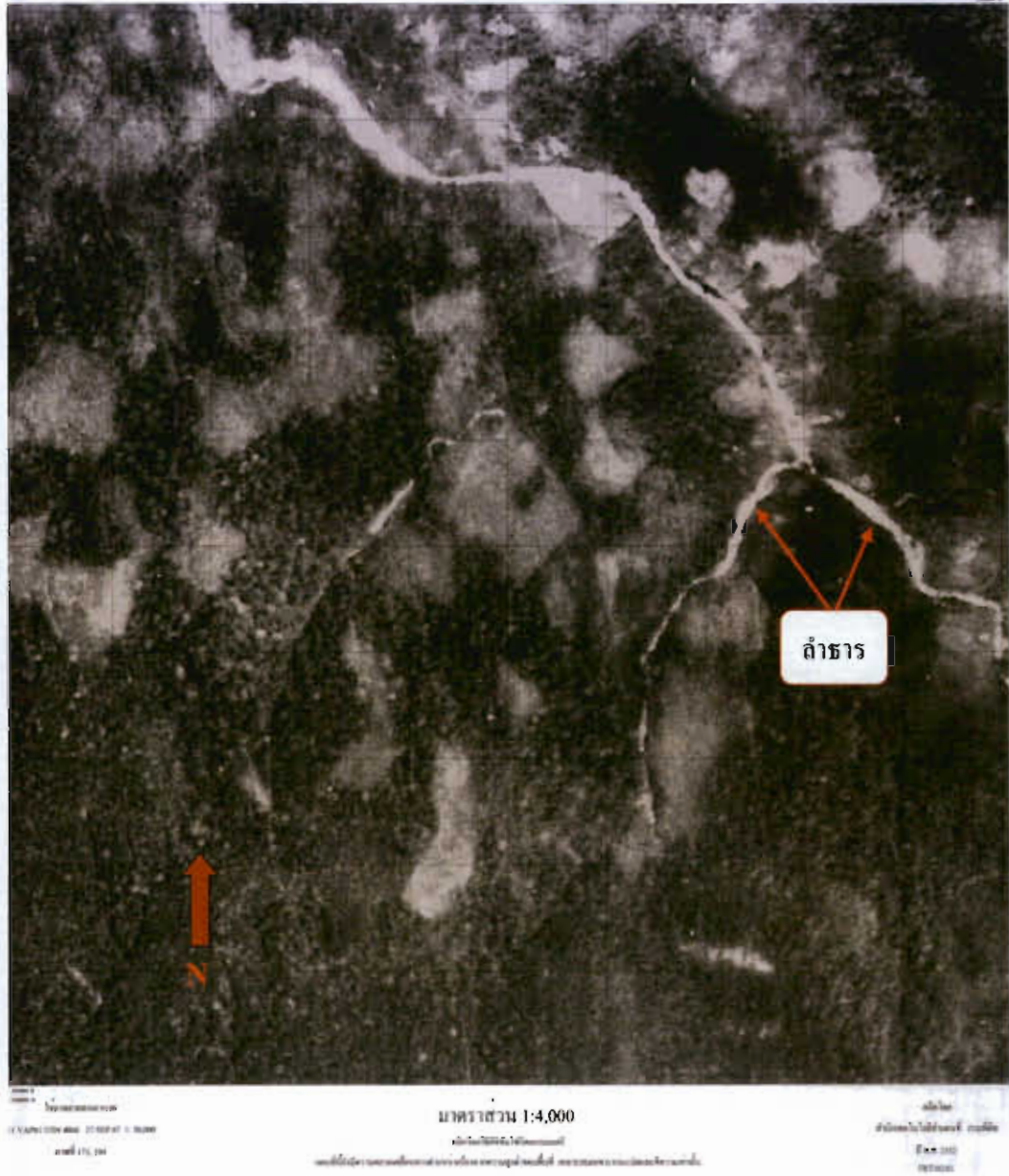
ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2510 มาตรฐาน 1: 4,000
สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้างเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศ
โดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

ภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2510 มาตรฐาน 1: 4,000

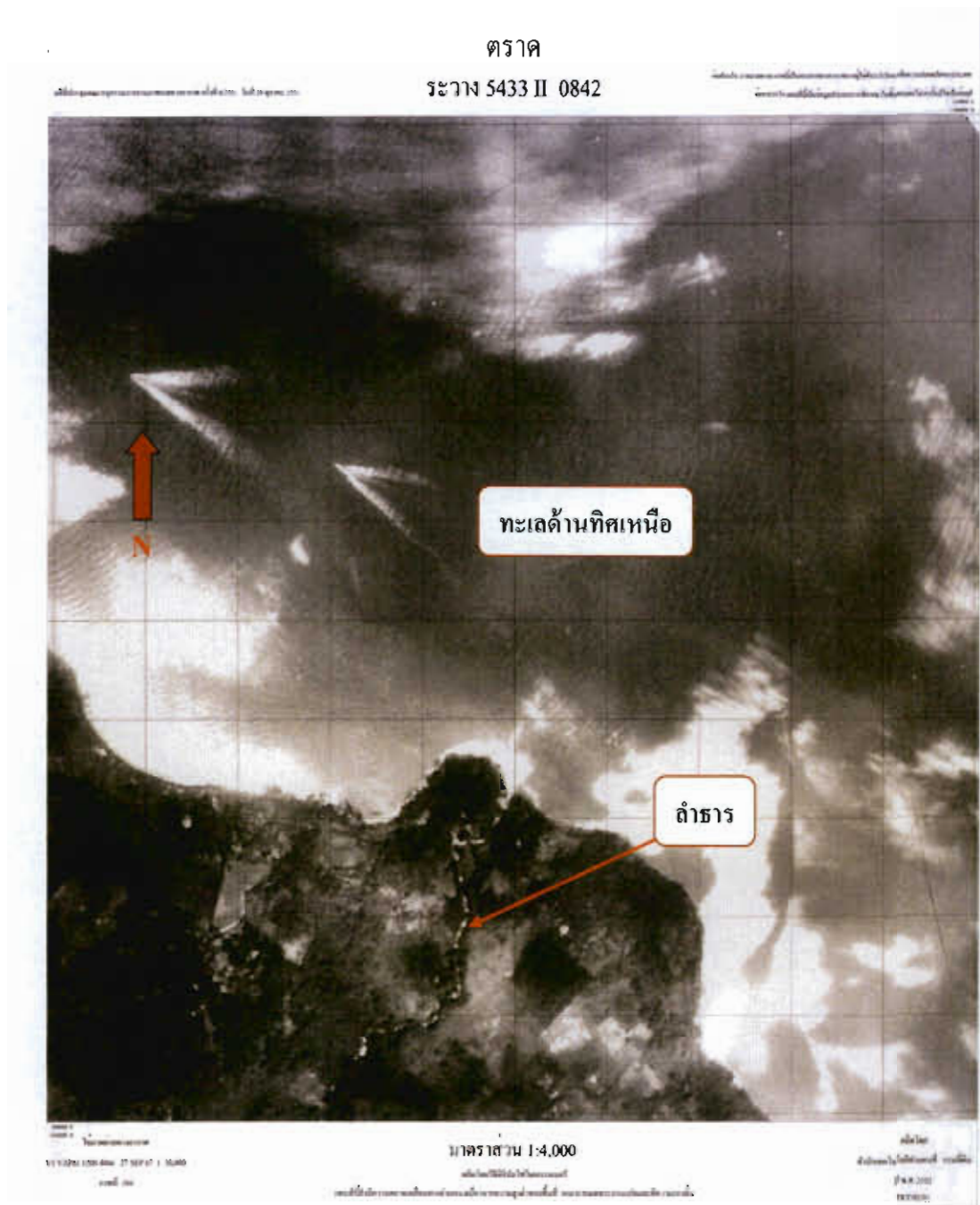
แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างน้อยมาก มีไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ด้านทิศเหนือทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ราบคลองสน มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่อยู่ตามบริเวณชายฝั่งที่เป็นชายหาดและเป็นที่ราบ ยังไม่มีเส้นทางสัญจรที่ถาวร ในการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่

ตราด
ระวาง 5433 II 0440

ภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2510 มาตรฐาน 1: 4,000

การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างบริเวณที่ราบคดงสน มีการกระจัดกระจายเพียงบางส่วน
รอบ ๆ ลำธาร

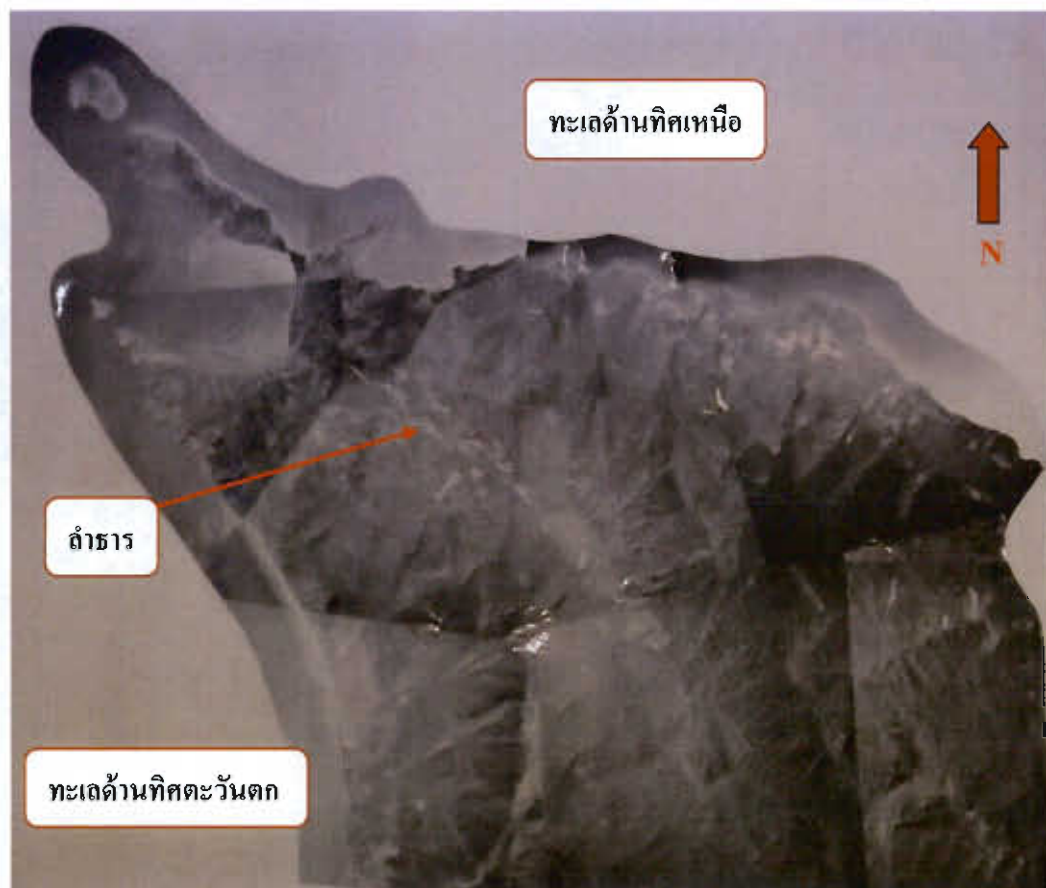

ภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2510 มาตราส่วน 1: 4,000

การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างบางส่วนที่อยู่ตามบริเวณชายฝั่งที่เป็นชายหาดทะเลเป็นที่ราบ ยังไม่มีเส้นทางสัญจรที่ถาวรในการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ กระจายตัวอยู่รอบ ๆ ลำธาร

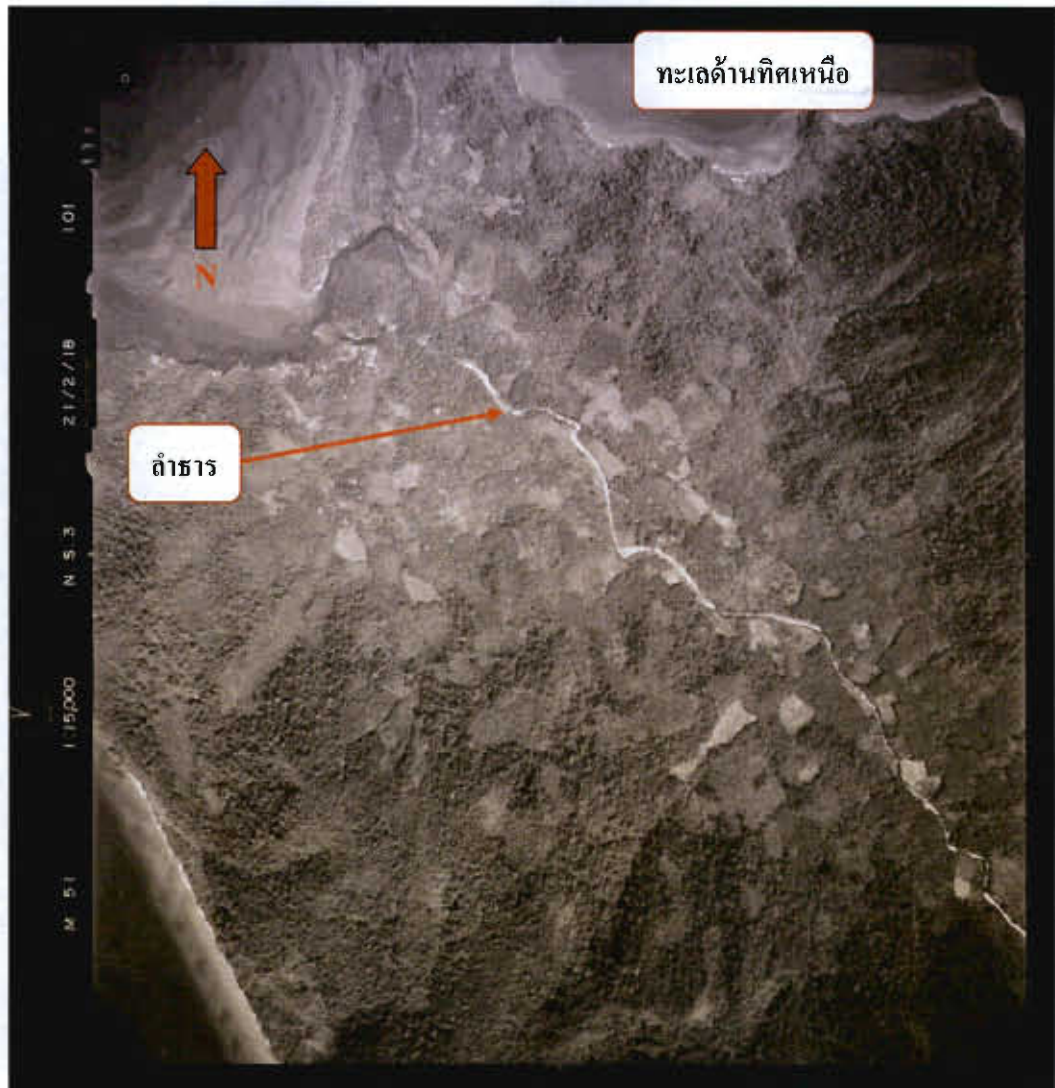
ภาคผนวก ง

ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2518 มาตรฐาน 1: 15,000
สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้างเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศ
โดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

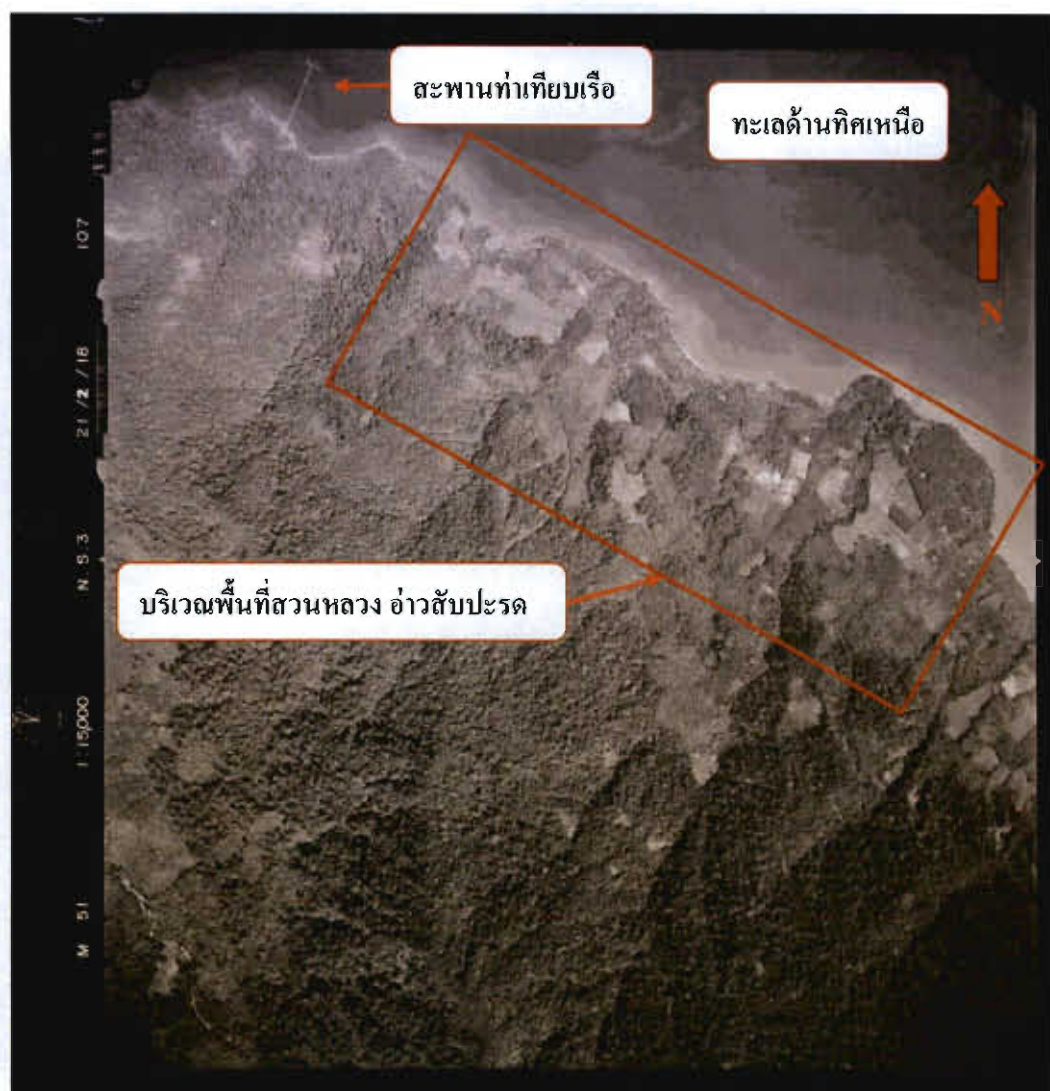
ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 มาตรฐาน 1: 15,000

มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2510 เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะกระจายออกไปตามพื้นที่ด้านติดชายทะเล เส้นทางการคมนาคมยังไม่ปรากฏให้เห็น

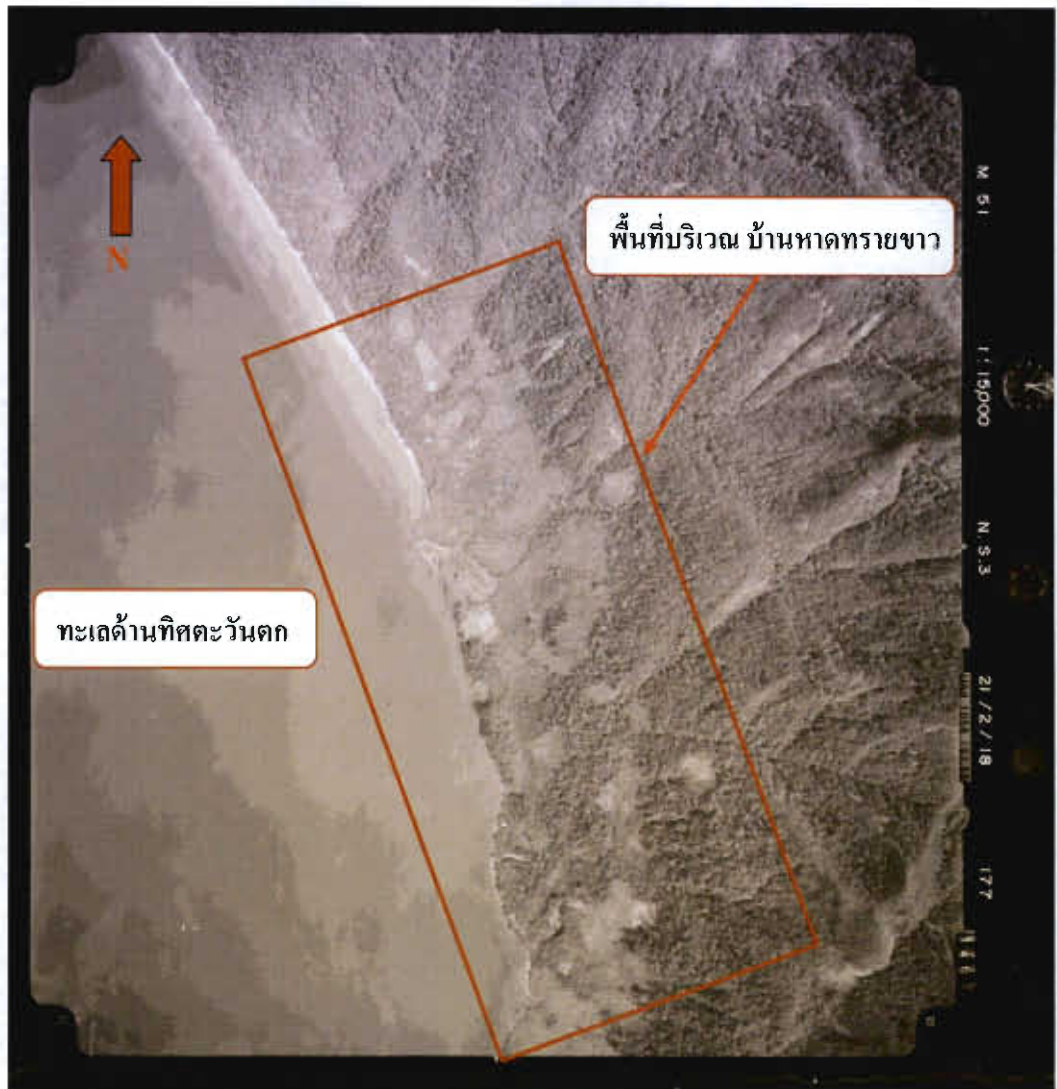
ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 มาตรฐาน 1: 15,000

แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างบริเวณที่ราบคลองสนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เส้นทางคมนาคมยังไม่ปรากฏให้เห็น

ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 มาตรฐาน 1: 15,000

แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างที่กระจายออกไปตามพื้นที่
ด้านทิศชายทะเล

ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2518 มาตรฐาน 1: 15,000

แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างที่กระจายออกไปตามพื้นที่
ด้านทิศชายทะเล

ภาคผนวก จ

ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2535 มาตรฐาน 1: 15,000
สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้างเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศ
โดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

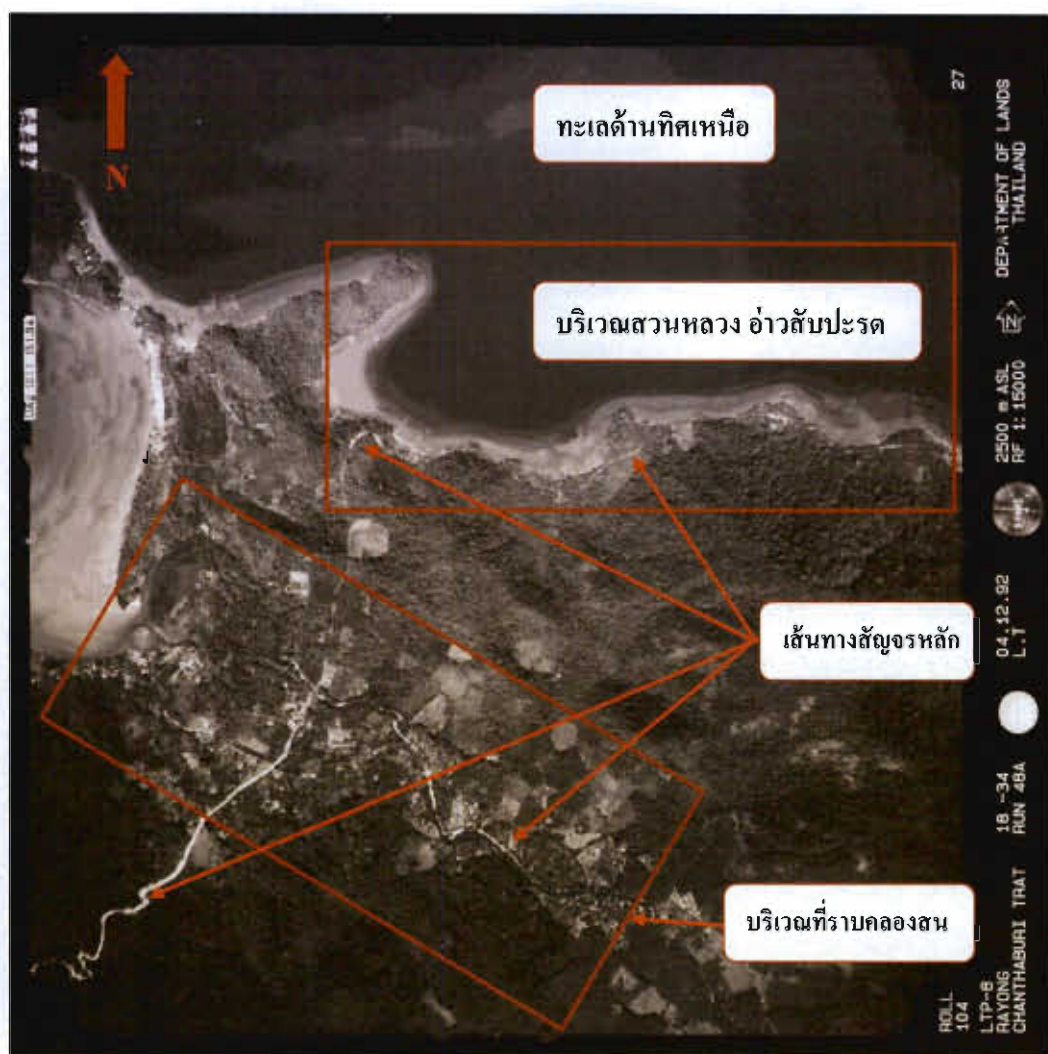
ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535 มาตรฐาน 1: 15,000

การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดเจน จากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่นเป็นชุมชนขยายเป็นวงกว้างขนาดใหญ่ พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางเพิ่มขึ้นจากเดิมหลายเท่า มีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนโดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้น

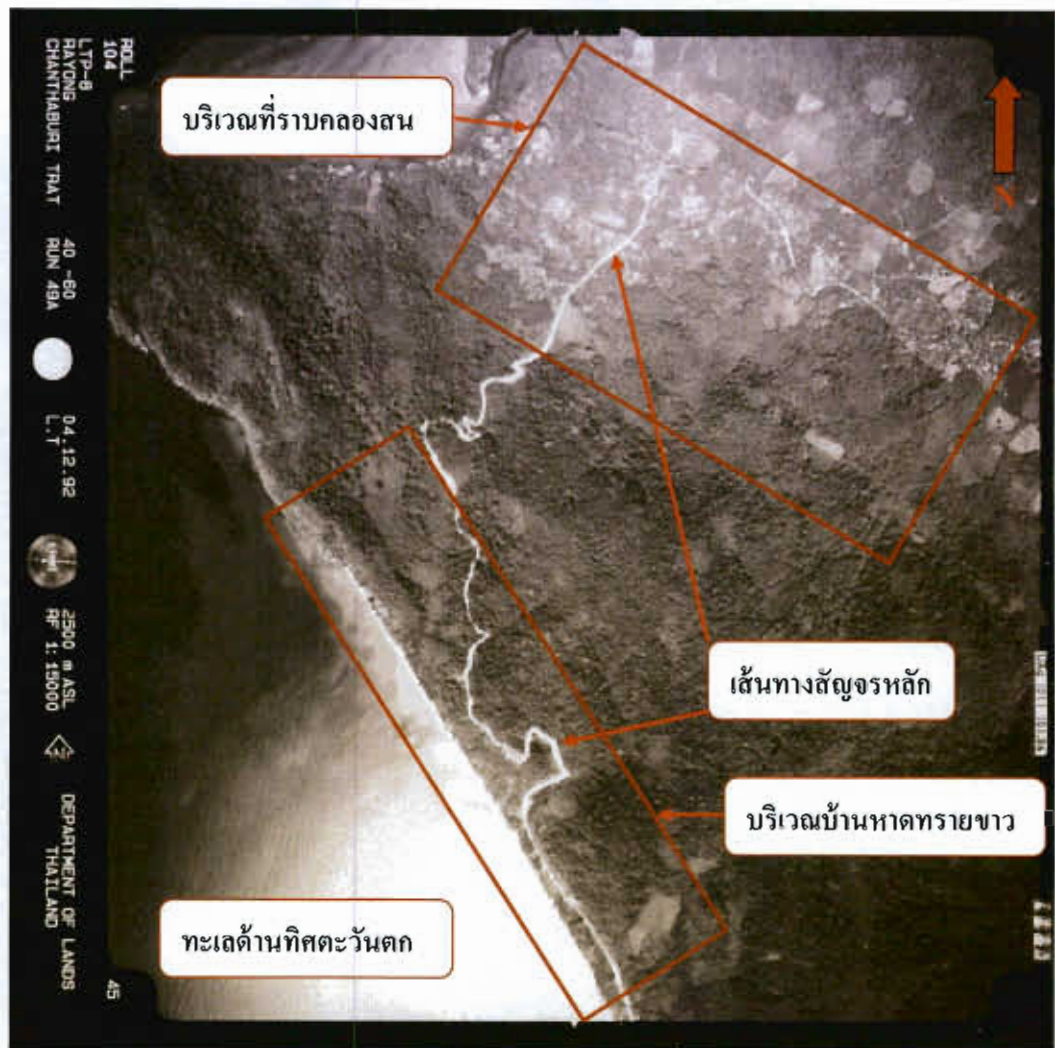
ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535 มาตราส่วน 1 : 15,000

แสดงถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างด้านชายทะเล มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มจากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่นเป็นชุมชน ขยายเป็นวงกว้างขนาดใหญ่ มีเส้นทางหลักในการสัญจรเกิดขึ้น

ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535 มาตรฐาน 1: 15,000

แสดงถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะช้างบริเวณที่ราบคลองสนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดเจน จากอาคารและสิ่งก่อสร้างที่หนาแน่น มีเส้นทางหลักในการสัญจรเกิดขึ้น

ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535 มาตรฐาน 1: 15,000

แสดงถึงการเชื่อมต่อระหว่างชุมชน โดยการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้น จากด้านทิศเหนือของเกาะมาทางชายทะเลด้านทิศตะวันตกของเกาะ

ภาคผนวก ฉ

แผนที่ L7018 มาตรฐาน 1: 50,000 กรมแผนที่ทหาร
สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้างเปรียบเทียบกับแผนที่ L7018
โดยวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

แผนที่ L 7018 มาตรฐาน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหารเก็บข้อมูลถึงปี พ.ศ. 2541 ความเจริญในพื้นที่เกาะช้างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง โดยเฉพาะการทำธุรกิจรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโต เช่น ที่พักตากอากาศ สถานที่ท่องเที่ยว ร้านค้าและบริการต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว ทำให้ที่ดินบนเกาะช้างมีราคาสูงขึ้นตามลำดับ อาคารและสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมายตามบริเวณชายหาด มีเส้นทางสัญจรที่ถาวรเชื่อมโยงพื้นที่เกือบรอบเกาะ

ภาคผนวก ช

- แบบสัมภาษณ์
- รายนามผู้ให้สัมภาษณ์
- หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลได้
- ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลได้

แบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการจัดทำงานวิจัย

เรื่อง

“ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอกะชัง จังหวัดตราด”

1. ท่านคิดว่า แนวทางในการดำเนินงานของรัฐปัจจุบันเช่นการที่รัฐได้ประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดินของประเทศหรือไม่อย่างไร

.....

2. ท่านคิดว่า จังหวัดตราด โดยเฉพาะบริเวณอำเภอกะชังมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดินหรือไม่อย่างไร

.....

3. สภาพปัญหาที่แท้จริงเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอกะชัง จังหวัดตราดในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอกะชัง จังหวัดตราดอย่างไร

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอกะชัง จังหวัดตราดอย่างไร

.....

	รายนามผู้ให้สัมภาษณ์
1. นางสาวเบญจวรรณ อานเป็รื่อง	ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด
2. นายกิตติ เรืองรัตนตรัย	อัยการจังหวัดตราด
3. นายสังเวียน มั่งคินคำ	ธนารักษ์พื้นที่ตราด
4. นายสมหวัง น้อยนงเยาว์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดตราด
5. นายสงวน พรหมชานา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดตราด
6. นายสมศักดิ์ อิทธิวรกุล	ปลัดจังหวัดตราด
7. นางดวงเดือน ลอยผา	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดตราด
8. นายชูชีพ พงษ์เจริญ	ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดตราด
9. นายพีระ เอี่ยมสุนทร	นายอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
10. นายวีระ ชุนไชยรักษ์	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง
11. นายประเชษฐ สวัสดิวงศ์	นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดิน จังหวัดตราด
12. นายสัญญา เกิดมณี	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
13. นายวันรุ่ง ขนรกุล	กำนันตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
14. นายมานพ สังข์หัต	กำนันตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๓๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด (นางสาวเบญจวรรณ อานเป็รื่อง)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูริย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๕

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน อัยการจังหวัดตราด (นายกิตติ เรืองรัตนตรี)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ
 ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์
 ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ
 วิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้าน
 การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่
 ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ศึกษารักษ์พื้นที่ตราด (นายมนัส ใจสะอาด)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่พลุ้ย นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๓๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ปฏิรูปที่ดินจังหวัดตราด (นายเดชา เชนกลรบ)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่พลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒ (นายสงวน พรหมขาวนา)

ด้วยนาราเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ปลัดจังหวัดตราด (นายสมศักดิ์ อธิธิวรกุล)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้าน การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดตราด (นางดวงเดือน ลอยผา)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมคุณวุฒินิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตราด (นายไพศาล ธนะเพิ่มพูล)

ด้วยนาราเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน นายอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายพีระ เอี่ยมสุนทร)

ด้วยนราเวก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ยนต์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุชฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้าน การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้.

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๓๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง (นายวิระ ชุนไชยรักษ์)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ยศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๓๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดินจังหวัดตราด (นายประเจิญ สวัสดิวงศ์)

ด้วยนาราเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ย่านเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุชนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.สกลนคร ๖๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายสัญญา เกิดมณี)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูริย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๔๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.สกลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน กำนันตำบลเกาะช้าง (นายวันรุ่ง ชนรกุล)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูริย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๑๐๕๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

เรียน กำนันตำบลเกาะช้างใต้ (นายมานพ สังข์หัต)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ยนต์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลได้

ภาพการสัมภาษณ์ นายกิตติ เรืองรัตนตรัย อัยการจังหวัดตราด

ภาพการสัมภาษณ์ นายสมหวัง น้อยนงเยาว์ ปฎิรูปที่ดินจังหวัดตราด

ภาพ การสัมภาษณ์ นายประเชิญ สวัสดิวงศ์
นักวิชาการชำนาญการ สำนักงานที่ดินจังหวัดตราด

ภาพ การสัมภาษณ์ นายวีระ จุณไชยรักษ์
หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด

ภาพ การสัมภาษณ์ นายชุตินธุ์ พงษ์เจริญ
ผู้อำนวยการ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตราด

ภาพ การสัมภาษณ์ นายวันรุ่ง ขนรกุล
กำนันตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ภาคผนวก ช

- รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
- หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
- ภาพการจัดการสนทนากลุ่ม

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. นายพีระ เอี่ยมสุนทร	นายอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. นายวีระ ชุนไชยรักษ์	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง
3. นายประเชิญ สวัสดิวงศ์	นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดิน จังหวัดตราด
4. นายสัญญา เกิดมณี	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง
จังหวัดตราด
5. นายวันรุ่ง ขนรกุล	กำนันตำบลเกาะช้าง และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 อำเภอเกาะช้าง
จังหวัดตราด
6. นายมานพ สังข์หัด	กำนันตำบลเกาะช้างใต้ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 อำเภอเกาะช้าง
จังหวัดตราด
7. นายสุธี จิรังศรี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
8. นายเนรมิต นพวรรณ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
9. นางกัญญา แซ่ตัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
10. นายมานพ ประสงค์สิน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
11. นายลำพูน คงบ้าน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
12. นายสมคิด สายสังข์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
13. นางอารีลักษณ์ มิตรมากร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ที่ ศธ ๖๖๒๓/ว ๗๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง (นายวีระ ชุนไชยรักษ์)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูรย์ นิลิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมคุณูปการ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลาเอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๘๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ จ ๗๗/๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๓๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสมทนากลุ่ม

เรียน นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดินจังหวัดตราด (นายประเชิด สวัสดิวงศ์)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูรย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสมทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สมทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/๖ ๗๗๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายสัญญา เกิดมณี)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมคุณวุฒินิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลาเอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๒๒๒๓/ ว ๗๗๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ท่านนายอำเภอเกาะช้าง และผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายวันรุ่ง ขนรกุล)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูริย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมคุณวุฒินิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นที่ต้องจัดสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลาเอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๓ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/จ ๗๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสันทนากลุ่ม

เรียน กำนันตำบลเกาะช้างใต้ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
(นายมานพ สังข์หัต)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ
ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์
ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นที่ต้องจัดสันทนากลุ่มโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม
สันทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา
เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๗/ ๑ ๗๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายสุธี จิริงศรี)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่พลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๒ ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายเนรมิต นพวรรณ)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบุลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นที่ต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ ๑ ๗๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นางกันยา แซ่ตัน)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพฑูริย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุชฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๖๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายมานพ ประสงค์สิน)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๓๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗๒๗๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๒ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายลำพูน คงบ้าน)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่พลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๗/๗๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๓

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (นายสมคิด สายสังข์)

ด้วยนาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขใหญ่ลย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำ ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นประธานควบคุมดุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้มีความจำเป็นที่ต้องจัดสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ในวันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลา เอนกประสงค์ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เกาะช้าง ทัพเรือภาค ๑ กองทัพเรือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๓๐๒๐๖๗

โทรสาร ๐๓๘ - ๓๙๑๐๔๓

ภาพการจัดการสนทนากลุ่ม

